

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOGIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻA

**SOCIĀLPEDAGOGISKĀ DARBĪBA 7. - 9. KLAŠU SKOLĒNU
MĀCĪBU PROBLĒMU MAZINĀŠANĀ**

DIPLOMDARBS

Autore: **Elīna Magone**

Studenta apliecības nr.: eo11038

Darba vadītāja: Dr. paed. Astrīda Raževa

Rīga 2022

ANOTĀCIJA

Diplomdarbs “**Sociālpedagoģiskā darbība 7. - 9. klašu skolēnu mācību problēmu mazināšanā**” izstrādāts ar mērķi izziņāt 7. - 9. klašu skolēnu mācību problēmas, kas radušās Covid – 19 pandēmijas ietekmē un raksturot sociālpedagoģisko darbību mācību problēmu mazināšanā.

Teorētiskajā daļā raksturotas pusaudžu mācību problēmas, to izraisošie faktori, Covid – 19 pandēmijas ietekme uz mācību darbību un izglītības procesa organizēšanu. Raksturota sociālpedagoģiskā darbība vispārizglītojošās skolās un prevencijas iespējas mācību problēmu mazināšanā.

Praktiskajā daļā analizēts veiktais pētījums X novada valsts ģimnāzijā un Rīgas X vidusskolas 7. - 9. klasēs par mācību problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā. Izstrādāta sociālpedagoģiskā programma, lai mazinātu skolēnu mācību problēmas. Veikta programmas aprobācija un analīze.

Atslēgas vārdi: mācības, mācību process, sociālais pedagogs, sociālpedagoģiskā darbība.

ABSTRACT

The diploma paper “**Socio-pedagogical activity in reducing learning problems of 7th –9th-grade students**” is designed to discover the learning problems of 7th - 9th-grade students caused by the Covid - 19 pandemic, and to describe socio-pedagogical activities in reducing learning problems.

The theoretical part describes the factors that cause the learning problems of adolescents, the impact of the Covid - 19 pandemic on learning activities and the organization of the educational process, and the Socio-pedagogical activities in general education schools as well as prevention opportunities in reducing learning problems.

In the practical part, a study was carried out focusing on the learning problems of 7th – 9th-grade students in Riga X high school and X region state gymnasium during the pandemic of Covid – 19. A socio-pedagogical curriculum was created to reduce students’ learning problems. An approbation of the program, as well as an analysis of its results, were carried out.

Keywords: Learning, learning process, social pedagogue, socio-pedagogical activity.

SATURS

Ievads.....	6
1. Mācību problēmu cēloņi un to izmaiņas Covid – 19 apstākļos.....	9
1.1. Pusaudžu vecumposma specifika.....	9
1.2. Mācību procesa organizācija.....	13
1.3. Covid – 19 ietekme uz mācību procesu.....	16
1.4. Mācību motivācija.....	18
1.5. Veselības problēmas.....	19
1.6. Vecāku pedagoģiskā kompetence.....	20
2. Sociālpedagoģiskā darbība un tās iespējas mācību problēmu prevencijā.....	22
3. Pētījums par mācību problēmām Covid -19 ietekmē un tā rezultātu analīze.....	28
3.1. Pētījuma bāzes raksturojums.....	29
3.2. Pētījuma metodoloģiskais pamatojums un ētiskie principi.....	30
3.4. Anketēšanā iegūtie rezultāti.....	31
3.5. Pedagoģiskajā novērošanā iegūtie rezultāti un to analīze.....	40
3.6. Skolotāju intervijas un to analīze.....	41
4. Sociālpedagoģiskās darbības programma 7. - 9. klašu skolēnu mācību problēmu mazināšanā, tās aprobācija un rezultātu novērtēšana.....	45
4.1. Sociālpedagoģiskās darbības programma.....	45
4.2. Sociālpedagoģiskās darbības programmas aprobācija.....	51
4.3. Situācijas izpēte un analīze.....	51
4.4. Sadarbība ar sociālo pedagogu un klašu audzinātājiem.....	52
4.5. Sadarbība ar skolēnu vecākiem.....	52
4.6. Darbs ar skolēniem nodarbībās.....	52
4.7. Individuālās konsultācijas skolēniem.....	54
4.8. Sociālpedagoģiskās darbības programmas rezultātu analīze.....	56
Nobeigums.....	58

Izmantotie avoti un literatūra.....	60
Pielikumi.....	64
1. pielikums Anketa skolēniem	65
2. pielikums Pedagoģiskās novērošanas veidlapa	70
3. pielikums Intervijas ar skolotājiem un atbalsta personālu veidlapa	71
4. pielikums Piekrišana intervijai	73
5. pielikums Skolotāju un atbalsta personāla sniegtās atbildes	74
6. pielikums Informatīva vēstule vecākiem par skolēnu mācību problēmām	84
7. pielikums Nodarbības plāns pozitīvas komunikācijas veidošanai 7.klasē	86
8. pielikums Vēstule vecākiem par komunikācijas veidošanu ar pusaudzi.....	88
9. pielikums Atgriezeniskās saites anketa pēc komunikācijas nodarbības	89
10. pielikums Atgriezeniskās saites anketa pēc sociālpedagoģiskās nodarbības	90
11. pielikums Mācību motivācijas un sekmības izpēte	91
12. pielikums Mācību motivācijas un sekmības izpētes skolēnu sniegtās atbildes.....	93
13. pielikums Spēle “Atrisini problēmu”	95
14. pielikums Skolēnu veidotie plakāti par mācību problēmām	97
15. pielikums Eksperta atzinuma intervijas jautājumi.....	98

IEVADS

Sākot ar 2019. gada beigām pasaules iedzīvotāji saskaras ar dažādiem pārbaudījumiem, kuri būtiski ietekmē ikdienu, tostarp izglītības nozari. Visvairāk korekcijas izglītības nozares un skolēnu ikdienā ieviesa vīruss Covid – 19. Slimību profilakses un kontroles centrs vēsta, ka tā ir infekcioza slimība, kuru izraisa nesen atklāts vīruss no koronavīrusu grupas. Lai mazinātu saslimstību ar jaunatklāto vīrusu valstī tika izsludināts ārkārtējais stāvoklis, kas paredzēja, ka mācību process vispārīzglītojošajās skolās tiek organizēts attālināti, t.i. -“klātienē izglītības procesa daļa, kurā izglītojamie mācās, tai skaitā izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, fiziski neatrodoties vienā telpā vai mācību vietā kopā ar pedagogu.” (Grozījumi Izglītības likumā, 2020). Šādas izmaiņas mācību darbības organizēšanā skolēnos, skolotājos un vecāku vidū rada pārdomas un satraukumu par iespēju kvalitatīvi apgūt vispārējo izglītību. Mācību procesa formas biežās maiņas rada stresu un mācību problēmas, kuras tiks pētītas un analizētas darbā.

Pusaudžu un jauniešu psihoterapijas centrs 2020. gada nogalē Latvijā īstenoja apjomīgu pētījumu, kurā tika iesaistīti vairāk kā 1660 jaunieši vecumā no 12 līdz 19 gadiem. Pētījumā analizēja jauniešu mentālo veselību un pandēmijas ietekmi uz to. Pētījums rāda, ka jaunieši savu psiholoģisko labsajūtu vērtē kā kritisku, un tieši pandēmija to būtiski ietekmējusi (Pusaudžu un jauniešu psihoterapijas centrs, 2020). Attālinātajā mācību procesā skolēniem bija jāpielāgojas individuālākam un pašu plānotam mācību procesam ar mazāku tūlītēju atbalstu un vadību, kas nenoliedzami prasīja pielietot un attīstīt dažādas vispārīgās prasmes - plānot un organizēt savu laiku un pienākumus, tikt galā ar dažādām problēmām un pārvarēt grūtības. Līdz šim publicētos pētījumos aktualizētas dažādas problēmas, ar kurām skolēni saskārušies pandēmijas laikā, piemēram, mentālās un fiziskās veselības pasliktināšanās, grūtības saskarsmē ar draugiem, ģimeni un socializēšanos kopumā, grūtības ar mācībām un režīma ievērošanu (Hačatjana, 2021). Turklāt jauniešiem pubertātē socializēšanās ar vienaudžiem ir ļoti nozīmīga veiksmīgai attīstībai. Pandēmijas ierobežojumu dēļ socializēšanās ir ierobežota, un jauniešiem tiek atņemta svarīga un nozīmīga daļa veiksmīgai un vispusīgai attīstībai.

Tomēr pandēmijas ierobežojumi nav vienīgie, kas rada mācīšanās problēmas bērniem un jauniešiem. Ilgstošas mācību problēmas skolēnu var novest līdz priekšlaicīgai mācību pārtraukšanai. Tāpēc svarīgi laikus pamanīt un novērst mācību problēmu cēloņus. Jaunieši kā iemeslus mācību neturpināšanai visbiežāk nosauc dažādus faktorus, kas saistīti ar skolas vidi un mācībām – nepatiku pret konkrētiem mācību priekšmetiem, mācību satura garlaicīgumu, sliktas attiecības ar skolotājiem un skolas biedriem, lielu slodzi, motivācijas trūkumu, vēlmi uzsākt patstāvīgu dzīvi un pelnīt naudu (Laķe, Klāsons & Avotiņš, 2015). Lai arī vēlme vai

vajadzība pusaudža vecumā pelnīt naudu liekas nozīmīga, tomēr vajadzības apmierina tikai īstermiņā. Izglītība ir viens no cilvēka dzīves stūrakmeņiem, kas būtiski ietekmē cilvēka iespējas dzīvot labklājībā, būt konkurētspējīgam darba tirgū un pašaplicināt sevi kā personību. Mācības skolā ir labs veids, kā veidot sevi par atbildīgu, gudru un kritiski domājošu cilvēku (Lipsberga, 2020). Tāpēc nepieciešams izpētīt, kādas mācību problēmas ir jauniešiem 7. -9. klašu grupā, lai laicīgi pievērstu tām uzmanību un nekavējoties censtos tās novērst. Autore izvēlējās pētīt mācību problēmas tieši šajā vecumposmā, jo šis ir saspringtākais vecums jaunieša dzīvē, kad veidojas viņa vērtības, attieksmes un pārlicības, notiek fiziskas pārmaiņas, kas ietekmē jaunieša pašsajūtu.

Darbā tiks pētīti faktori, kas rada mācību problēmas skolēniem, skolēnu vecumposma īpatnības pusaudžu gados, kādas ir izplatītākas mācību problēmas skolēnu vidū un ar kādām sociālpedagoģiskajām metodēm tās iespējams mazināt. Arī kādas jaunas mācību problēmas ir radušās Covid – 19 pandēmijas ietekmē. Lai noskaidrotu skolēnu domas par mācību problēmām notiks skolēnu anketēšana Rīgas X vidusskolas un X novada valsts ģimnāzijas 7. - 9. klasēs. Tiks intervēti pedagogi no vairākām skolām ar dažādu darba stāžu, lai gūtu pilnīgāku ieskatu skolēnu un pedagogu mācību procesa organizācijas norisē un mācību darbības problēmām Covid – 19 dēļ.

Pētījuma priekšmets: mācību problēmas un iespējas to mazināšanā.

Pētījuma mērķis: raksturot mācību problēmas Covid-19 pandēmijas ietekmē un sociālpedagoģiskās iespējas to mazināšanā 7. - 9. klašu skolēniem.

Pētījuma jautājumi:

1. Kādi ir mācību problēmu cēloņi.
2. Kāda sociālpedagoģiskā darbība nepieciešama, lai mazinātu mācību problēmas 7. - 9. klašu skolēniem.

Uzdevumi:

1. Raksturot mācību problēmu cēloņus, to izmaiņas Covid – 19 apstākļos.
2. Izzināt sociālpedagoģiskās darbības specifiku mācību problēmu prevencijā.
3. Veikt pētījumu par skolēnu mācību problēmām 7. – 9. klasēs un analizēt iegūtos rezultātus.
4. Izstrādāt sociālpedagoģisko programmu, “Sociālpedagoģiskā darbība ar 7. - 9. klašu skolēniem mācību problēmu mazināšanā”, to aprobēt un analizēt iegūtos rezultātus.

Izmantotās pētniecības metodes:

- Literatūras analīze un citu avotu analīze.

- Dokumentu analīze.
- Intervēšana.
- Anketēšana.
- Pedagoģiskā novērošana.
- Ekspertatzinuma metode.
- Sociālpedagoģiskā izmēģinājumdarbība.

Pētījuma bāze: X novada valsts ģimnāzija un Rīgas X vidusskolas 7. – 9. klases.

Diplomdarba struktūra: ievads, 4 nodaļas, nobeigums, izmantotās literatūras saraksts ar 50 avotiem, 15 pielikumi.

1. MĀCĪBU PROBLĒMU CĒLOŅI UN TO IZMAIŅAS COVID – 19 APSTĀKĻOS

Vārds problēma latviešu valodas vārdnīcā tiek skaidrots kā sarežģīts vai praktisks jautājums, uzdevums kuru nepieciešams atrisināt. Cilvēki regulāri piedzīvo dažādas grūtības, problēmas, zaudējumus un citus kavēkļus. Problēmas var būt atšķirīga lieluma – vieglāk risināmas un grūti atrisināmas. Problēmu sarežģītība pieaug līdz ar cilvēka attīstību. Pusaudzīm problēmas var likties neatrisināmas un radīt izmisuma sajūtu (Vinstons, 2020). Līdztekus pusaudža pārdzīvojumiem privātajā dzīvē, ģimenē un draugu vidū, papildus stresu sagādā arī mācību problēmas. Lai šo tēzi izprastu, rastu tās apstiprinājumu, nepieciešams apskatīt faktorus, kas ietekmē pusaudža dzīvi.

1.1. Pusaudžu vecumposma specifika

Lai izprastu pusaudžu vecumposma īpatnības ir jāapskata pusaudžu spējas un smadzeņu darbības raksturojums, straujās izmaiņas kuras tie piedzīvo. Fizioloģiski pusaudzības perioda ilgums praktiski nemainās, tomēr sociālajā līmenī šī vecuma robežas mūsu sabiedrībā līdz ar zinātniskajiem sasniegumiem, un tehnoloģisko progresu ir arvien paplašinājušās. Pusaudža vecumam nevar piemērot viennozīmīgas hronoloģiskā vecuma robežas (Veide, 1998). Visbiežāk literatūrā pusaudža vecums tiek minēts no 11 līdz 18 gadiem. Šajā posmā pētnieki fokusējas uz pubertātes izraisīto pārmaiņu izpēti, identitātes veidošanos, pusaudžu mijiedarbību ar vecākiem un vienaudžiem, abstraktās domāšanas attīstību u.c. (Miltuze, 2021). Gan zēniem, gan meitenēm pubertāte sākas tad, kad galvas smadzenes sāk ražot gonadotropīna atbrīvotājhormonu kā ietekmē sākās daudzas fiziskās un emocionālās pārmaiņas, kas ilgst vairākus gadus, ķermenim pakāpeniski attīstoties. Šis process katram ir citādāks, tomēr tā galvenie posmi visiem ir vieni. (Vinstons, 2020). Pieaugšanas process var būt pietiekami satraucošs, jo ne visi jaunieši attīstās vienlīdz ātri. Pubertātes laikā sākas strauja augšana - īsā laika posmā pusaudža augums ievērojami palielinās, un smadzenes ne vienmēr spēj uzreiz pielāgoties atšķirīgām ķermeņa proporcijām un garākām ekstremitātēm. Skeleta augšana notiek ļoti strauji 4 – 7 cm gadā, kas pārsniedz muskuļu augšanas ātrumu (Jansone, 2009). Kamēr notiek šī smadzeņu – ķermeņa pielāgošanās, pusaudzis var biežāk paklupt vai kaut ko apgāzt. Šajā laikā pusaudži sāk labāk apzināties savu ķermeni, taču jūtoties pašapzinīgi viņi var kļūt vēl neveiklāki (Vinstons, 2020). Zēniem šajā vecumposmā notiek balss attīstīšanās jeb

“lūšana”, kas var sagādāt neērtus brīžus, no smalkiem pīkstieniem līdz aizsmakušiem ķērcieniem (Vinstons, 2020). Balss lūzums zēniem var izraisīt mācību problēmas. Zēni vēlāka vai pāragra balss lūzuma dēļ, varētu izvairīties socializēties, vai atbildēt uz skolotāja uzdotiem jautājumiem, tādejādi pasliktinot savus mācību sasniegumus. Meitenēm šajā vecumposmā sāk augt krūtis, dažām meitenēm šīs ķermeņa pārmaiņas var radīt nervozitāti un diskomfortu. Meitenēm vecumposmā vidēji no 12 gadiem sākās menstruācijas, kas var izraisīt pašsajūtas svārstības un fiziskas sāpes (Vinstons, 2020). Piemēram, meitenēm, kuras vēl nav iemanījušās lietot higiēnas piederumus menstruāciju laikā var būt nevēlēšanās apmeklēt skolu, īpaši sporta nodarbības, jo klases biedri varētu smieties un daļai meiteņu vēdera sāpes ir pārāk spēcīgas.

Pusaudzim kļūstot vecākam, rodas vēlme līdzināties pieaugušajam, arī viņa galvas smadzenēm jāiemācās pielāgoties pieaugušo dzīvei, tajās norisinās gan anatomiskas, gan ķīmiskas pārmaiņas (Vinstons, 2020). Pusaudža vecumā smadzenēs notiek pēdējās lielās pārmaiņas, kas gādā, lai cilvēks tiek galā ar emocijām. Šajā vecumā nostiprinās saites starp atmiņas centru un pieres daivu, tas nepieciešams, lai būtu vieglāk vērtēt, pieņemt lēmumu un plānot saskaņā ar pieredzi (Martinša & Pedroza, 2020). Emociju atpazīšana un neverbālā komunikācija ir nozīmīga pilnvērtīgas socializācijas sastāvdaļa.

Vecumposmā no 11 – 15 gadiem turpina attīstīties teorētiskā domāšana. Pusaudzis spēj izvīzīt un pārbaudīt hipotēzi, kas liecina par loģiskās domāšanas prioritāru attīstību. Parādās interese par abstraktām filozofiskām lietām, un notiek pasaules uzskatu veidošanās. Turpina attīstīties iztēle, kas veicina radošumu. Pilnveidojas lasīšanas un runas iemaņu izkopšana, kas ir gan monologa, gan rakstiskās runas prasme. Spēj patstāvīgi gatavot prezentācijas, rakstīt sacerējumus un esejas par dažādām tēmām (Jansone, 2009). Tāpēc veikt patstāvīgus darbus šajā posmā paliek vieglāk. Saskaņā ar attīstības psihologa Ž. Piažē kognitīvās attīstības teoriju, apmēram 12 gadu vecumā bērns ir sasniedzis formāli operacionālo stadiju, kuru galvenokārt raksturo spēja domāt abstraktā līmenī. Sasniedzis pusaudža vecumu indivīds spēj daudz precīzāk definēt savas intereses, dotības un nākotnes mērķus, kā arī apzinās, ka profesija ir nepieciešama, lai varētu nodrošināt savu nākotnes dzīvi (Miltuze, 2015). Šī atziņa palīdz izvēlēties mācību virzienu – eksaktās vai humanitārās zinātnes. Nespējot izvēlēties saistošo profesiju sociālais pedagogs sadarbībā ar klases audzinātāju, un skolas psihologu var veidot karjeras dienas, kur skolēni aizpilda testu noskaidrojot piemērotāko profesiju.

Labu attiecību uzturēšana un atzinības iegūšana pārsvarā tendēta uz draugu loku. Šajā vecumposmā pusaudži apzinās, ka morāle nav tikai balta vai melna, sāk dominēt konvencionālā morāle, kas raksturīga lielai daļai pieaugušo t.i. orientācija uz labu attiecību uzturēšanu un atzinību no citiem cilvēkiem (Miltuze, 2015). Līdz ar to mācības atstājot otrajā plānā. Pusaudži vēlas būt neatkarīgi, galveno uzmanību pievērš savam izskatam, laiku vēlas pavadīt kopā tikai

ar draugiem. Pusaudžu sajūtas ļoti svārstās, vienā brīdī tie var būt priecīgi, nākamajā jau bēdīgi, tāpēc, ka smadzeņu masa ir ieguvusi vajadzīgo svaru un apjomu, bet vēl nav pilnībā attīstījusies (Martinša & Pedroza, 2020). Skolotāju padziļināta izpratne par specifiskajām emocionālajām iezīmēm vieglāk ļauj izprast skolēna darbības motīvus, tāpēc skolotājam šajā periodā būtu jābūt empātiskam un saprotošam. Sociālais pedagogs var veicināt šo izpratni veicot pārrunas ar skolotājiem un skaidrojot kādu ietekmi uz pusaudža uzvedību var atstāt straujā attīstība šajā vecumposmā.

Skolēni 7. – 9. klašu grupā ir pusaudži, kuru līdzšinējās dzīvēs notiek daudz pārmaiņu, gan emocionālā līmenī, gan fiziskā izskatā. Pusaudža vecumā spilgtāk nekā citos vecumposmos indivīdam ir raksturīga nepieciešamība brīvi izvēlēties. Turklāt nepieciešamībai jābūt tādai, kurā pusaudzis iegūst pārliecību par saviem spēkiem (Veide, 1998). Tāpēc skolēnam varētu nepatikt mācīties tādu mācību priekšmetu, kurā viņš nejūtas pārliecināts par savām spējām. Skolēni nereti pievērš vairāk uzmanības tiem mācību priekšmetiem, kas viņiem patīk un mazāk laika velta tiem, kas viņiem nešķiet saistoši (Vinstons, 2020). Skolēns, kurš jau vairākus gadus mācās slikti, apmeklē skolu bez ieinteresētības mācību procesā un izglītības ieguvē, un kuram nav intereses un gatavības piepūlēties, lai iesaistītos kādos skolas piedāvātos pasākumos, kur viņš spētu pozitīvi pašapliecināties - atrod kompensatoriskus pašapliecināšanās veidus, kas bieži ir neproduktīvi un sociāli neadekvāti. Tie izpaužas uzspēlētā bravūrā, pārgudrībā, agresīvā uzvedībā un ar tendenci iesaistīties šaubīgās uzvedībās (Krauklis, 1998). Svarīgi, lai skolēni nepamestu novārtā kādu mācību jomu, kas viņiem sagādā problēmas. Skolā jābūt iespējai izpausties skolēniem ar dažādām interesēm, lai kompensētu demotivāciju, kas saistīta ar mācību neveiksmēm kādā konkrētā mācību priekšmetā.

Mācību problēmas rodas, jo skolēnu nespēj ieinteresēt mācību viela, skolotājs stāsta pārāk ātri un skolēnam nav priekšzināšanu, kuru trūkumu pastiprinājusi Covid – 19 pandēmija. Skolēns nesaskata jēgu kādā mācību priekšmetā un tas neliekas interesants, jo nav noderīgs nākotnei. Iespējams, ka kāds skolēns ir izvēlējis savu nākotni saistīt ar profesiju, kur kādi mācību priekšmeti nav nepieciešami, tādēļ tādu skolēnu motivēt mācībām varētu būt īpaši grūti. Viens no paņēmieniem, kas var padarīt šos mācību priekšmetus, kuros ir problēmas, pievilcīgākus ir mācības kopā ar kādu, kuram attiecīgā zinību joma ļoti interesē. Attiecīgo priekšmetu var padarīt interesantāku, veidojot viktorīnas vai atrodot iespēju vērot kā šīs zinības tiek pielietotas praksē (Vinstons, 2020). Covid -19 pandēmijas laikā, kad ir noteikti stingri ierobežojumi, nav iespējas klātienē mācīties kopā ar draugiem vai apmeklēt vietas, kas piedāvā vērot darbības praksē, skolēniem zūd motivācija padziļināti apgūt mācību tēmu.

Darba autore ir novērojusi, ka mūsdienās skolēniem ir ļoti plaši pieejama informācija, daudz interneta resursu, un vēl vairāk viedokļu. Līdz ar to pusaudža nenobriedušajam prātam

jāspēj domāt kritiski, saprast vai iegūtā informācija ir patiesa. Informācija, kas pieejama internetā ne vienmēr var būt no uzticama avota. Internetā informāciju var ievietot ikviens un par jebko. Tāpēc ir liela iespēja, ka nepārbaudot kritiski informācijas avotu iegūtā informācija var būt nepatiesa. Skolēns iegūto maldīgo informāciju var izmantot skolas darbos, kas var rezultēties ar zemu vērtējumu, kas savukārt, rezultējās ar skolēna demotivāciju turpmākam mācību darbam. Skolām būtu jāpievērš uzmanība skolēnu kritiskās domāšanas attīstībai, lai skolēni spētu izšķirt informācijas patiesumu. Mūsdienās būtu nepieciešams skolas programmā ieviest medijpratību, vai veidot par šo projektu nedēļu, lai skolēni praktiski darbojoties iemācītos atšķirt viltus avotus no uzticamiem avotiem.

Skola ne vienmēr ir vieta, uz kuru bērns dodas ar prieku, kurā jūtas drošs un saprasts. Pastāv dažādi faktori, kas ietekmē mācību procesu, katram indivīdam tie var būt citādāki un ar lielāku vai mazāku ietekmi uz konkrēto personu. Cilvēka uzvedību, lielā mērā nosaka vides ietekme, kas attiecībā uz mācīšanos nozīmē, ka tā var būt stimulējoša vai kavējoša (Damberga, 2015). Mācību problēmas skolēnam var radīt skolas psiholoģiskā vide. Lai nodrošinātu labāku psiholoģisko vidi, skolotājiem labāk jāpārzina bērnu psiholoģiskās īpatnības visos vecuma posmos, kā arī jābūt uzticības personai, pie kuras bērns varētu vērsties pēc padoma ar savu problēmu (Bērnu un ģimenes lietu ministrija, 2005). Skolēniem jājūtas drošībā un jāsaņem atbalsts no apkārtējo puses, lai viņš varētu pilnvērtīgi darboties un attīstīt savas spējas pilnībā. Kamēr mācības norisinās klātienē skolai jābūt vietai, kur skolēni mācās jēgpilni, jūtas piederīgi. Šo vidi skolotājs veido kopā ar skolēniem. Skolēnam jāuzticas skolotājam kā atbildīgam un radošam sava amata meistaram un, skolai jābūt vietai, kur skolēnam piemītošā dabiskā zinātkāre tiek veicināta un stiprināta (Skola 2030, 2019). Arī personības iezīmes un noteiktas rakstura īpašības var traucēt komunikācijā ar apkārtējiem, piemēram, kautrīgums, kas liedz uzdot interesējošu jautājumu, lai labāk izprastu mācību vielu. Pašpārliecinātības un ticības trūkums saviem spēkiem, savas vērtības neapzināšanās. Arī ņemot vērā iepriekšējo pieredzi skolēns var uzskatīt, ja viņam kāds uzdevums nav padevies vienreiz, tad tā var notikt arī nākamo reizi. Ja skolēns ir kautrīgs, tad vienreiz pajautājot skolotājam neizprasto vielu, un skolotājs asi reaģē, tad otrreiz skolēns var neuzdrošināties lūgt skolotāja palīdzību, un tā neapgūt nepieciešamo no mācību programmas.

Skolā mācību klase ir tā vieta, kur skolēns uzturas visbiežāk, tādēļ būtu ļoti svarīgi saprast kā skolēns jūtas šajā atmosfērā, vai ir apmierināts un vai ir kaut kas, ko gribētu mainīt. Jo klasē ir pozitīvāka vide, kas nodrošina kārtību, jo vairāk skolēns iesaistās mācībās, nenodarbojas ar blakus lietām, kuras neattiecas uz mācību procesu, un viņa sasniegumi ir augstāki (Martinsons, Nīmante & Daniela, 2013). Ja skolēns nejūtas pieņemts klasē, vai viņam ir nesaskaņas ar kādu no klases, viņš var izvēlēties neapmeklēt skolu. Arī katrā vecumposmā audzēkņi cits no cita

atšķiras ar savām interesēm, spējām un raksturu, temperamentu un audzināšanas līmeni (Zelmenis, 2000). Šīs atšķirības, spējas un temperamenta tips var radīt mācību problēmas. Kādam skolēnam uzdevums var sanākt ātrāk, un citam tam pašam uzdevumam nepieciešams daudz ilgāks laiks.

Autore uzskata, ka ir daudz dažādi faktori, kas var izraisīt mācību problēmas to skaitā dažādi dzīvesveida faktori - stress, nepietiekamas uzturs, kalorijām pārāk bagāts uzturs, zema miega kvalitāte, mazkustība, nomāktība, nespēks u.tml. *Riga Brain* lektors Pēteris Urtāns lekcijā "Par mācīšanos un smadzeņu darbību" min vairākus iemeslus kāpēc mācīšanās var būt apgrūtināta. Kā viens no faktoriem - brokastis. Skolēnam apēst brokastis nepieciešams, lai smadzenēm būtu spēks uzņemt jaunas zināšanas, jo pretējā gadījumā smadzenes jaunās zināšanas aizstās uz citu zināšanu bāzes, vai smadzenes var raidīt signālus, ka nepieciešams uzņemt pārtiku, tādējādi traucējot koncentrēties mācību darbam, vai radīt neapmierinātību. Brokastu neēšana var samazināt mācību sekmes (Urtāns, bez datuma).

1.2. Mācību procesa organizācija

Mācību process ir mērķtiecīgi organizētas mācīšanas un mācīšanās sastāvdaļa, kur ciešā skolēnu un skolotāja mijiedarbībā tiek apgūta jauna informācija. Papildinot zināšanas, tiek apgūtas jaunas prasmes un nostiprinātas iepriekš apgūtās iemaņas. Tas ir izziņas, saskarsmes un personības attīstības process (Albrehta, 2001). Kurā atbilstoši pedagoģijas teorētiskajiem principiem pedagoga vadībā tiek īstenoti mācību un audzināšanas uzdevumi, veidojot izglītotu, attīstītu personību un liekot pamatus tās sekmīgai socializācijai un aktīvai darbībai (Jurgena, 2002). Centrālais elements mācību procesā ir skolēns. Viņš tiek iekļauts aktīvā izziņas procesā un virzās uz jaunām atziņām (Žukovs, 1997). Pedagoģi mācīšanos cenšas padarīt aizraujošu, saistošu, savukārt skolēna uzdevums ir saprast, un censties uztvert skolotāja vēstīto. Mācības ir divpusējs process, mācīšanās un mācīšana to savstarpējā vienotībā, atkarībā un nosacītībā. Mācības raksturo skolotāja mācīšanas un skolēna mācīšanās mērķu atbilstība, motivācijas atbilstība, skolotāja mācīšanās līdzekļu – satura, metožu, organizatorisko formu, atbilstība skolēna mācīšanās prasmei un patstāvībai (Jurgena, 2002).

Mācību procesa pamatlikumsakarības nodrošina iespēju izvirzīt mācību principus, izvēlēties mācību metodes un mācību organizācijas formas. Jebkurās mācībās jābūt savstarpēji saistītai darbībai starp tiem, kas vada mācību procesu, kas mācās apguves objektu. Mācību process prasa aktīvu skolēnu līdzdalību mācību vielas apgūvē. Skolēnu gatavība sarežģītākiem darbības veidiem ir atkarīga no vienkāršāko darbības veidu iepriekšējās apguves, kas iekļaujas sarežģītāko darbības veidu sastāvā. Zināšanu noturīgums lielā mērā atkarīgs no mērķtiecīgi un

sistemātiski organizētas atkārtošanas (Žukovs, 1997). Tāpēc skolās mācību process tiek organizēts pēc didaktiskas principa – no vieglākā jeb pamatiem pārejot uz grūtākām tēmām un vispārinājumiem. Balstoties uz jau esošo zināšanu bāzi, kas ir apgūta konkrētā mācību satura plāna rezultātā, sniedzot iespēju skolēnam, pilnībā un padziļināti, apgūt sasniedzamos rezultātus beidzot kārtējo mācību semestri. Šī principa pilnvērtīgu izmantošanu apgrūtina mācību veida maiņa - pāreja no klātienē uz tiešsaistes formu, tādēļ ka attālināto mācību forma neļauj pilnībā apgūt plānoto mācību vielu un noteikt skolēna patiesās zināšanas.

Pedagoģiskā procesa galvenās funkcijas ir: izglītojošā, attīstošā, audzinošā. Realizējot šīs funkcijas pedagoģiskajā darbībā īstenojamas personības zināšanu, prasmju, kultūras, vērtību izpratnes, attieksmju un personības veidošanās. Norisinās attīstība radot personības attīstības faktoriem atbilstošus apstākļus (Jurgena, 2002). Lai nodrošinātu nepieciešamos mācību rezultātus un pieradinātu skolēnus strādāt sistemātiski un atbildīgi, skolotājam jāizmanto dažādi pedagoģiskie ietekmes līdzekļi, kas pauž skolotāja pedagoģisko prasību sistēmu. Tajā iekļaujas paskaidrojumi un pamācības, pārliecināšana, radināšana, kontrole un sodi (Zelmenis, 2000). Skolotājam ir nepieciešams pazīt savus skolēnus, lai izprastu kā labāk strādāt ar skolēnu un kādas mācību metodes izmantot veiksmīgākai zināšanu apguvei. Kādu var motivēt saņemta sliktā atzīme, bet citu skolēnu saņemtā sliktā atzīme var nemotivēt mācīties labāk, bet veicināt domas par mācību pamešanu.

Visbiežāk mācību procesā izmanto verbālo komunikācijas un valodā ietvertu informāciju – literāros tekstus. Svarīgs aspekts mācību procesā ir saņemtās informācijas izpratnei. Izpratnes uzdevums ir padziļināt uztverē iegūto tematisko informāciju, iekļaujot skolēnu jaunās atziņas priekšzināšanu sistēmā. It sevišķi vecāko klašu skolēniem ir nepieciešams skolotāja skaidrojums, kad mācību saturs paliek sarežģītāks. Skaidrojuma rezultātā skolotājs sarežģītākus jēdzienus un objektus it kā sadala detaļās, noteiktā secībā raksturojot to īpašības, pēc iespējas stāstījumu papildinot ar dažādiem demonstrējumiem. Tādejādi skolēni klausās un domā līdzī. Iepazīstinot skolēnus ar jauniem objektiem, skolotājas piedāvā tos salīdzināt ar jau zināmajiem – meklēt kopējās un atšķirīgās pazīmes un skolēns iemācās salīdzināt (Zelmenis, 2000). Mācīšanās ir relatīvi noturīgu uzvedības, zināšanu, attieksmju vai prasmju izmaiņu veidošanas process, kas notiek pieredzes rezultātā (Damberga, 2015). Mācoties cilvēki izmanto jau to, kas glabājas viņu atmiņā – iepriekšējo pieredzi. Tāpēc nepieciešama zināšanu atkārtošana un nostiprināšana. Zināšanas par kādu tēmu ir gala process mācību darbībai. Informācijas sakārtošanās rezultātu sauc par zināšanu reprezentācijām, tā ir forma kādā pastāv cilvēka zināšanas par noteiktām lietām, parādībām, idejām un citiem aspektiem, kas eksistē ārpus prāta (Čunkurs & Hofmane, 2015). Piemēram, sociālajās mācībās skolēni nereti jūt, ka mācību vielu varētu apgūt paši, jo iepriekš ir piedzīvojuši dažādas dzīves situācijas un tikuši ar tām galā. Tas

liecina, ka sociālās zinības tiešā mērā attiecas uz viņiem. Matemātikā, nepieciešamas labas priekšzināšanas. Skolēns, kurš nav apguvis pamatprasmes, šajā priekšmetā jūtas bezpalīdzīgs, bezspēcīgs un klasei svešs (Perets, 2000). Tāpēc skolēniem, kuriem nav augsti mācību sasniegumi nepieciešams apmeklēt konsultācijas, lai papildinātu zināšanas ar trūkstošo informāciju un varētu pilnvērtīgi līdzdarboties klases darbā. Pandēmijas ietekmē skolēni lielu daļu mācību satura apguva attālināti, līdz ar to nav iespējams spriest par skolēnu patieso zināšanu daudzumu, jo nav iespējams pārlicināties, ka skolēns darbus veicis pats vai bez papildus mācību līdzekļiem. Tāpēc viens no risinājumiem atgriežoties skolā veikt pārbaudes darbus par tēmām, kurus tie apguva mācoties attālināti, lai skolēniem neveidotos iztrūkstošas zināšanas un būtu bāze uz kuras turpināt apgūt zināšanas.

Mācību procesā zināšanu apguvei ir nepieciešams izmantot piemērotākos mācību līdzekļus un metodes. “Sabiedrībā ir iesakņojies priekšstats, ka skolā mācībām jānotiek tā – skolotājs stāsta un skolēni klausās un iegaumē. Šis iegaumēšanas process nav vienkāršs un viennozīmīgs, jo skolēns var nebūt ieinteresēts tēmā līdz ar to nedzirdēt ko skolotājs stāsta. Autoritārā mācīšana neapšaubāmi dod labus rezultātus, taču parasti tikai kognitīvajā jomā. Autoritārisms parasti izraisa bailes, bieži spēj novest pie pašapziņas pazemināšanās, depresivitātes. Autoritārais stils neveicina radošumu un neietver pozitīvu stimulēšanu. Turklāt vecāku un skolotāju ilgstoši nopelumi noved pie mazproduktīva darba un nevēlēšanās darboties. Tikai savstarpēja sapratne un sadarbība var dot labus rezultātus” (Šteinberga, 1998). Šobrīd jauno mācību saturu un pieeju skolotājs plāno mācības no skolēna pozīcijas. Skolotājs formulē būtisko, kas skolēnam ir jāiemācās. Aktualizē skolēnos jau esošās zināšanas un sagatavo uzdevumus, kas rosina iesaistīties, meklēt atbildes, sarunāties, iedziļināties. Ja mācīšanās skolēniem ir personīgi nozīmīga, viņi aktīvāk iesaistās, pieaug motivācija un rezultāts ir paliekošāks (Skola 2030, 2019). Ar šādu mācīšanas pieeju, iespējams panākt daudz lielāku skolēna iesaisti un vēlmi darboties, veidot sadarbības un socializēties. Šāds modelis pieprasa skolēna klātbūtni mācību procesā un neļauj skolēnam mācību stundu laikā tikai fiziski būt klasē.

Līdz Covid – 19 pandēmijas izplatībai ierasti skolēni mācības apguva izglītības iestādē. Tomēr mācību process var tik apgūts un veikts bez skolotāja klātbūtnes, pašmācības ceļā – patstāvīgi (Albrehta, 2001). Ierasti cilvēkiem vārds mācīšanās saistās ar izglītības iestādi, patiesībā, tas ir daudz plašāks jēdziens un neaprobežojas tikai ar skolas vidi vai noteiktu attīstības posmu. Mācīšanās notiek gandrīz ikvienā ikdienas aktivitātē, un ne vienmēr tā ir mērķtiecīga (Damberga, 2015). Ikdienā cilvēki mācās un pielāgojas dažādiem dzīves izaicinājumiem, it sevišķi šobrīd – maskas, dezinfekcija, sertifikātu izmantošana, mainīgie ierobežojumi, dažādās mācību formas (klātie, attālināti). Apgūt mācību vielu pašmācības ceļā

šajos apstākļos ir īpaši svarīgi, izsludināto ierobežojumu un attālināto mācību dēļ. Attālināto mācību stundās piedalās skolotājs, tomēr skolēnam ir nepieciešama papildus motivācija, lai mājas vidē veiktu dotos uzdevumus. Lai mācību process noritētu veiksmīgi, tam ir nepieciešama struktūra. Mācību procesa ārējo struktūru veido mācību procesa posmi:

1. Mācību mērķa izvirzīšana,
2. Jaunās informācijas organizēta uztveršana un apjēgšana,
3. Jauno zināšanu nostiprināšana, prasmju un iemaņu izkopšana,
4. Apgūto zināšanu sistematizēšana un vispārināšana,
5. Zināšanu un prasmju iemaņu pārbaude (Albrehta, 2001).

1.3. Covid – 19 ietekme uz mācību procesu

Lai mācību procesu varētu organizēt epidemioloģiski drošā vidē izstrādātas prasības kādas jāievēro izglītības iestādēm. Pēc Covid – 19 mājas lapā pieejamās informācijas uzsākot mācības klātienē jāievēro šādi nosacījumi:

1. Skolēni un skolotāji uz mācībām klātienē ierodas ar vakcinācijas, vai pārslimošanas sertifikātu, vai negatīvu Covid – 19 testu (bez autora, 2021). Sākotnējā prasība pēc vakcinācijas sertifikātiem izraisīja lielu pedagogu trūkumu, jo tie nevēlējās vakcinēties un izlēma darbu skolā neturpināt, tādejādi uzliekot lielāku slodzi skolā palikušajiem pedagogiem. Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) norāda, ka situācija ar pedagogu trūkumu skolās, Covid – 19 pandēmijas izplatības laikā, ir traģiska, un nozare ir lielas krīzes priekšā.

2. Lai mazinātu vīrusa Covid – 19 infekcijas izplatību skolās turpinās skolēnu testēšana. Izglītības iestādēm ir jānosaka atbildīgā amatpersona, kuras pienākums būs pārbaudīt informāciju par skolēna iespējām piedalīties mācību procesā klātienē. (Izglītības un zinātnes ministrija, 2021) Tas nozīmē, ka jāpiesaista papildus resursi vai jāizmanto jau esošais darba spēks piešķirot papildus pienākumus. Testēšanai ir jāieplāno atsevišķa mācību stunda, vai noteikts laiks. Ja skolēns šajā laikā nav veicis testu, tad viņam tas jāveic mācību stundu laikā, kas var pastiprināt radušās mācību problēmas, ja tādas radušās attālināto mācību dēļ vai izraisīt jaunas. Atsaucoties uz Covid19.gov.lv mājas lapā ievietoto informāciju no 2022.gada 1.aprīļa izglītības iestādēs testēšana vairs nebūs jāveic, tā saglabāsies speciālajās izglītības iestādēs.

3. Klātienes mācību laikā visi lieto sejas maskas, nosedzot degunu un muti (bez autora, 2021). Sejas masku lietošana apgrūtinā komunikāciju, jo ir daudz grūtāk nolasīt skolotāja mīmiku un sadzirdēt ko tas saka. Atsaucoties uz Covid19.gov.lv mājas lapā ievietoto informāciju no 2022.gada 1.aprīļa sejas maskas vairs nav jālieto skolas vidē.

4. Izglītības iestādē tiek nodrošināta telpu vēdināšana, virsmu dezinficēšana un plūsmu kontrole (bez autora, 2021). Telpu vēdināšana notiek astronomiskās stundas ietvaros atbilstoši izglītības iestādes apstiprinātajam katras mācību telpas individuālajam vēdināšanas režīmam un katru reizi, kad mācību procesa laikā mācību telpā monitorētā CO_2 koncentrācija gaisā pārsniedz 1 000 ppm. (bez autora, 2021 turpmāk: turpat, 2021)

5. Vienā telpā drīkst atrasties tikai vienas klases izglītojamie (turpat, 2021).

6. Iespēju robežās "burbuļa" princips skolai jāievēro arī skolēnu ēdināšanas laikā. Gadījumā, ja to nav iespējams izdarīt, izglītības iestādei jāizvērtē un pēc iespējas jānosaka, piemēram, ēdināšanas grafiks pa klašu grupām, jānovieto atstatus attiecīgo klašu galdi utt. (turpat, 2021). Arī šis noteikuma izpilde pieprasa papildus cilvēkresursus no skolas.

7. Ārtelpās un starpbrīžos visiem jāievēro 2m distance, ir aizliegums pulcēties (turpat, 2021).

8. Izglītības iestādes neorganizē, nepiedalās, neatbalsta un neveicina skolēnu un pedagogu dalību klātienē pasākumos un aktivitātēs ārpus izglītības iestādes, piemēram, ekskursijas, teātru un izstāžu apmeklējumus un citus (turpat, 2021). Tieši šie pasākumi nereti veicina skolēnu komunikāciju un sniedz jaunus iespaidus, paplašina skolēnu redzesloku.

9. Uz skolu skolēni dodas ar kājām vai velosipēdu, lai pēc iespējas izvairītos no pārvietošanās sabiedriskajā transportā (turpat, 2021).

Vīrusa izplatība ievieš dažādus ierobežojumus visu cilvēku ikdienā, to starp arī skolēnu mācību procesa apgūvē. Lai arī ir pagājis jau vairāk kā gads kopš ik pa laikam sabiedrībai tiek noteikti dažādi ierobežojumi, tomēr katra jauna attālinātā mācīšanās pasliktina skolēnu pašsajūtu un apgūto zināšanu apjomu. Problēmas rodas, ja bērns tiek izolēts no sociālās vides, ja viņam nav pietiekami daudz kontakta ar citiem cilvēkiem. Attālināto mācību laikā skolēniem nav iespējas satikt savus draugus vai piedalīties ārpuskolas nodarbībās. Pusaudža vecumposmā, kad īpaši svarīga komunikācija, socializācija, savu spēju izrādīšana un pašapliecināšanās, šādi ierobežojumi var raisīt nomāktību un depresivitāti. Ne velti pusaudžu un jauniešu psihoterapijas centra pētījums pēc pirmā pandēmijas viļņa uzrāda, ka jaunieši savu emocionālo stāvokli vērtē kā kritisku. Skolēniem palielinās noslodze un daudz mazāk laika atliek vaļaspriekiem un socializācijai ar vienaudžiem, kas pusaudžu vecumposmā ir ļoti svarīga.

Attālināto mācību laikā skolēni saskarās ne tikai ar emocionāliem pārdzīvojumiem, bet ar jauniem šķēršļiem un problēmām, kas ikdienas gaitās skolā nenotiek. Izglītības un zinātnes ministrijas veiktajā skolēnu, mācību gada noslēguma, aptaujā par attālinātajām mācībām vairāki skolēni norādīja, ka viņi mājās lēnāk pildīja uzdevumus, jo rakstīt un pildīt uzdevumus datorā prasīja vairāk laika un pietrūka skolotāja skaidrojuma. Grūtības koncentrēties bija 40% aptaujāto respondentu, 37% nesaprata skolotāja uzdevumu. 60% skolēnu norādīja, ka mācībām

velta daudz vairāk laika kā iepriekš (Eduro, 2020). Tas saistīts tieši ar darbu pie datora, jo mācības notiek attālināti, piedaloties stundās video formā, un papildus laiks jāvelta uzdotajiem priekšmetu mājas darbiem. Iespējams interešu izglītība notiek attālināti, kas nozīmē papildus laiku, kas jāpavada pie ekrāna. Skolēniem un skolotājiem šis ir izaicinājumiem pilns laiks. Skolotājiem jāpavada daudz ilgāks laiks gatavojoties mācību stundām, jāpārplāno to saturs pielāgojot attālinātajai mācību formai. Pēc mācību stundām jākonsultē izglītojamie, ja kādam nav izdevies pieslēgties mācību stundai, ja radušies kādi jautājumi, un vēl jāieplāno laiks mājas darbu labošanai.

Šajā laikā skolēniem nepieciešama papildu deva motivācijas, ko var sniegt atgriezeniskā saite no skolotāja. Ja šāda atgriezeniskā saite netiek nodrošināta, vai saziņa ar skolotāju ir ļoti nepietiekama, tas būtiski var ietekmēt mācību procesa kvalitāti un darba izpildi. Arī draugu atbalsts šādā situācijā ir ļoti svarīgs, it īpaši, ja skolēns labi jūtās sabiedrībā un viņam ir nepieciešams pašapliecināties, bet ierobežojumu dēļ, tas ne vienmēr ir iespējams.

1.4. Mācību motivācija

Pedagoģijā motivācijas jēdziens tiek definēts kā motīvu kopums, kas rosina un pamato skolēna darbību, rīcību, uzvedību, attieksmes; vajadzības, intereses u.c., kas ir pamatā cilvēka darbībai, rīcībai, uzvedībai, attieksmēm. Savukārt no psiholoģiskā viedokļa raugoties motivācija ir vajadzības, intereses, tiesības un citi uzvedību veicinošie un vadošie elementi, kas ar attiecīgo darbību raksturo arī cilvēka personību. Skolotājam veidojot mācību motivāciju konkrētajā klasē, jādomā par to, kādi ir mācību motivācijas veidošanas uzdevumi un īpatnības, kas dominē attiecīgajā vecumposmā (Stifijenko, 2007). “D. Nīmante motivāciju raksturo kā - cilvēka iekšējos psihiskos spēkus, kuri mudina viņu darboties. Ar motivāciju ir saistīti tādi jēdzieni kā vajadzības, dziņa un tieksmes” (Freiberga, 2017).

Motivācijas veidošanās ietekmējošie faktori ir ārējā vai iekšējā motivācija. Iekšējā motivācija ir dabiska tiekšanās atrast savas intereses un izmantot savas spējas. Tā cieši saistīta ar personas vērtību sistēmu. Cilvēka uzvedību iekšējās motivācijas ietvaros raksturo atdeve, ieinteresētība, gūstot gandarījumu par savu paveikto darbu. Iekšējās motivācijas gadījumā nedarbojas ārējie motīvi jeb pamudinājumi vai apbalvojumi, jo tie rodas dabiski (Freiberga, 2017).

Ārējā motivācija ir ārēji stimuli, piemēram, labas atzīmes mācību priekšmetos, lai varētu iestāties labā augstskolā. Izglītības iestādēs šis ir visizplatītākais motivācijas veids. Tomēr izglītības saturam būtu jābūt tādām, lai skolēnam būtu iekšējā motivācija apgūt mācību priekšmetu (Perets, 2000).

Lai panāktu iekšēju motivāciju skolotājs var sākt ar ārējiem stimuliem. Skolēni nereti uzskata, ka skolotāji savu mācību stundu novada kā roboti, bez ieinteresētības, vienaldzīgi. Skolēniem labāk patīk skolotāji, kuri par viņiem interesējas, māk novērtēt skolēnu humoru un izrāda patiesu pieķeršanos savam priekšmetam (Perets, 2000). Skolotājam būtu jāsāk ar interesantas mācību stundas izveidi, lai skolēni redzētu, ka pats skolotājs ir ieinteresēts savā priekšmetā, ka viņam liekas interesanti šīs zināšanas nodot tālāk. Tomēr mācību metožu dažādošana ne vienmēr nodrošina skolēnu vēlmi iesaistīties mācību procesā. Skolēnu motivācijas atšķirības determinē viņu agrāk iegūtā pieredze. Daži skolēni ik uz soļa izjutuši atbalstu un pamudinājumu; citi izjutuši tikai nevērtīgu attieksmi un sāpes. Tāda pieredze dziļi iespaido motivācijas līmeni ar kādu skolēni izturas pret mācību procesu. Skolēni ar augstu mācību motivāciju labprāt iesaistās mācību procesā. Tie, kuru motivācija ir zema sagaida, ka viņu iepriekšējās neveiksmes atkārtosies, tādēļ mācīsies negribīgi. Priekšmeta skolotājam ir iespēja mācību programmas sākumā nodrošināt skolēniem veiksmīgai mācību pieredzi, kas būs par pamatu skolēnu interešu rosināšanai un nodrošinās veiksmi mācībās (Perets, 2000).

Izglītības iestādē skolotāji un apkārtējie, nereti, skolēniem mēdz uzlikt *“zīmogu”* – *“šis neko nemāk”*, *“nekad neko nesaprot”* utt. Šāda apkārtējo attieksme nemudina skolēnu kaut ko mainīt, jo arī viņš saprot, ka viņam ir ērti neko nesaprast. Tāpēc sociālajam pedagogam vajadzētu veikt pārrunas ar to priekšmetu skolotājiem vai klases audzinātājiem, kuru klasēs mācās bērni ar šādiem *“zīmogiem”*. Veikt pārrunas arī ar skolēnu un skolēna vecākiem par to kāds bērns ir mājās, un kādu attieksmi saņem tur, noskaidrojot, ko domā vecāki, un kā situāciju redz pats skolēns.

1.5. Veselības problēmas

Veiksmīgai mācību procesa apguvei var traucēt veselības problēmas. Tās var būt dažāda rakstura – psiholoģiskas un/vai fiziskas. Viens no iemesliem kādēļ izglītojamais varētu nevēlēties apmeklēt mācību iestādi, un piedalīties mācību procesā ir mācību traucējumi. Tie var būt dažādi bioloģiski traucējumi vai iegūtas fiziskās un emocionālās traumas. Papildus mācīšanās traucējumiem grūtības var sagādāt indivīda uzvedības īpašās izpausmes. Viena no mūsdienu biežāk piesauktākajām uzvedības izpausmēm - hiperaktivitāte. Tas nozīmē, ka indivīdam ir nenoturīga uzmanība, viņš var būt izklaidīgs, ātri zaudēt uzmanību un interesi par iesākto darbību (Albrehta, 2001). Ar šāda veida problēmām ir grūtības kvalitatīvi iesaistīties mācību procesā, un piedalīties grupu un pāru darbos. Cits cēlonis mācīšanās traucējumiem pastāv, ja bērnam ir grūtības rīkoties pēc norādījumiem, bērns var kļūdīties, jo nav sapratis norādījumus vai tos vairākkārt pārprasa (Albrehta, 2001). Minētās izpausmes apgrūtina

izglītojamo, traucē pārējiem klases biedriem darbā, rada negatīvu attieksmi pret indivīdu kuram ir šāda vieda traucējumi.

Kā mācīšanās un socializācijas pilnveidošanas problēma ir sarunāšanās grūtības t.i. skolēnam ir grūtības turēties par sarunas temata, elastības trūkums, viņš nemāk plānot un organizēt savas darbības un laiku, viņam trūkst laika izjūtas, tādēļ nereti sanāk nokavēt vai neapmeklēt skolu vai atsevišķas stundas (Albrehta, 2001). Sevišķi Covid -19 pandēmijas ietekmē šī problēma ir saasinājusies. Skolēni no mājas vides un individuālā mācību tempa, tiek atgriezti skolas vidē, kur jau ir citas prasības un darba izpildes termiņi. Bēnam, kuram ir šādas grūtības būtu nepieciešams sniegt atbalstu, un izprast viņa problēmu, un varbūt ne uzreiz aizrādīt, ka viņš nespēj iekļauties, jo lielākoties nav vainīgs pie saviem kavējumiem un darbībām apzināti.

Vienas klases skolēni cits no cita atšķiras ar savām interesēm, spējām un raksturu, temperamentu un audzināšanas līmeni (Zelmenis, 2000). Šīs atšķirības, spējas un temperamenta tips var radīt mācīšanās problēmas. Kādam uzdevumu izpilda ātrāk, cits skolēns tam pašam uzdevumam velta daudz ilgāks laiku. Tādēļ būtu ieteicams, ka skolotājs diferencētu mācību uzdevumus pielāgojot tos skolēna spējām. Ja skolotājs savus skolēnus ir rūpīgi un vispusīgi iepazīs, spēj tos raksturot, tad viņš ievērojami var sekmēt mācību un audzināšanas darbu skolā (Zelmenis, 2000). Ja klases audzinātājs ir izpētījis savus skolēnus, tad šīs iegūtās zināšanas par katru audzēkni var nodot tālāk priekšmetu skolotājiem, lai tiem būtu vieglāk veidot attiecības un kontaktu ar tiem. (Zelmenis, 2000). Raksturojuma veidošana un katra klases skolēna izzināšana, noteiktos brīžos, var kalpot kā preventīvs materiāls, lai izvairītos no iespējamām situācijām, kas var radīt mācību problēmas.

1.6. Vecāku pedagoģiskā kompetence

Izglītības iestādē izglītojamie ierodas ar ģimenē gūtu vērtību, attieksmju un uzskatu sistēmu, tādējādi ģimenei ir ļoti liela nozīme veiksmīgā izglītojamo mācību un socializācijas procesā. Pētījumi liecina, ka izglītojamo mācību rezultāti - izglītības iestādes apmeklējums, uzvedība, izglītības pārtraukšanas riska samazinājums, akadēmiskie sasniegumi un izglītojamā labizjūta, uzlabojas, kad vecāki iesaistās izglītības procesā, un izglītības iestādes dzīvē (Andersone, Plaude, Rutka, & Stikute, 2018). Cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanā liela nozīme ir ģimenes videi. Ģimene ir katra indivīda primārā vide, tā tiek definēta kā divu vai vairāku cilvēku savienība, kuri ir saistīti ar radniecības saitēm, laulību, adoptiju vai izvēli un izjūt emocionālu saikni un pienākumus cits pret citu (Andersone, Plaude, Rutka, & Stikute, 2018).

Ģimenē ne vienmēr valda mīlošas un siltas attiecības. Daudziem bērniem nav izveidojušās veiksmīgas attiecības ar vecākiem, pētījumi pierāda, ka draudzīgas un neformālas attiecības bērniem ir nepieciešamas. Draudzīgas un neformālas attiecības un saskarsme ar māti iespējama tikai 31,1% gadījumu, ar tēvu 9,1% gadījumu (Jansone, 2009). Labu attiecību neesamība ģimenē var ietekmēt skolēna mācību sasniegumus. Ja ģimene, pedagogi un speciālisti izglītojamajam nepalīdz risināt viņa problēmas, tad augot un attīstoties veselības, uzvedības un mācīšanās problēmas neizzūd, bet gan pastiprinās (Andersone, Plaude, Rutka, & Stikute, 2018). Vecākiem ir jāsaprot, ka bērnu neadekvāta reakcija ir sekas vecāku pašu neadekvātai rīcībai. Skolēna nevēlēšanās mācīties var būt kā protests vecāku pārāk augstajām prasībām pret bērna mācību sasniegumiem (Baldiņš & Raževa, 2001).

Lai ģimeni atzītu par pedagogiski labvēlīgu, vecākiem nav nepieciešama pedagogiskā izglītība. Pietiek, ja ģimene ir morāli stabila, vecāki izjūt atbildību par saviem bērniem un rūpējās par tiem (Zelmenis, 2000). Ģimene var sniegt vislielāko atbalstu, un tā var panākt arī pretēju efektu. Ja skolēns ģimenes vidē nejūtas droši, mainās viņa vajadzības, un galvenā vajadzība ir justies drošībā un mācības, sasniegumi vairs nav viņu primārā nepieciešamība (Sirmele, 2020). Ģimenes emocionālais klimats var būt ļoti dažāds – harmonisks, atbalstošs, emocionāli labvēlīgs un gluži pretējs – nedrošs, depresīvs un spriedzes pilns (Miltuze & Biseniece, 2015). Tādēļ klases audzinātājam ir svarīgi uzturēt kontaktu ar ģimeni, lai varētu sazināties kādu sarežģījumu gadījumā (Zelmenis, 2000). Kontakta uzturēšana ir svarīga arī citu apsvērumu dēļ, lai skolotājs izprastu vidi no kādas nāk skolēns. Skolas un ģimenes mērķu tuvība ir priekšnosacījums labai sadarbībai (Baldiņš & Raževa, 2001).

Pretēji vecākiem, kuri neizrāda īpašu interesi par savu bērnu sasniegumiem ir vecāki, kuri vēlas būt savu bērnu draugi. Viena no mācību problēmu saknēm ir vecāki, kuri nevēlās pildīt savu vecāka lomu, bet grib būt bērnam draugs, rīkoties atbilstoši bērna interesēm ne vajadzībām. Šādu vecāku bērni pamatīgi izlaižas, jo nav pieraduši dzirdēt “nē”, dara to, kas viņiem ienāk prātā, bez mazākās cieņas pret visiem un visu (Vofls, 2013). Šāda skolēnu attieksme pamatīgi apgrūtina skolotāju dabu, meklēt palīdzību disciplīnas jautājumos pie vecākiem nav iespējas, jo arī vecāki vairs nespēj vai nevēlas disciplinēt savu bērnu.

2. SOCIĀLPEDAGOĢISKĀ DARBĪBA UN TĀS IESPĒJAS MĀCĪBU PROBLĒMU PREVENCIJĀ

Skola ir sabiedrības socializācijas instance, tās uzdevums ir īstenot pedagoģiju, kas orientēta uz skolēnu interesēm. Skola kā sabiedrības iestāde veic pienākumu nodrošināt tādu audzināšanas un izglītības darbu, lai sabiedrība attīstītos nākotnes perspektīvā (Plaude, 2003). Sociālā pedagoģija ir saistīta ar spēju būt kopā ar citiem, attiecību veidošanu, un koncentrēšanos uz mācību procesa ierosināšanu, autentiskumu un patiesu savas personības izmantošanu (University of Strathclyde, bez datuma). “Sociālā pedagoģija kā audzināšanas sociālais aspekts pēta izglītības sociālos aspektus, kā arī sociālo dzīvi, kas veidojas uz izglītības pamata” (Plaude, 2003).

Sociālais pedagogs skolā risina jautājumus, kuri vistiešāk skar skolēna sociālo dzīvi un sociālos sakarus un to kvalitāti (Baldiņš & Raževa, 2001). Savā profesionālajā darbībā sociālais pedagogs balstās uz teorētiskajām atziņām par sava darba funkcijām, sociālpedagoģiskajām teorijām un darbības principiem (Ukstiņa, 2012). Sociālā pedagoga loma, funkcijas un vieta izglītības sistēmā atšķiras no mācību priekšmetu pedagogu funkcijām un lomas. Jo sociālā pedagoga palīdzība ir nepieciešama tad, kad skolēnam ir radušās problēmas mācīšanās procesā vai uzvedībā (Vilciņa, 2009). “Sociālais pedagogs savu lomu veic spriedzes laukā: starp atsevišķiem indivīdiem, grupām, sabiedrību. Viņam ir jāizjūt apkārtējās vides iedarbība, jāskatās izglītības iestādes kā sociālas sistēmas attīstības tendences, to ietekmi uz augošu personību. Būtiski ir prast analizēt ekonomisko un politisko situāciju valstī, izdarot secinājumus par problēmām, kādas tā var izraisīt” (Vilciņa, 2009).

Mācību iestādēs sociālā pedagoga lomas un funkcijas var būt nedaudz atšķirīgas, tomēr pamatzdevums – palīdzēt skolēnam maksimāli sasniegt izglītības mērķus un attīstīt sevi par sabiedrībā dzīvotspējīgu cilvēku – ir nemainīgs (Vasiļonoka, 2006). Sociālajam pedagogam savā darbībā ir jābūt skaidriem uzdevumiem, funkcijām un mērķiem, kurus viņš izvirza (Vasiļonoka, 2006). Sociālā pedagoga funkcijas, kuras tiek izmantotas darbā izglītības iestādē:

1. Komunikatīvā funkcija. Tā ir spēja iesaistīt sarunās skolēnus, pedagogus un vecākus. Izraisīt uzticību, argumentēt savas domas un panākt atklātas sarunas. Sociālajam pedagogam ir jārosina pusaudzis uz sarunām par savām problēmām. (Ukstiņa, 2012). Sociālā pedagoga darbība ir vērsta uz palīdzības sniegšanu, reizē iedarbojoties arī uz klienta sociālo vidi – ģimeni, skolu. Sociālais pedagogs savā darbībā var pielietot konsultēšanas metodi, lai risnātu problēmas un sniegtu klientam informāciju par

nepieciešamajiem speciālistiem, institūcijām, lai sekmētu problēmas risinājumu (Jefimova & Tarasova, 2008). Ikdienā skolēni pēc pašiniciatīvas ierodas, lai pastāstītu kas noticis un ar kādām problēmām tie saskaras. Sociālajam pedagogam jāspēj iegūt skolēna uzticība, lai veidotu veiksmīgu turpmāko sadarbību līdz situācija ir atrisināta. “Konsultācijās sociālie pedagogi strādā ar palīdzību meklējošiem skolēniem un vecākiem. Kopā ar viņiem sociālie pedagogi strādā pie problēmu un konfliktu risinājuma iespējām. Ar individuālas palīdzības un grupu darba metodēm sociālie pedagogi rūpējas par skolēnu problēmu risinājumu ārpusmācību laikā. Viņi veic komunikācijas, sociālos un uzvedības treniņus” (Vasiļonoka, 2006).

Profesionālās darbības ietvaros sociālajam pedagogam jākontaktējās ar skolotājiem, īpaši tiem, kuru klasēs mācās skolēni, kuriem jāpievērš pastiprināta uzmanība. Skolotājiem tie sniedz padomus konsultāciju jautājumos komunikācijā ar vecākiem, līdzdarbojas individuālu gadījumu risināšanā, audzināšanas plāna izstrādē un skolēnu problēmu cēloņu noteikšanā skolā un ārpus tās (Vasiļonoka, 2006). Pēc nepieciešamības uz sarunām klātienē aicina skolēnu vecākus, vai vecāki paši meklē atbalsta personāla palīdzību. Ja skolas un vecāku sadarbība ir nesekmīga, tas skola iesaista papildus institūcijas.

2. Profilaktiskā funkcija. Profesionālajā darbībā izmanto dažādus dienestus, lai brīdinātu un novērstu negatīvās parādības, konfliktsituācijas (Vilciņa, 2009). Profilaktisko sociālpedagoģisko darbību sociālais pedagogs veic izglītības iestādē un darbā ar ģimenēm. Profilakses darbs tiek veikts, lai uzlabotu bērna pašapziņu, attiecības ar skolotājiem un ģimeni (Ukstiņa, 2012).

Tas nepieciešams, lai informētu un novērstu dažādas iespējamās problēmas pirms to parādīšanās. Lielu sociālā pedagoga darba daļu aizņem profilaktiskais darbs ar skolēniem, kad sociālais pedagogs uz skolu aicina dažādus speciālistus. Nodarbības un praktiskas lekcijas ir nepieciešamas, ne tikai bērniem kuri ir no riska ģimenēm, bet ikvienam skolēnam. Šāda veida nodarbībās skolēni uzzin par savām tiesībām un pienākumiem, par pareizu rīcību dažādās situācijās, lai nepakļautu sevi veselības un dzīvības briesmām (Vasiļonoka, 2006).

3. Diagnosticējošā – pēta problēmu cēloņus (Vilciņa, 2009). Lai novērstu skolēnu nesekmību, sociālajam pedagogam jālūdz skolotāju pievērst uzmanību - skolēna intelektelektam vai viņš spēj izsekot mācību vielai, vai bērnam ir sociālas problēmas, vai pietiekami pozitīvi uzmundrinājumi, vai pietiek izpratne no pieaugušo puses. Tādēļ sociālajam pedagogam ir jācenšas diagnosticēt katra konkrēta skolēna nesekmības un problēmu cēloņus (Ukstiņa, 2012). Šajā jomā sociālajam pedagogam jāsadarbojās ar klašu audzinātājiem, kuriem ir padziļinātākas zināšanas par individuālajiem skolēniem un

to ģimenes stāvokli. Ja klases audzintājam šāda informācija nav sociālais pedagogs to var iegūt pārrunās ar skolēnu, viņa vecākiem, veicot skolēna novērošanu un sociometriju. Ar sociometrijas palīdzību var iepazīt katra audzēkņa sociālo statusu, kura izvērtējumu sniedz klases biedri, un paša skolēna izpratni par savu sociālo statusu, kuru iegūst no skolēna pašvērtējuma. Grupas sociometriskā struktūra ietver svarīgu informāciju par starppersonu attiecībām (Baldiņš & Raževa, 2001).

4. Prognozējošā – prognozē procesu norisi ģimenēs, cilvēku grupās, izglītības iestādēs, sabiedrībā (Vilciņa, 2009). Sociālo pedagogu uzdevums ir strādāt tik preventīvi, lai viņu spēkos būtu novērst ekstremālas situācijas. Savā darbībā sociālajam pedagogam ir atklāj cēloņi, kāpēc daži skolēni ir nesekmīgi un nelaimīgi. Jānodrošina skolotājs ar informāciju par skolēna dzīves situāciju, lai tie varētu izprast kā strādāt ar skolēnu (Latkovska, 2006).

5. Organizatoriskā – organizē sadarbību ar sociālo dienestu, kā arī darbību ar cilvēku grupām un institūcijām (Vilciņa, 2009). Sociālais pedagogs ikdienas darbībā sazinās ar sociālo dienestu, lai uzlabotu noteiktu skolēnu dzīves kvalitāti. Pēc nepieciešamības organizē un iesaistās sociālpedagoģiskās korekcijas plāna izveidē. Organizē dažādus preventīvus pasākumus, kur uz izglītības iestādi piesaista jomu speciālistus, lai tie sniegtu izglītojošu nodarbību, lekciju.

6. Tiesību aizsargājošā – izmanto likumus un tiesiskos aktus, lai aizsargātu bērnu, viņa ģimeni un izglītības sītmā strādājošos (Vilciņa, 2009). Aizstāv audzēkņu tiesības skolā un citās institūcijās, izmanto darbā bērnu tiesību sargājošus un sociālo drošību garantējošus dokumentus (Latkovska, 2006). Tas nozīmē, ka gan pedagoģiskajās sēdēs, gan arī, citādi bērna rīcību izskatot, sociālais pedagogs vienmēr nostājas bērna aizstāvja pozīcijās, nevis skolas, meklējot risinājumus kā palīdzēt bērnam izkļūt no problēmsituācijas (Vasiļonoka, 2006).

7. Atbalsta – palīdzēt bērnam un viņa ģimenei, sniegt konsultācijas, pēc nepieciešamības veikt izglītojošo darbu bērniem un vecākiem (Vilciņa, 2009). Problēmsituācijās palīdz rast risinājumu, atbalsta audzēkņi, ģimeni, pedagogus (Latkovska, 2006). Ja nepieciešams iesaista skolas administrāciju. Piedalās klases sapulcēs, lai runātu par konkrētām tēmām. Sadarbojoties ar atbalsta komandu piedalās atbalsta plāna izveidē, seko līdzi tā norisei. Palīdz skolēniem individuāli uzstādīt konkrētus mācību mērķus un atbalsta to sasniegšanā.

8. Papildinošā – papildina ģimenes vai izglītības iestādes audzinošo darbību (Vilciņa, 2009). Papildinošie pasākumi varētu būt - darbs grupā, sporta pasākumi, pārrunas, interesantu notikumu un aktuālu problēmu apspriešana, kas dod iespēju skolēnaiem labāk

iepažīt vienam otru, noteikt līderus grupā, veidot pozitīvu mikroklimatu, tādejādi mazinot skolēnu stresu (Vasiļonoka, 2006).

Pēc ESCO profesiju klasifikācijas sociālais pedagogs nodrošina atbalstu, izglītības pieejamību bērniem no dažādiem sociālajiem slāņiem un pieredzi. Sociālie pedagogi veicina indivīdu mācīšanos, labklājību un iekļaušanu sabiedrībā, liekot uzsvaru uz pašpaļāvības veidošanu (European Commission, bez datuma). Atbalsta personāls ir sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, izglītības psihologs, medmāsa, un pēc nepieciešamības pārstāvis no skolas administrācijas. Atbalsta komandas darba mērķi:

- Nodrošināt sistemātisku pedagoģisku, psiholoģisku, sociālu atbalstu izglītojamiem, viņu vecākiem, skolotājiem;
- Sekmēt dažādu izglītojamo iekļaušanu izglītības procesā, palīdzēt veidot izglītības iestādē iekļaujošu vidi;
- Veicināt skolotāju profesionālo pilnveidi, izglītības iestādes darbinieku un vecāku informētību par iekļaujošās izglītības jautājumiem (Falka, 2015).

Skolēnam nevajadzētu baidīties no atbalsta personāla, tas jāuztver kā palīgs un advokāts problēmu situācijas. Skolas personāla rokās ir iespēja panākt skolēna uzticēšanos un vēlmi komunicēt, lai mazinātu skolēnam radušās vai iespējamās problēmas. Skolotājiem nevajadzētu draudēt ar atbalsta personāla izsaukšanu vai apmeklējumu gadījumos, kad skolotājs vēlas saglabāt savu autoritāti. Sociālajam pedagogam kā profesionālim vajadzētu būt ar tādām personības iezīmēm, kas veicinātu skolotāju un skolēnu uzticēšanos, viņam jābūt ieinteresētam risināt problēmas. Tas nenozīmē, ka viņam ir jārunā skolēnam patīkamas lietas, bet reizēm jānorāda skolēnam, kur viņš rīkojies nepareizi, kas no tā izriet un kādas sekas gaidāmas (Vasiļonoka, 2006).

Kā tika aprakstīts pirmajā nodaļā pieaugot pusaudži saskarās ar dažādām fiziskām izmaiņām. Viena no fizioloģiskām pārmaiņām meitenēm ir menstruāciju sākšanās, kas var izraisīt ne mazums neveiklu brīžu. Preventīvi sociālais pedagogs var rīkot informatīvas lekcijas meitenēm saistībā ar ķermeņa izmaiņām, sadarbībā ar skolas medmāsu un bioloģijas skolotāju, pēc nepieciešamības piesaistot vēl kādu speciālistu. Šādas lekcijas laikā būtu nepieciešams informēt par iespēju saņemt higiēnas preces pie skolas medmāsas. “Kā vēsta Procter & Gamble veiktais pētījums par higiēnas pakešu pieejamību Latvijā, vismaz 15% meiteņu jeb 1 no 6 meitenēm ir kavējusi skolu, jo nav varējusi iegādāties higiēnas paketes ģimenes finansiālo apstākļu dēļ” (Latvijas Sarkanais Krusts, 2021). Šādu situāciju ir iespējams novērst savlaicīgi pievēršot tai uzmanību.

Svarīgs faktors mācību problēmu mazināšanā ir skolas un klases vide. Tā ietekmē skolēna vēlmi apmeklēt mācību iestādi un iesaistīties mācību procesā. Lai skolotājs zinātu un

spētu laicīgi paredzēt vidi kāda veidosies klasē ir nepieciešams veikt klases un katra skolēna individuālu izpēti. Ja skolotājs savus skolēnus ir rūpīgi un vispusīgi iepazinis un spēj tos raksturot, tad viņš ievērojami var sekmēt mācību un audzināšanas darbu klasē un skolā kopumā (Zelmenis, 2000). Raksturojumu veidošana un katra klases skolēna izzināšana noteiktos brīžos var kalpot kā preventīvs materiāls, lai izvairītos no iespējamām situācijām, kas rada problēmas. Tas veidotu pozitīvāku mācību vidi klasē, kas sekmē labākus mācību sasniegumus. Klases audzinātājs sadarbībā ar sociālo pedagogu vai izglītības psihologu skolēniem var dod izpildīt dažādus testus, lai noskaidrotu skolēnam piemērotāko mācīšanās veidu (lasīšana, klausīšanās vai kāds cits). Klases audzinātājs klases stundas ietvaros var veikt skolēnu motivācijas un sekmības izpēti, lai noskaidrotu faktorus, kuri skolēnu motivē mācīties un kādu nozīmi skolēns piešķir mācību vērtējumam.

Skolēnam sasniedzot pusaudža vecumu mainās domāšana. Pusaudzim attīstoties testosterona pārpilnība var stipri ietekmēt pusaudža garastāvokli, radot tā svārstības un paaugstinātu agresivitāti. Pusaudži pieņem pārsteidzīgus lēmumus, jo viņu smadzenes lielāku nozīmi piešķir sabiedrības atzinībai (Vinstons, 2020). Piemēram pusaudži var iesaistīties konfliktos tikai, lai gūtu atzinību no klases biedriem, nemaz neapdomājot tālākās sekas, un neņemot vērā citu jūtas. Īpaši svarīgi skolotājiem izprast šīs pārmaiņas un nenosodīt pusaudzi pārmaiņu periodā, bet palīdzēt saprast kādi ir pieļaujamie līdzekļi, lai sevi izceltu neapvainojot apkārtējos. Nepieciešams ierosināt gūt atzinību ar pozitīvu darbību nevis noniecinot kādu citu. Ieteikumi var būt individualizēti piemērojot tos konkrētā indivīda spējām. Piemēram agresijas mazināšanai rekomendējamas sporta nodarbības, aktīvas interešu izglītības nodarbības, individuāls treniņš. Sociālais pedagogs var piedalīties klases stundas izveidē 7. – 9. klašu skolēniem, kur stāsta kā, vai apgūst komunikāciju. Izskaidrot dažādu komunikāciju veidus ar metodiku un piemērotu spēļu palīdzību, parādot, komunikācijas robežas utt.

Arī vecākiem šis ir pārmaiņu laiks komunikācijā ar pusaudzi. Lai pusaudzim palīdzētu veidot veiksmīgāku komunikāciju ar vecākiem var iesaistīties sociālais pedagogs, izsūtot informatīvus materiālus par veiksmīgas komunikācijas veidošanu ar pusaudzi. Atsaucoties uz Austrālijas Viktorijas štata veselības ministrijas ieteikumiem sarunā ar pusaudzi vecākiem nepieciešams vairāk klausīties un mazāk runāt, rast iespēju pavadīt kopā laiku, lai arī pusaudzis ir aizņemts ar savu dzīvi, tajā pat laikā dot pusaudzim privāto telpu un nejaukties tajā. Iesaistīties un censties izprast pusaudža intereses, piemēram, noskatoties kopā interesējošu filmu vai klausoties un iepazīstoties ar mūziku, kuru izvēlēties pusaudzis (Better Health, 2021).

Mācību procesa veiksmīgai norisei vecāki bērnu var atbalstīt ģimenē veidojot pozitīvu attieksmi pret mācīšanos un skolu. Iedrošināt un atbalstīt bērnu jaunu zināšanu apgūvē. To iespējams panākt:

- Veidojot konstruktīvas attiecības ar skolotājiem un citiem vecākiem. Sarunājoties, risinot jautājumus un problēmas;
- Apmeklējot vecākiem domātos pasākumus, interesējoties par sava bērna individuālo progresu;
- Ik dienu esot klātesošam un atbalstošam – interesējoties, sarunājoties ar bērnu par skolā notiekošo, piedzīvoto, izdošanos, pārsteigumiem, grūtībām. Pārrunājot nesaprašanos, palīdzēt bērniem izprast dažādu pušu viedokli un meklēt risinājumus;
- Uzturot interesi nevis par vērtējumu, bet par mācīšanos, prasmēm, vērtībām. Palīdzot veidot pozitīvu attieksmi pret pārbaudes darbiem kā mācīšanās procesa daļu un iespēju novērtēt, cik tālu esi ticis, lai dotos tālāk;
- Palīdzot bērnam attīstīt tādas prasmes, kas ļauj kļūt patstāvīgākam, neatkarīgam, kā arī apzināties savas stiprās puses, mācīties pārvarēt grūtības, nesaskaņas un konfliktus;
- Palīdzot apgūt paņēmienus, kā pārvarēt stresu, trauksmi, neizdošanos;
- Palīdzot plānot un ievērot dienas režīmu, sabalansēt mācīšanos ar ārpusstundu pulciņiem (Skola 2030, 2019).

Ja skolotājs ir pamanījis, ka vecākiem nav pozitīvu audzināšanas prasmju, tad skolas atbalsta personāls vai klases audzinātājs var veidot īsu lekciju kursu, kur apmācītu vecākus veiksmīgākai sadarbībai ar bērnu mājās. Tā varētu būt vecāku sapulce, kur tiek stāstīts par vecumposma īpatnībām un nepieciešamībām. Lai stimulētu mācību darbību iepazīstināt skolēna vecākus ar mācību grāmatām, darba burtnīcām, kuras jāizmanto mācību procesā. Informēt par vēlamo dienas režīmu veiksmīgai mācību gaitas norisei. Īsumā pastāstot kā motivēt skolēnu un pamanīt, kad var rasties vai ir jau radušās mācību problēmas. Ar šādu sapulci būtu iespējams izglītēt vecākus par aktuālām tēmām, sniegt nepieciešamos instrumentus veiksmīgākai komunikācijai ar bērnu. Un sniegt papildus atbalstu tiem skolēniem, kuru vecāki nepiedalās šādā sapulcē un neinteresējas par sadarbību ar skolu.

3. PĒTĪJUMS PAR MĀCĪBU PROBLĒMĀM COVID -19 IETEKMĒ UN TĀ REZULTĀTU ANALĪZE

Lai noskaidrotu kādas sociālpedagoģiskās darbības nepieciešams veikt skolēnu mācību problēmu mazināšanā, darba autore veica pētījumu par mācību problēmām 7. - 9. klašu skolēniem Covid-19 pandēmijas laikā. Problemātikas izpētei nepieciešams apskatīt kā kopumā tika organizēts mācību process. Kurām klasēm tas norisinājās klātienē – “izglītības apguves forma, kurā izglītojamais izglītības saturu apgūst, apmeklējot izglītības iestādi.” (Grozījumi Izglītības likumā, 2020). Un kādā laika posmā tās norisinājās attālināti – klātienē izglītības procesa daļa, kurā izglītojamie mācās fiziski neatrodoties vienā telpā ar pedagogu (Grozījumi Izglītības likumā, 2020). Lai apkopotu šo informāciju darba autore veica dokumentu analīzi, izveidojot tabulu, kurā atspoguļots, laika periods, klašu grupas un valstiski noteiktā mācību forma. Lai izveidotu tabulu tika apskatīti vairāki dokumenti izglītības un zinātnes mājas lapā un dažādos interneta resursos t.sk. e - klase un Valsts izglītības un attīstības aģentūras mājas lapā, Covid-19 mājas lapā, un no skolotāju personīgajiem pierakstiem.

3.1. tabula

Mācību procesa organizēšanas process laika posmā no 2019/2020 m.g. līdz šim brīdim

N.p.k	Laika periods	Mācību forma	Klase			
			1.- 3.	4.-5.	6.- 9.	10. – 12.
1.	1.09.2019 - 31.12. 2019	Mācību forma	Klātiene	Klātiene	Klātiene	Klātiene
2.	3.01.2020 – 12.03.2020		Klātienē	Klātienē	Klātienē	Klātienē
3.	23.03.2020 – 31.05.2020		Attālināti	Attālināti	Attālināti	Attālināti
4.	1.09.2020 – 16.10.2020		Klātienē	Klātienē	Klātienē	Klātienē
5.	16.10.2020 – 30.05.2021		Attālināti	Attālināti	Attālināti	Attālināti
6.	1.09.2021 – 1.11.2021		Klātienē	Klātienē	Klātienē	Klātienē
7.	1.11.2021 – 15.11.2021		Klātiene	Attālināti	Attālināti	Attālināti
8.	15.11.2021 – līdz šim brīdim		Klātienē	Klātienē	Klātienē	Klātienē

3.1. Pētījuma bāzes raksturojums

Anketas tika izplatītas divās skolās - Rīgas X vidusskolā un X novada Valsts ģimnāzijā. Skolēnu anketēšana notika laika posmā no 2021. gada 15. decembra līdz 2021.gada 21. decembrim. Pētījumā kopumā piedalījās 113, 7.– 9. klašu skolēni, par derīgām tika atzītas 111 anketas. No visām, par derīgām atzītajām, anketām 74 skolēni bija no Rīgas X vidusskolas un 37 skolēni no X novada Valsts ģimnāzijas. No tiem 55 zēni, 50 meitenes un 6 skolēni, kuri savu dzimumu norādīt nevēlējās. Autore izvēlējās skolas dažādos Latvijas reģionos, lai aptvertu plašāku respondentu skaitu, un izpētītu vai ir būtiskas atšķirības starp reģionu skolas skolēniem un Rīgas skolu skolēniem.

3.2.tabula

Anketēto skolēnu sadalījums pa klašu grupām

Klašu grupa	Skolēnu skaits
7.klase	36
8. klase	38
9. klase	37

Pētījuma bāze tiek raksturota izmantojot skolu dokumentu analīzi. Rīgas X vidusskola ir Rīgas valstspilsētas pašvaldības dibināta un Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta pakļautībā esoša vispārējās izglītības iestāde, kas īsteno pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības programmas. Skolas darbības mērķis ir veidot izglītības vidi, organizēt un īstenot izglītības procesu, kas nodrošina valsts pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības standartā noteikto mērķu sasniegšanu. Izglītības iestāde atrodas kādā no Rīgas mikrorajoniem. 2020./2021.mācību gadu skola uzsāk pilnībā nokomplektēta visos mācību priekšmetos 55. pedagogu un atbalsta personāla komanda no tiem 39. priekšmetu skolotāji, atbalsta personāls un citi – medicīnas māsa, sociālais pedagogs, psihologs, speciālais pedagogs, logopēds, pedagoga palīgs, bibliotekāre, pagarinātās dienas grupas skolotāja, interešu izglītības skolotāji. Rīgas X vidusskolā kopumā 2020./2021. m. g. mācījās gandrīz 550 skolēni.

X novada Valsts ģimnāzija ir X novada domes dibināta un tās pakļautībā esoša vispārējās vidējās izglītības iestāde, kura īsteno 3 vispārējās vidējās izglītības programmas un 2 pamatizglītības otrā posma (7.–9.klase) programmas. Skola atrodas Latgales novadā. Skolas atbalsta personālu veido izglītības psihologs, pedagogs karjeras konsultants, bibliotekārs. X novada valsts ģimnāzijā 2020./2021.m.g. mācījās 171 skolēns. Skolas mērķis ir veidot izglītības vidi, organizēt un īstenot izglītošanas procesu, kas nodrošina valsts vidējās izglītības un pamatizglītības standartā noteikto mērķu sasniegšanu.

3.2. Pētījuma metodoloģiskais pamatojums un ētiskie principi

Pētījuma mērķis ir raksturot skolēnu mācību problēmas 7. - 9. klašu grupā, Covid-19 pandēmijas laikā un iespējas to mazināšanā. Pētījumā tika izvēlētas un izmantotas šādas pētniecības metodes:

- Dokumentu analīze,
- Anketēšana,
- Pedagoģiskā novērošana,
- Intervijas.

Dokumentu analīze tiek veikta, lai izpētītu jautājumus, kas norisinājušies konkrētā laika periodā. Dokumentu analīzes priekšrocība ir tā, ka tie sniedz visaptverošu informāciju (Business Research Methodology, bez datuma). Darba autore analizēja izglītības un zinātnes ministrijas mājas lapā pieejamos dokumentus, lai noskaidrotu kādos periodos skolēni mācījās attālināti un kādos klātienē. Tika analizēti skolu pašvērtējuma dokumenti un skolēnu sekmju izraksti.

Aptaujas metodes būtība ir izskaidrojama kā personu iztaujāšana par tēmu, vai tēmām, un pēc tam viņu atbilžu aprakstīšana. Aptaujas veic, lai īsā laika posmā iegūtu liela apjoma informāciju (Business Research Methodology, bez datuma). Anketa ar 26 jautājumiem, saistībā ar ārkārtējo situāciju valstī, tika ievietota e – klases vidē, tās aizpildīšanai tika paredzēta viena nedēļa pirms ziemas brīvlaika sākuma. Respondenti skolēni 7. – 9. klašu grupā.

Pedagoģiskā novērošana tika veikta, lai noskaidrotu skolēnu attieksmi pret mācību procesu, sadarbību grupā, un ar mācību priekšmetu skolotājiem. Skolēnu sagatavotību stundām un aktivitāti tajās.

Intervijas tiek veiktas ar mērķi, lai izpētītu problēmu un iegūtu specifisku informāciju par konkrēti interesējošiem jautājumiem (Business Research Methodology, bez datuma). Tika aptaujāti dažādu skolu pedagogi un atbalsta personāls, lai noskaidrotu kopējo situāciju dažādās izglītības iestādēs. Intervijas jautājumus (3.pielikums) un sniegtās atbildes (5.pielikums) skatīt pielikumā. Intervijas tika veiktas, lai noskaidrotu skolotāju viedokli par skolēnu mācību problēmām saistībā ar Covid-19 pandēmijas izplatību, un skolotājiem nepieciešamo atbalstu šajā laikā.

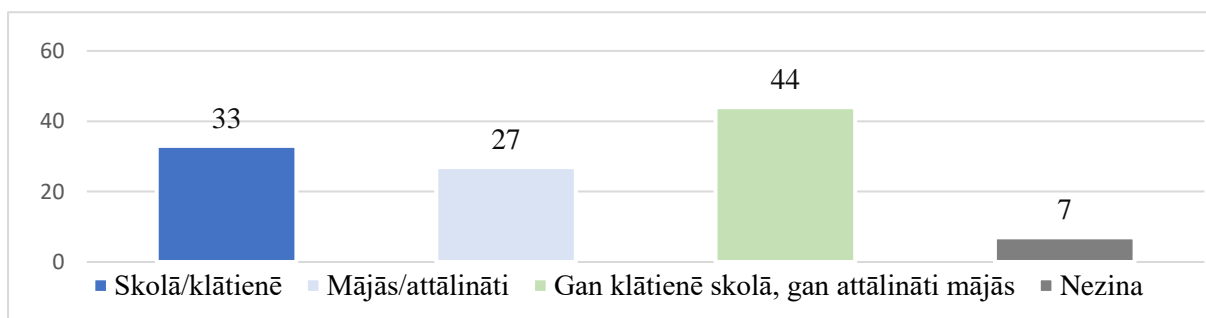
Veicot pētījumu tika ievēroti ētikas principi, kuri paredz, ka tiek samazināts jeb kāds iespējamais kaitējums respondentiem, ka tie varētu justies neērti pētījuma gaitā, vai paustā viedokļa dēļ tiem rodas problēmas (Leard dissertation, 2012). Pirms pedagogu intervijām, tie

tika iepazīstināti ar intervijas jautājumiem un parakstīja piekrišanu intervijai. Pirms anketēšanas skolēni tika informēti, ka anketas tiks izmantotas tikai apkopotā veidā, tiem nav jānorāda vārds un uzvārds, tādējādi saglabājot respondenta anonimitāti.

3.4. Anketēšanā iegūtie rezultāti

Lai rastu atbildi uz pētījuma jautājumu par mācību problēmām Covid – 19 izplatības laikā autore veica skolēnu anketēšanu. Anketā tika izmantoti slēgtie jautājumi un atvērtie jautājumi, lineārā skala, lai noskaidrotu skolēnu kopējo satraukumu par mācību problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā. Respondenti atbildēja uz dažādiem jautājumiem par mācību procesa organizēšanu un problēmām ar kādām viņi saskarās Covid – 19 pandēmijas dēļ. Skolēniem anketā bija iespēja brīvi paust savu viedokli, jo anketu aizpildīšana notika attālināti un anonīmi. Anketu skatīt 1.pielikumā.

Lai noskaidrotu kādu mācību procesa organizēšanas veidu tie atbalsta vairāk, tika uzdots precizējošs jautājums, kāds mācību veids tiem patīk labāk - mācīties klātienē skolā, vai attālināti no mājām. Atbildot uz šo jautājumu 44 (39,3 %) skolēni izvēlējās atbildi, ka viņiem patīk mācīties gan klātienē, gan attālināti, tātad mācību procesa maiņa viņus neietekmē. 33 (29,5 %) skolēniem mācīties labāk patīk klātienē. 27 (25%) skolēni labprātāk mācās attālināti no mājām, to skaitā 11 meitenes, 13 zēni, 3 skolēni, kuri savu dzimumu norādīt nevēlējās, būtisku atšķirību starp X reģiona skolu un Rīgas X vidusskolu nav. 7 (6,2%) skolēni nezināja kāds mācību veids viņiem šķiet vispiemērotākais.

3.1. att. Skolēnu vēlamākā mācību veida izvēle

Lai noskaidrotu skolēnu attieksmi pret mācībām mājās, autore uzdeva atvērtos jautājumus, ar aicinājumu nosaukt trīs pozitīvās iezīmes mācoties attālināti un kādas ir pozitīvās iezīmes mācoties klātienē. Visbiežāk nosaucot aspektus, kas ir pozitīvi mācoties no mājām, skolēni atzīmēja, ka mācoties attālināti viņiem ir iespēja ilgāk gulēt. Nav nepieciešams pavadīt

laiku ceļā no un uz skolu, iespējams uzreiz pieslēgties nodarbībām. Otra biežākā atbilde, kuru minēja skolēni bija, ka iespējams pašiem plānot savu laiku, jo reizēm stundas nenotiek tiešsaistē, tad mācību darbus var paveikt vēlāk. Trešā biežākā atbilde kuru sniedza skolēni bija, ka iespējams mācību darbā izmantot interneta resursus, ieskatīties pierakstos, pajautāt draugiem vai vecākiem palīdzību. Šāda iespēja skolēniem skolā nav vai ir samazināta, jo visbiežāk rakstot pārbaudes darbus nedrīkst izmantot papildus resursus. 30% aptaujāto atzina, ka ir daudz vairāk laika uzdevuma izpildei, nav ierobežoti laikā, nav jāsteidzas. Vēl kā pozitīvo aspektu mācībām no mājām skolēni minēja to, ka nav jāsatiek citi cilvēki, klases biedri netraucē mācību procesā. Skolēni pauda, ka var nesatraukties par savu izskatu. Bija dažas atbildes, kur skolēni norādīja, ka viņiem mācoties attālināti *“nepatīk nekā”*, *“neko nevaru iemācīties”*. Kopumā spriežot skolēniem mācoties attālināti visvairāk patīk iespēja ilgāk pagulēt un pašiem plānot savu laiku. Un mācības no mājām vairāk piemērotas intravertiem skolēniem.

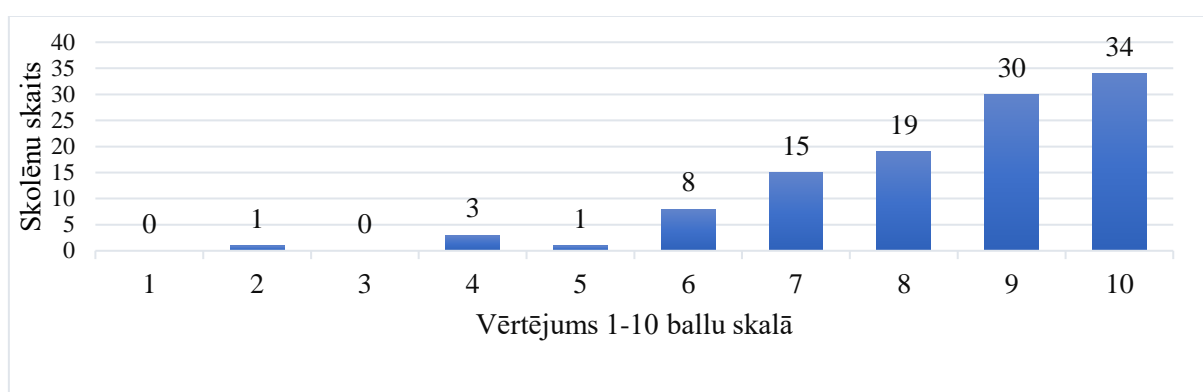
Uz jautājumu nosaukt trīs lietas vai aspektus, kas skolēniem patīk labāk mācoties klātienē skolā - 80% kā vienu no atbildēm minēja satikt draugus un komunicēt klātienē ar citiem. Otra biežākā atbilde, kuru rakstīja skolēni bija – vieglāk komunicēt ar skolotāju, *“tiešs acu kontakts ar skolotāju”*, *“iespēja uzreiz pajautāt, ja nesaprot kaut ko no mācītā”*. Skolēni arī minēja, ka klātienē skolotāji labāk izskaidro mācību vielu. Skolēni norādīja, ka mācībās klātienē tiek interesantāk organizēts mācību process, un pašiem iespējams vairāk izpausties, vieglāk saprast uzdoto. Viens skolēns minēja, ka mācībās klātienē iespējams labāk kontrolēt pārbaudes darbu izpildi – *“pārbaudes darbu pildīšanas godīgums”*. Tieši šo aspektu daudzi minēja kā pozitīvo attālinātajām mācībām, jo iespējams ieskatīties papildus resursos. 4 skolēni no 111 atbildēja, ka skolā iespējams saņemt siltas pusdienas un paēst.

Uz jautājumu vai skolēni ir mācījušies attālināti kādu mācību priekšmetu tikai tāpēc, ka skolotājs ir bijis mājas karantīnā, apstipriņošu atbildi sniedza 16 aptaujāto, savukārt 95 skolēniem šāda problēma nav bijusi. Ņemot vērā, ka skolas resursos atrast pedagogu, kurš varētu aizvietot citu pedagogu, kurš nevar ierasties darbā veselības stāvokļa dēļ ir samērā grūti, jo darbs tiek plānots visiem pedagogiem, konkrētam stundu skaitam un piemērots slodzei, šāda problēma varētu pastāvēt arī turpmāk.

Uz jautājumu vai skolēni ir bijuši mājas karantīnā kamēr citi mācījušies klātienē – 18 (17%) respondentu atbildēja apstipriņoši, un 93 (83%) skolēni nav atradušies mājas karantīnā kamēr citi klases biedri apmeklējuši skolu. Līdz ar to varam secināt, ka biežāk karantīnā dodas visa klase. Skolēni, kuri minēja, ka ir bijuši mājas karantīnā kamēr citi mācās klātienē, atzīmēja, ka tas biežāk ir bijis tādēļ, ka slims ir bijis kāds no ģimenes locekļiem, līdz ar to visai ģimenei jāievēro mājas karantīna.

Daba autore vēlējās noskaidrot skolēnu attiecības ar ģimenes locekļiem, un vai viņi saņem pietiekamu atbalstu ģimenē. Lai to noskaidrotu pirmais jautājums kurš tika uzdots bija – vai vecāki atbalsta mācību procesā, kas lielākajai daļai pusaudžu šajā vecumposmā ir ļoti svarīgi. Lielākā daļa respondentu 77 (68,5 %), atbildēja, ka vecāki viņus atbalsta mācībās, kāds vēl bija pierakstījis komentāru, ka tas ir ļoti svarīgi, lai vecāki atbalstītu mācībās. Dažreiz atbalstu mācību procesā saņem 25 (21,6 %) skolēni, bet atbalstu no ģimenes mācību procesā nesaņem 9 (8,1%) skolēni.

Kā nākamais jautājums tika uzdots novērtēt kopumā kādas ir attiecības ar saviem ģimenes locekļiem vai aprūpētājiem, izmantojot lineārās skalas palīdzību - kur 1 nozīmēja ļoti sliktas, bet 10 izcilas. Neviens no respondentiem savas attiecības ar ģimeni vai aprūpētājiem nevērtēja ar atzīmi - 1 - ļoti sliktas, tomēr viens skolēns, savas attiecības ar ģimeni vai aprūpētāju raksturoja kā gandrīz ļoti sliktas, novērtējot tās ar atzīmi - 2. Visvairāk skolēni (34) savas attiecības ar ģimeni vai aprūpētājiem novērtēja ar 10 - kā izcilas, kā gandrīz izcilas savas attiecības ar ģimenei vērtēja 30 skolēni, kā ļoti labas 19 skolēni. 15 skolēni tās vērtēja kā labas sniedzot vērtējumu - 7. 8 skolēni kā gandrīz labas, novērtējot tās ar atzīmi 6. Kā viduvējas, novērtējot ar atzīmi 5 - 1 skolēns, un kā apmierinošas 3 skolēni – novērtējot tās ar atzīmi 4.

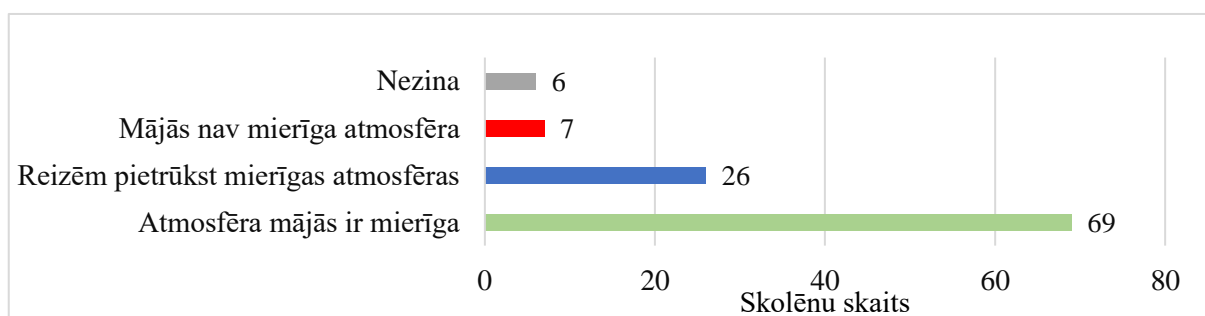
3.2. att. Skolēnu viedoklis par attiecībām ar ģimenes locekļiem

Aptaujas turpinājumā skolēniem, darba autore, uzdeva precizējošu jautājumu, kas tieši viņus neapmierina, kas viņiem pietrūkst attiecībās ar aprūpētājiem. Pirmo skolēni vērtēja iespēju brīvi komunicēt ar saviem ģimenes locekļiem. Atbilžu varianti tika piedāvāti “a) nepietrūkst, ir pietiekama b) pietrūkst tikai reizēm c) pietrūkst, nav pietiekams d) nezinu”. 63 skolēni vērtēja, ka viņi spēj brīvi komunicēt ar vecākiem. Iespēja brīvi komunicēt ar vecākiem “tikai reizēm pietrūkst” 33 skolēniem, un pietrūkst vai nav pietiekama 7. skolēniem. Tātad lielākajai daļai aptaujāto respondentu ir iespēja brīvi komunicēt ar vecākiem. Darba autore anketas turpinājumā uzdeva jautājumu, lai noskaidrotu kāds ir skolēnu viedoklis par vecāku izpratni par skolēna problēmām – jautājot, cik lielā mērā skolēnu vecākiem ir izpratne par

skolēna problēmām, piedāvājot tādus pašus atbilžu variantus kā iepriekšējā jautājumā. 45 skolēni atbildēja, ka vecākiem izpratne par skolēna problēmām ir pietiekama, 34. skolēnu vecākiem izpratne par skolēna problēmām reizēm pietrūkst, un 21 skolēns atzīmēja, ka vecākiem nav izpratnes par viņa problēmām, no sniegtajām atbildēm var secināt, ka daļai skolēnu vecāku ir interese un izpratne par skolēnu problēmām, bet 19% skolēni uzskata, ka vecākiem nav izpratnes par viņu problēmām. Ikdienas komunikācija ar vecākiem ir pietiekama 75. aptaujāto skolēnu, reizēm ikdienas komunikācija ar vecākiem pietrūkst 21. skolēnam, bet ikdienas komunikācija ar vecākiem nav pietiekama 7. skolēniem.

Lai tuvāk noskaidrotu skolēnu attiecības ar ģimeni vai aprūpētājiem darba autore uzdeva jautājumu, vai skolēni uzskata, ka laiks kuru viņi pavada kopā ar ģimeni ir pietiekams. 25 skolēni atzina, ka viņiem reizēm pietrūkst laiks kopā ar ģimeni, 12 skolēniem tas pietrūkst, bet 67 skolēni ir apmierināti ar atvēlēto laika daudzumu, kuru pavada kopā ar ģimeni. Savā ģimenē atbalstīti jūtas 70 aptaujāto skolēni, reizēm atbalsts pietrūkst 24. skolēniem, bet atbalsts no ģimenes nav pietiekams 11 skolēniem. Savas attiecības ar vecākiem kā uzticamas vērtē 70 respondenti, 20 respondentiem reizēm pietrūkst uzticamas attiecības ar vecākiem, bet 14 skolēni atzīmējuši, ka ģimenē nav uzticamu attiecību.

Ņemot vērā, ka Covid – 19 pandēmijas laikā skolēniem mācību process jāorganizē no mājām, vēlējos noskaidrot par atmosfēru kāda valda skolēnu mājās. 69 skolēni atzīmēja, ka mājās valda mierīga atmosfēra. Mierīga atmosfēra mājās reizēm pietrūkst 26 respondentiem, bet tāda mājās nav 7. no aptaujātajiem skolēniem, kas var nelabvēlīgi ietekmēt skolēna iespējas mājās vidē mierīgi pievērsties mācību procesam attālināto mācību laikā.

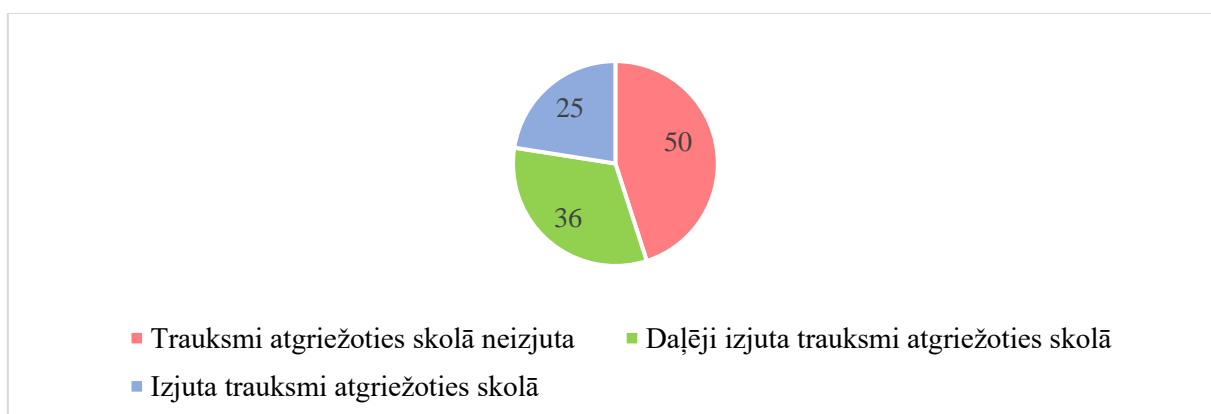

3.3.att. Skolēnu viedoklis par atmosfēru mājās

Noskaidrojot kā skolēni vērtē savas attiecības ar ģimeni, tika uzdots atvērtais jautājums, ko viņi vēlētos uzlabot savās attiecībās ar ģimeni. Visbiežāk sniegtā atbilde bija, ka neko, jo pēc skolēnu uzskata viss jau ir kārtībā. Nākamā biežāk sniegtā atbilde bija, ka vēlētos vairāk runāt un uzlabot komunikāciju ar saviem vecākiem, atklātāku komunikāciju “neslēpt neko vienam no otra”. Atsevišķi skolēni norādīja, ka vēlētos vairāk laika sev, lai vecāki mazāk

kontrolētu mācību procesu. Vēl par mācību procesu kāds skolēns rakstīja “*Mamma ir neapmierināta ar mani pat tad, kad nopelnu labas atzīmes*”. Līdz ar to iespējams, ka dažās ģimenēs ir attiecību saspīlējumi, kas traucē pusaudzīm pilnībā pievērsties savām interesēm un nepieciešamībām, lai izpatiktu aprūpētājiem un viņa vēlmēm.

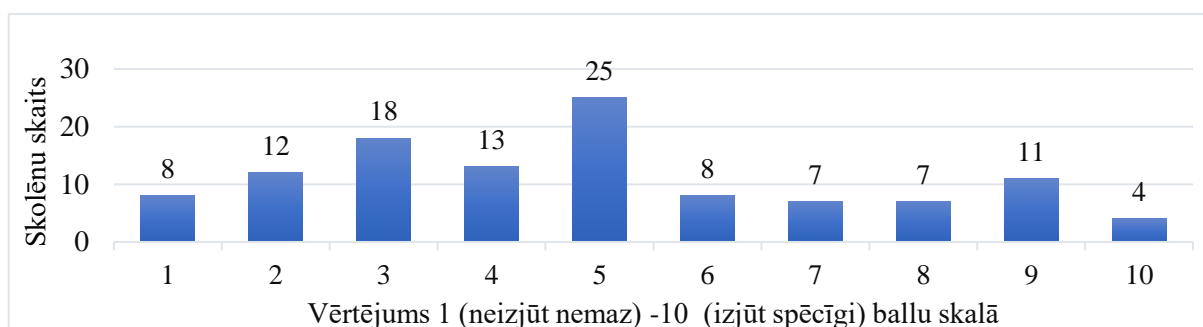
Covid – 19 pandēmija skolēniem, aprūpētājiem un skolotājiem radīja nenoteiktību, jo bieži tika mainīts mācību procesa veids no klātienes uz attālinātajām mācībām. Lai saprastu vai skolēniem atgriežoties pēc attālinātajām mācībām bija grūtības iejusties skolas vidē un vai tie izjuta sociālo trauksmi tika uzdots jautājums – vai atgriežoties pēc attālinātajām mācībām bija problēmas atkal iejusties skolas vidē un vai izjuti sociālo trauksmi. Uz ko 45% respondentu atzīmēja, ka nē – nebija problēmu iejusties skolas vidē un sociālo trauksmi neizjuta, 32,4% jeb 36 aptaujāto daļēji izjuta grūtības atgriezties skolas vidē un izjuta sociālo trauksmi. 21% aptaujāto izjuta sociālo trauksmi atgriežoties skolā pēc attālinātajām mācībām, to skaitā 13 meitenes, 8 zēni un 4 skolēni, kuri nevēlējās norādīt savu dzimumu, tāpēc apgalvot, ka meitenes trauksmi izjūt nedaudz biežāk kā zēni nav iespējams. Apskatot tuvāk iegūtos datus, autore secina, ka nepastāv būtiskas atšķirības starp X reģiona skolu skolēnu sniegtajām atbildēm un Rīgas X vidusskolas skolēnu sniegtajām atbildēm.

3.4.att. Skolēnu vērtējums par trauksmes traucējumiem atgriežoties klātienē skolā

Lai noskaidrotu skolēnu viedokli par savu ar mācībām saistīto nākotni Covid – 19 ietekmē, skolēni atzīmējot atbildi lineārajā skalā, kur 1 ir neizjūtu nemaz, bet 10 izjūtu ļoti spēcīgi sniedza atbildi uz jautājumu - Cik spēcīgu trauksmi izjūti Covid – 19 pandēmijas laikā, saistībā ar mācībām un savu nākotni. Lielākais skolēnu skaits - 25 atzīmēja, ka trauksmi par savu nākotni un mācībām Covid – 19 pandēmijas dēļ izjūt viduvēji. Trauksmi par savu nākotni un mācību procesa organizēšanu nemaz neizjūt 8 skolēni, no tiem 3 zēni, 4 meitenes, 1 respondents dzimumu norādīt nevēlējās. 7 no 8 skolēniem, kuri neizjūt trauksmi mācās Rīgas X vidusskolā. Gandrīz nemaz trauksmi neizjūt – 12 skolēni. Ļoti spēcīgu trauksmi izjūt

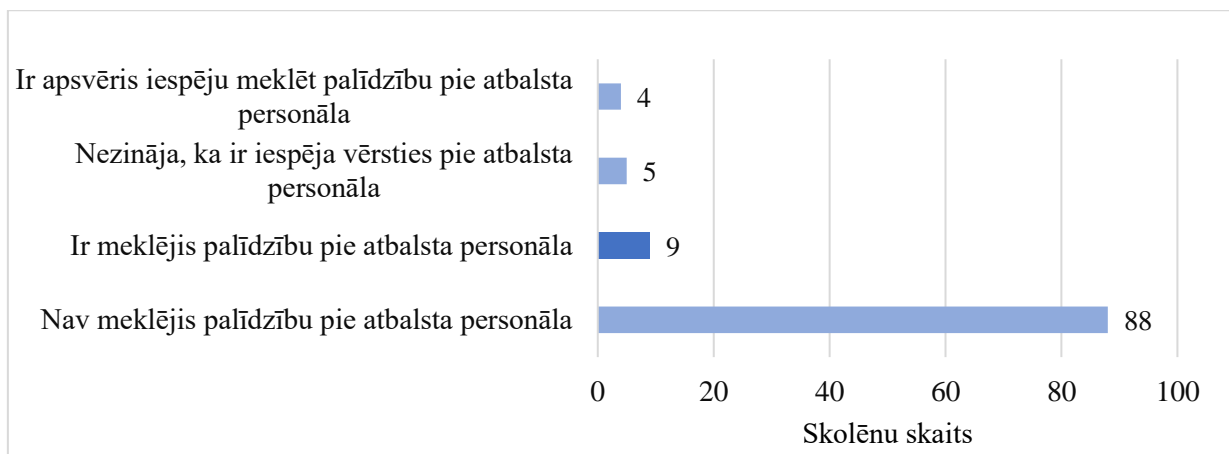
tikai 4 skolēni no tiem 2 zēni, 1 meitene, un 1 respondents, kurš dzimumu norādīt nevēlējās. Gandrīz ļoti spēcīgu trauksmi izjūt 11 skolēni. Kopumā redzams, ka skolēni tomēr satraucās par savu nākotni un mācībām saistībā ar Covid-19 pandēmiju un jūt tās ietekmi.

3.5.att. Skolēnu vērtējums par trauksmes izjūtu saistībā ar savu nākotni Covid-19 pandēmijas ietekmē

Lai noskaidrotu, kas tieši rada skolēnos trauksmi anketā tika iekļauts atvērtais jautājums, kurā skolēni brīvi varēja ierakstīt, kas tieši viņus satrauc saistībā ar mācībām un savu nākotni. Apmēram 60% respondentu norādīja, ka satraucās par savām atzīmēm, vēl daļa, ka nespēs nokārtot eksāmenus, jo attālinātajās mācībās neveicās tik labi. Kāds skolēns norādīja, ka nevarēs vairs izmantot papildus resursus mācību darbā, jo pārbaudes darbi notiks klātienē un tiks kontrolēti. No kopskaita 4 skolēni satraucās, ka nevarēs mācīties augstskolā, jo nepieciešama vakcīna, lai varētu apmeklēt lekcijas klātienē, skolā šādas prasības pagaidām nav. 15 skolēni satraucās vai visu iespējamo laikā izdarīt, jo attālināto mācību dēļ zināšanas nav apgūtas tik labi kā klātienē. Kāds skolēns norādīja, ka kopumā ir satraukts par savu nākotni, jo slimības dēļ viņam nav vērtējumi mācībās, kas rada stresu, jo nepieciešams to izlabot. Kāds cits skolēns satraucās, ka mācības atkal varētu notikt attālināti, jo klātienē mācībām motivācija ir lielāka.

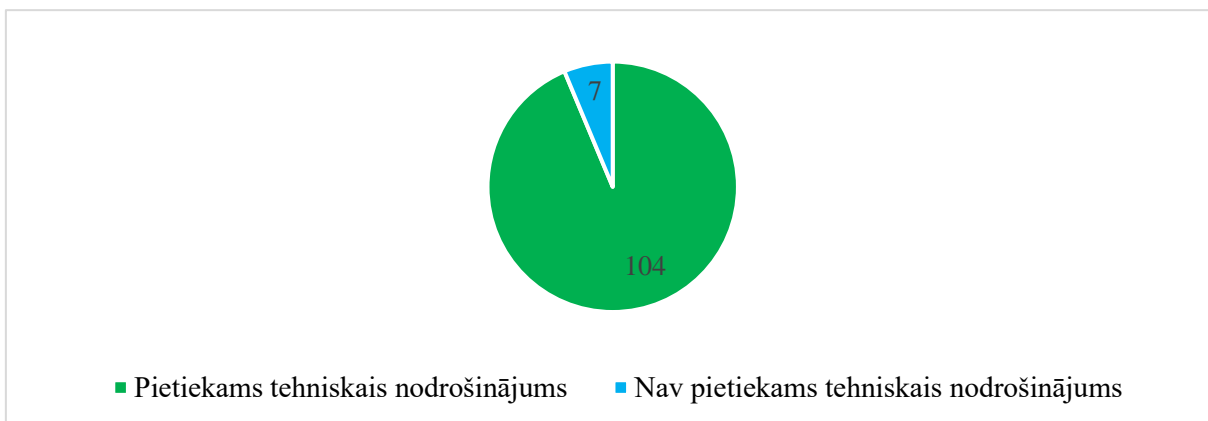
Autore anketā iekļāva jautājumu, vai skolēni ir vērsušies pēc palīdzības pie skolas atbalsta personāla saistībā ar mācību problēmām. Tikai 9 skolēni atbildēja apstiprinoši, ka ir vērsušies pēc palīdzības pie skolas atbalsta personāla. 88 skolēni atbildēja noraidoši, ka nav vērsušies pie atbalsta personāla. 5 no aptaujātajiem nezināja, ka ir šāda iespēja, 4 skolēni par to ir domājuši, savukārt 2 skolēni nemaz nezina, ka skolā ir atbalsta personāls. Kāds skolēns norādīja, ka vairākas reizes devies pie skolas psihologa, bet durvis vienmēr bijušas ciet, tāpēc pārtraucis meklēt atbalsta personālu.

3.6.att. Skolēnu atbalsta personāla apmeklējums mācību problēmu dēļ

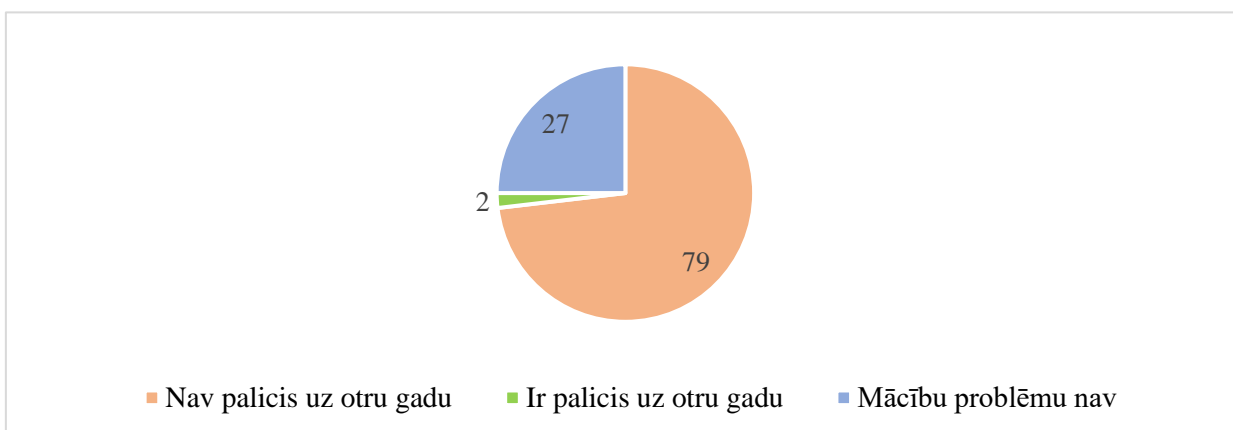
Lai noskaidrotu skolēnu noslodzi attālināto mācību laikā un klātienē, skolēniem tika uzdots jautājums, kad mācībām tie velta vairāk laika - mācoties klātienē vai attālināti. 62 respondenti atbildēja, ka mācoties klātienē – mācībām velta vairāk laika. Attālināti vairāk laiku mācībām velta tikai 17 skolēni, savukārt, vienādu daudzumu laika mācībām klātienē un attālināti velta 23 skolēni, un 9 skolēni uz šo jautājumu atbildi nevarēja sniegt. Iegūtie dati ir interesanti, jo 2020.gada maijā autores veiktajā pētījumā par skolas vides ietekmi un attālinātajām mācībām 58 no 112. skolēniem norādīja, ka mācoties attālināti mācībām velta daudz vairāk laika, 9 skolēni velta vienādu laika daudzumu mācoties attālināti un klātienē, bet 38. skolēni mācībām attālināti velta daudz mazāk laika. Tātad var secināt, ka laiks ko skolēni velta attālinātajām mācībām ir ļoti samazinājies salīdzinot ar pirmajām attālinātajām mācībām.

Kā viena no problēmām, kas varētu traucēt apgūt pilnvērtīgi mācību vielu tika izvirzīta – nepietiekams tehniskais nodrošinājums, lai varētu pieslēgties tiešsaistes stundām, pildīt un nosūtīt dažādus skolotāja uzdevumus. 104. skolēniem no 111. ir pietiekams tehniskais nodrošinājums veiksmīgai mācību procesa norisei attālināti, 7. skolēniem nav pietiekams tehniskais nodrošinājums. Kā iemeslu neietiekamam tehniskajam nodrošinājumam 2 skolēni min, ka viņiem mājās nav dators, 1 skolēns min, ka mājās ir tikai viens dators, kurš mācību procesā jādala ar māsu. 2 skolēni norāda, ka nav pietiekams tehniskais nodrošinājums nenorādot precīzi, kas viņiem pietrūkst veiksmīgai mācību procesa organizēšanai attālināti. 6 no 7. skolēniem, kuri norādīja, ka viņiem nav pietiekams tehniskais nodrošinājums mācās Rīgas X vidusskolā. Lai šo situāciju risinātu skolas piedāvā skolēniem tehnisko nodrošinājumu attālināto mācību laikā, piedāvājot planšetes vai portatīvos datorus, kas pēc attālinātajām mācībām ir jāatgriež atpakaļ skolas īpašumā.

3.7.att. Mācību tehniskais nodrošinājums mājās

Skolēni Covid – 19 pandēmijas dēļ tiek ļoti “*raustīti*”, jo kādu laiku mācības noris klātienē, tad atkal attālināti, klātienē. Šādas pārmaiņas prasa augstas pielāgošanās spējas. Tādēļ skolēniem tika uzdots jautājums vai atgriežoties klātienē pēc attālinātajām mācībām, skolēni izjūt laika trūkumu, lai sagatavotos stundai. No 111 respondentiem 24% skolēnu izjūt laika trūkumu, 28% kopumā ir grūti iejusties skolas ritmā, un 42% skolēni neizjūt problēmas pielāgoties skolas ritamam. Lai noskaidrotu, cik lielas ir skolēnu mācību problēmas kopumā uzdevu jautājumu, vai mācību problēmu dēļ ir nācies palikt uz otru gadu. 79 skolēni atzīmēja, ka mācību problēmu dēļ nav nācies palikt uz otru gadu, 2 skolēni atzina, ka nav tikuši galā ar mācību problēmām un nācies palikt uz otru gadu. Savukārt, tikai 27 skolēni apgalvo, ka nav bijušas mācību problēmas.

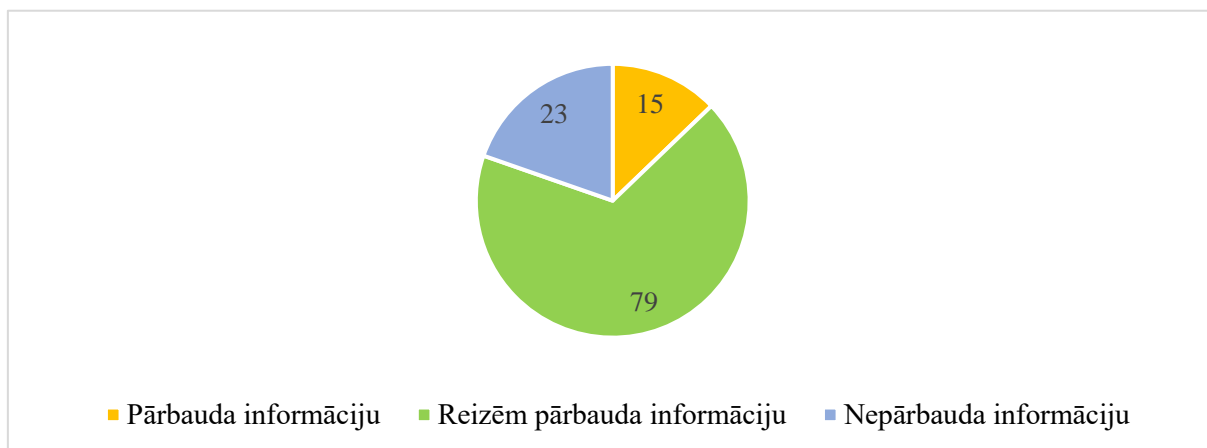

3.8. att. Skolēnu skaits, kuri palikuši uz otru gadu mācību problēmu dēļ

Uz jautājumu vai skolēni izjūt skolotāja atbalsta trūkumu mācību procesā, 56% skolēni atbildēja, ka neizjūt skolotāja atbalsta trūkumu. Divos vai mazāk priekšmetos skolotāja atbalsta trūkumu izjūt 21% aptaujāto, divos un vairāk mācību priekšmetos skolotāja atbalsta trūkumu mācību procesā izjūt 4% aptaujāto, bet 18% respondentu atbildēja, ka skolotāja atbalstu mācību

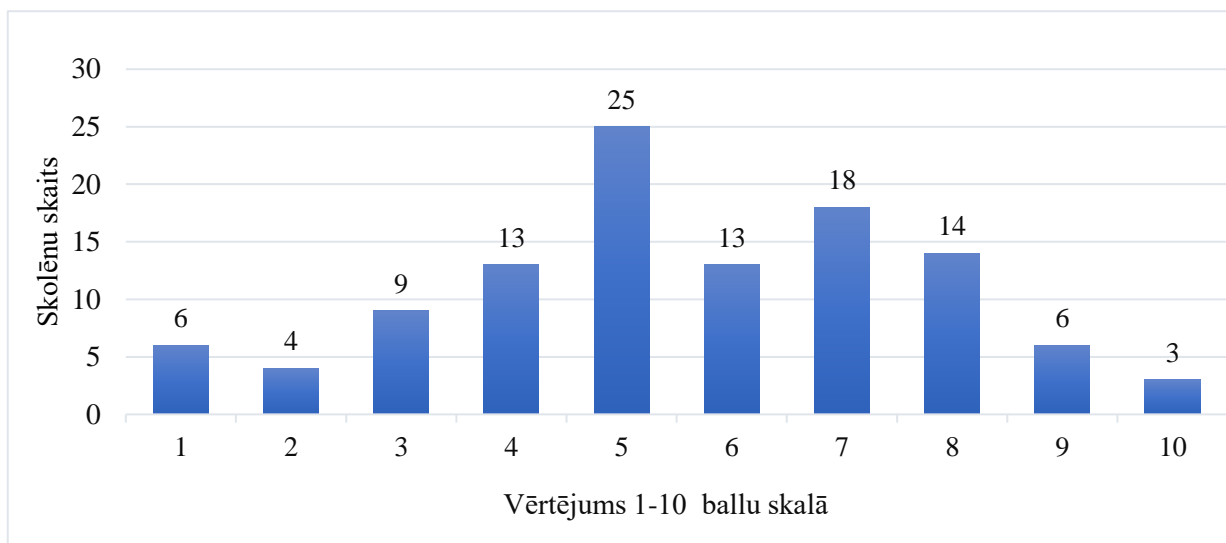
procesā izjūt. Saistībā ar skolotāja darbu uzdevu jautāju par skolotāja izmantotajām mācību metodēm. Jautājot vai skolotāji izmanto dažādas mācību metodes. Lielākā daļa respondentu 42% atbildēja, ka skolotāji izmanto dažādas mācību metodes t.sk. darbu pāros, grupās utt. 33% respondentu atbildēja, ka ir daļa skolotāju, kas darbam pieiet radoši. 6% skolēnu neliekas, ka lielākā daļa skolotāji būtu ieinteresēti sava priekšmeta pasniegšanā. Un 15% skolēnu uzskata, ka skolotājs mācību vielu tikai atstāsta, bez intereses iemācīt. Papildus komentāros skolēni norāda, ka mācību metodes atšķiras katram skolotājam, arī attieksme no skolotāja ir atšķirīga, gluži kā interese par pasniedzamo priekšmetu. Ir skolotāji, kas mācību priekšmeta izskaidrošanai pieiet radoši, bet ir daļa, kas skolotāju, kas tikai atstāsta stundas tēmu.

Ņemot vērā, ka attālinātajā mācību procesā un mājas darbu izpildē skolēni bieži izmanto interneta resursus, lai iegūtu labākas atzīmes, autore anketā iekļāva jautājumu par to vai pildot mācību darbus skolēni vienmēr pārbauda interneta resursu patiesumu un uzticamību. 64% skolēnu atzina, ka tikai reizēm pārbauda vai interneta vietne ir uzticama, 13% pildot darbus vienmēr pārbauda vai izmantotie avoti no interneta lapām ir uzticami, bet 21% skolēni nepārbauda informācijas patiesumu.

3.9.att. Skolēnu viedoklis par interneta informācijas uzticamības pārbaudi

Kā noslēdzošo jautājumu autore uzdeva, cik ļoti skolēni kopumā jūtās motivēti mācībām Covid – 19 pandēmijas laikā. Lai atbildētu uz šo jautājumu anketā tika ievietots jautājums izmantojot lineāro skalu 10 ballu sistēmā, kur 1 apzīmēja - nejūtos nemaz motivēts un 10 jūtos ļoti motivēts. 6 skolēni atzīmēja, ka nejūtas nemaz motivēti mācībām no tiem 4. meitenes. Lielākais skaits respondentu atzīmēja, ka mācībām ir motivēti viduvēji. Bet 3 skolēni mācībām jūtās ļoti motivēti no tiem viens zēns, viena meitene un viens respondents, kurš nevēlējās atklāt savu dzimumu. Apskatot tuvāk skolēnu sniegtos datus, kuri motivāciju vērtēja ar atzīmēm 9 un 10, no tiem 2 meitenes un 5 zēni, viens respondents, kurš nevēlējās atklāt savu dzimumu, 7 no tiem mācās Rīgas X vidusskolā, autore secina, ka zēni, kuri mācās Rīgas X vidusskolā jūtas nedaudz motivētāki mācībām.

3.10. att. Skolēnu mācību motivācijas vērtējums Covid – 19 laikā

Kopumā skolēni mācībām jūtas vidēji motivēti, kā lielākā mācību motivācija - atzīmes, daudzi skolēni par to satraucās visvairāk un to uzskata par vienu no lielākajām mācību problēmām, lai varētu veiksmīgi turpināt mācības tālāk.

3.5. Pedagoģiskajā novērošanā iegūtie rezultāti un to analīze

Tika veikta atklāta pedagoģiskā novērošana 7. – 8. klašu grupās ar mērķi iepazīt klases sadarbību, skolēnu sadarbību ar skolotāju, novērot skolēnu savstarpējās attiecības mācību stundu laikā, un skolēnu kopējo attieksmi pret mācību procesu.

Novērojot 7.a klasi bija redzams, kurš klasē ir līderis, kuri skolēni mācību procesā iesaistās visvairāk. Atkārtoti novērojot šo klasi citā mācību priekšmeta stundā tie paši skolēni izcēlās ar atbildēm skolotājiem un aktīvu iesaistīšanos mācību procesā. Kāds zēns bija ļoti kautrīgs un abās stundās sēdēja viens, vēlāk pārrunājot ar mācību priekšmeta skolotāju un sociālo pedagogu atklājās kādi ir šī zēna traucējumi. Kādēļ viņam ir šāda veida uzvedība, viņam jau ir sastādīts atbalsta plāns mācībām. Kopumā šī klase mācību procesā iesaistās aktīvi un seko līdzī stundas gaitai un mācību procesam.

8.a. klasē, darba autore, novēroja visaktīvāko skolēnu iesaisti mācību procesā. Skolēni bija ļoti aktīvi, izrādīja sajūsmu par labi padarītu darbu. Skolotāja aktīvi iesaistīja viņus mācību procesā. Visiem skolēniem uz galda bija mācību grāmatas, burtnīcas, visi izmantoja skolotāja izsniegtās darba lapas mācību procesā. Kāds skolēns mazāk iesaistījās mācību stundā, pēc tam pārrunājot novēroto ar skolas sociālo pedagogu tika noskaidrots, ka skolēnam ir medicīniski uzstādīta noteikta diagnoze. Kopumā skolotāja un skolēnu sadarbība vērtējam kā ļoti laba.

Novērojot 8.b. klasi, tā paša mācību priekšmeta stundā, kur 8.a. klasi autore novēroja pavisam citādāku skolēnu attieksmi pret mācību procesu. Skolēni pēdējos solos mācību procesam neizrādīja nekādu interesi. Mācību grāmatas un darba burtnīcas uz galda bija tikai 3 no 24 skolēniem. Skolēni nelabprāt iesaistījās skolotāja uzdotajos uzdevumos. Skolotājai vairākas reizes nācās aizrādīt aizmugurē sēdošajiem, ka tie traucē stundas darbu. Pēc mācību stundas pārrunājot ar skolotāju skolēnu attieksmi, skolotāja atklāja ar kuriem bērniem strādāt ir bijis problemātiski, un kuri neiesaistās mācību procesā, jo uzskata šo priekšmetu par nevajadzīgu. Pārrunājot novērotos rezultātus ar sociālo pedagogu, tas atklāja, ka šajā klasē skolēniem ir vieglprātīgāka attieksme pret mācībām.

3.6. Skolotāju intervijas un to analīze

Lai novērtētu un salīdzinātu darba teorētiskajā un empīriskajā daļā Rīgas X vidusskolā un X novada valsts ģimnāzijā iegūtos rezultātus par skolēnu problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā, autore uz sarunu aicināja vairāku skolu skolotājus, kuri darbojas 7. - 9. klašu grupā. Uz interviju aicinātajiem skolotājiem tika uzdoti dažādi precizējoši jautājumi par skolēnu mācību problēmām Covid – 19 laikā (skatīt 3. pielikumu). Aizpildītās interviju anketas skatīt 5.pielikumā. Skolotājus izvēlējās no dažādām mācību iestādēm, dažādos Latvijas reģionos, lai aptvertu pēc iespējas plašāku skolotāju loku, un apzinātu dažādākas mācību un mācīšanas problēmas ar kurām saskarās skolotāji dažādos Latvijas reģionos.

Lai noteiktu izvēlēto personu atbilstību vērtējumam par skolēnu mācību problēmām tiek raksturots skolotāju ieņemamais amats, mācību iestāde, klašu grupa ar kuru strādā pedagogs, skolotāja darba stāžs (skatīt tabulu 3.2). Pirms intervijas pedagogi aizpildīja piekrišanas veidlapu intervijai (skatīt 4.pielikumā).

3.2. tabula

Intervēto skolotāju raksturojums

Skolotājs (nr. p. k.)	Ieņemamais amats	Mācību iestāde	Klašu grupa	Pedagoģiskā darba stāžs (gadi)
1.	Bioloģijas skolotāja, Latvijas un pasaules vēstures skolotāja	Vērgales pamatskola	5.-9. klase	40
2.	Sporta skolotājs	Rīgas X skola	7.-12. klase	12

3.	Informātikas skolotājs	Ogres Valsts ģimnāzija	7.-11. klase	3
4.	Sporta skolotājs	Privātā pamatskola Domdaris	7.,8. klase	6
5.	Sociālais pedagogs	Rīgas Valsts vācu ģimnāzija	7.-9. klase	1,5

Darba autore uzskata, ka skolotāji un atbalsta personāls izvēlēti atbilstoši, jo tiem ir cieša saistība ar pētāmo grupu, tie ikdienā darbojas ar skolēniem noteiktajā klašu grupā. Analizējot intervijas autore noskaidroja, ka skolotāji norāda samērā līdzīgas mācību problēmas skolēnu vidū. Atbildot uz jautājumu kādas mācību problēmas ir novērotas 7. - 9. klašu skolēniem, skolotāji minēja tādas problēmas kā – mācību motivācijas trūkums, pašvadītas mācīšanās prasmju trūkums, socializēšanās trūkums. Problēmas laikā pabeigt mācību darbu – iekļauties termiņos. Palielinās kavējumu skaits – neattaisnotās stundas. Pazeminās vai paaugstinātas sekmes, jo mācību darbus pilda kopīgi vai neatbilstoši noteikumiem.

Problēmas mācību darbā ir arī skolotājiem un skolēniem kopīgas, jo traucēta ir abu pušu veiksmīga darbība “Attālinātās mācīšanās rezultātā iekavēta mācību viela un lielākā daļa skolēni tomēr neapgūst mācību vielu, jo viņiem nav nopietna attieksme. Atsēž to laiku un ārkārtīgi grūti izkontrolēt zināšanas. Faktiskais stāvoklis parādās tikai, kad ierodas klātienē. Skolēni tāpat kā skolotāji izsisti no sliedēm, nav vairs ikdienas ritms - ierastā kartība, saraustīts mācīšanās un mācīšanas process. Tad klātie, tad attālināti. Neziņa un nedrošība, kas atkal būs”.

Jautājot skolotājiem vai skolēniem atgriežoties klātienē pēc attālinātajām mācībām ir sociālā trauksme, lielākā daļa skolotāju tādu nenovēroja, tomēr atzīmēja, ka skolēniem ir grūtības atkal iejusties skolas ritmā, laikus sagatavoties stundas darbam. Atbalsta personāls norādīja, ka ar sūdzībām par skolēnu sociālo trauksmi atgriežoties klātienē sūdzības ir no klašu audzinātāju puses, un kāds skolēns trauksmi izjutis tik spēcīgi, ka tam parādījušas somatiskās sekas.

Kā nākamo jautājumu autore uzdeva, vai skolēniem ir grūtības iejusties skolas vidē kopumā. Skolotāji minēja, ka tas ir individuāli, daļa skolotāju arī nenovēroja šādu problēmu. Atbalsta personāls savā atbildē minēja, ka tomēr skolēniem ir grūtības koncentrēties – neticība saviem spēkiem, skolēni palikuši emocionāli nestabilāki. Lai kārtīgi atgrieztos un adaptētos skolas vidē traucē karantīnas, kurās skolēniem ir jādodas, kamēr citi klases biedri turpina mācības klātienē. Grūtības adaptēties atspoguļojas arī mācībās, skolēni negrib atbildēt klātienē,

vai sevi prezentēt klātienē, uzstāties klases priekšā. Ir skolēni, kas pārgāja māj mācībā vai prom uz tālmācību. Skolēni paši, sociālajam pedagogam, apgalvo, ka klātienē ir daudz stresa un vairāk darba, lielāka slodze. Vērā ņemams, ka sociālo pedagogu neapmeklē bērni, kuriem nav šādu problēmu, vai sociālās trauksmes, tāpēc atbilde nav uztverama kā viennozīmīga un attiecināma uz visiem skolēniem.

Lai noskaidrotu skolotāju viedokli par skolēnu mācību motivāciju, autore intervijā uzdeva, jautājumu par skolotāju novērojumiem skolēnu motivācijas līmenī Covid – 19 izplatības laikā. Skolotāji atzīmē, ka ļoti svarīga ir ģimenes iesaiste un attieksme pret skolu kā institūciju “Ļoti individuāli, atkarīgs no katra skolēna un viņa ģimenes attieksmes pret mācībām un skolu.” Kāds cits skolotājs atzīmē, ka: “Kas ir labie un teicamie, tie arī cenšas kā nu viņi māk, bet pārējiem tā attieksme nav. Traucē tas, ka dažiem jau ir ielaistie robi, tas neļauj labi sekot līdzī mācību procesam.” Līdz ar to samazinās mācību motivācija, jo skolēnam nav iepriekšējas izpratnes par mācību vielu, jo viņš to nav apguvis attālināto mācību laikā. Tāpat skolotājam norāda, ka tas nav tikai Covid – 19 dēļ, jo ir skolēni, kas nemācījās arī pirms tam un nebija motivēti mācībām. Vēl kāds skolotājs norāda, ka saraustītais mācību process, te klātiene, te attālināti, neziņa, ļoti mazina mācību motivāciju.

Autore uzskata, ka svarīgi noskaidrot kāds atbalsts nepieciešams skolotājiem. Tādēļ tika jautāts “Ar kādām problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā saskaraties Jūs?” Uz ko skolotāji atbildēja, ka tehniskais nodrošinājums visiem ir bijis pietiekams, ja kaut kādas neskaidrības, tad skola tās risinājusi. Skolotāji atzina, ka attālinātais darbs kopumā ir apgrūtinātāks, piemēram “Pašam jāpārorientējas, jāpārveido mācību materiāli, viss jāpārtaisa, jāpārstrādā jauna programma, jauna vērtēšana, jauni uzdevumi – jāpielāgo attālinātajai mācīšanai. Tas prasa ļoti daudz laika, jo iepriekš jau viss bija saplānots un izveidots.” Arī skolotāji ar lielāku pieredzi minēja, ka “Ārkārtīgi sīki jāizplāno stundas norise, lai nepaliktu pusvārdā. Ilga sēdēšana pie datora, no kā sāp acis, tas jau arī skolēniem, jo stundas notiek tiešsaistē un mājas darbi. Un no uztraukuma par to vai viss būs labi, visiem izdosies pieslēgties un kā noritēs stundas gaita attālināti rodas veselības problēmas – paaugstināts asinsspiediens.” Turklāt skolotājs var izveidot un vadīt stundu tiešsaistē, bet to vai skolēns pieslēdzās, tas vairs nav skolotāja iespēju robežās. Vēl skolotāji norādīja, ka atgriežoties klātienē ir jārisina disciplīnas jautājumi. Atbildot uz jautājumu par nepieciešamo palīdzību Rīgas X skola izceļas ar īpaši labi izstrādātiem noteikumiem, lai atvieglotu darbu skolotājiem un mācības skolēniem “Skola ir definējusi kritērijus, ko drīkst darīt, kā darīt, lai visi skolotāji +/- vienādi strādā.” Šāda pieeja – darbs pēc vienotiem kritērijiem noteikti mācību procesu skolēniem padara daudz saprotamāku, jo, ja visas mācību stundas notiek tiešsaistē, tad visām ir jāpieslēdzas un tas ir skaidrs. Atbalsta personālam un Rīgas Valsts vācu ģimnāzijā skolotājiem tika piedāvātas supervīzijas. Savukārt Ogres Valsts

ģimnāzijas skolotājs bija saņēmis sūdzības no vecākiem, ka bērns nepieslēdzas stundai, bet šajā gadījumā tieši vecāks ir tas, kurš nodrošina vai palīdz skolēna mācību procesa organizēšanā.

Lai noskaidrotu skolotāju domas par mācību procesa veiksmīgāku organizēšanas metodi autore skolotājiem uzdeva jautājumu “Kā, Jūsu prāt, ir vieglāk mācīt bērnus – klātienē vai attālināti?” Skolotājs, kura mācību priekšmets ir informātika, vienīgais atbildēja, ka viņam kā skolotājam vieglāk darbu būtu organizēt attālināti, jo, tad nav jātērē laiks, lai ieviestu klasē disciplīnu un varētu sākt stundas darbu. Pārējie skolotāji atbildēja, ka vieglāk klātienē - “Vieglāk klātienē, tādēļ, ka var plašāku tēmu klāstu izmantot stundās, jo attālināti ierobežots daudzums, un komunikācija ir vieglāka klātienē, ja kaut ko nesaprot var uzreiz atbildēt, nevis caur čatu. Vai sūtot vēstules e-klasē un gaidot, kad atbildēs. Turklāt var praktiski parādīt kā izpildāms uzdevums utt.” un arī citi intervētie skolotāji uzskata līdzīgi un atbildi sniedza bez vilcināšanās - “Klātienē viennozīmīgi, tiešais kontakts ar skolēniem, klātienē ir daudz citādāk. Saskarsme ir labāka, uzskates līdzekļus var pielietot, dažādas mācību metodes, un izkontrolēt skolēnu tiešo darbu stundā, jo tiešsaistē Zoom redz tikai skolēna seju. Stundā var izkontrolēt, vai seko līdzi un arī pašiem bērniem vieglāk saorganizēties darbam klātienē.”

Nemot vērā, ka tieši skolotāji ir tie, kuriem ir vislielākā saistība ar skolēnu atzīmēm, tika uzdots jautājums vai attālināto mācību laikā skolēniem ir uzlabojušies mācību sasniegumi? Skolotāji atbildi uz šo jautājumu saista ar mācību motivāciju - “Neesmu salīdzinājis, bet pieņemu, ka ļoti individuāli, tīri uz pašvadītas mācību rēķina. Attālināti vieglāki uzdevumi, un klātienē vairāk praktiskā darbība. Piemēram ir kāds zēns, sportists, hokejists, viņam nebūtu problēmas nostaigāt 5km vai izdarīt kādus fiziskus uzdevumus, tomēr pašam nebija motivācijas mājās darboties.” Kā arī izgaismojās vēl kāda problēma, skolēnu papildus resursu neatļauta izmantošana attālinātā mācību procesa laikā - “Labākas sekmes ir mācoties attālināti, jo izmanto dažādus resursus, kas nav pieejami mācību stundas laikā. To apstiprina arī paši skolēni, ne 100%, bet viena daļa.” Tātad kopumā skolēniem labāki mācību sasniegumi ir klātienē, jo tad viņi ir vairāk motivēti, nevar izmantot neatļautus resursus un klātienē tiek atspoguļots viņu patiesais zināšanu līmenis.

Kopumā skolotāji pamana, ka skolēniem ir mācību problēmas saistībā ar Covid – 19, attālinātajām mācībām, mācību procesa biežo maiņu no klātienē uz attālinātajām mācībām. Ilgtermiņā mācoties attālināti daudziem skolēniem izveidojies zināšanu trūkums par konkrētām tēmām, jo attālināti nav bijis iespējams tās izņemt.

Skolotāju sniegtajās atbildēs būtisku atšķirību, kas saistītas ar skolotāja darba stāžu vai reģionu nepastāv. Tomēr specifisku apsvērumu dēļ, kā tehnoloģiskās iespējas, informātikas skolotājs labprātāk mācītu priekšmetu attālināti.

4. SOCIĀLPEDAGOĢISKĀS DARBĪBAS PROGRAMMA 7. - 9. KLAŠU SKOLĒNU MĀCĪBU PROBLĒMU MAZINĀŠANĀ, TĀS APROBĀCIJA UN REZULTĀTU NOVĒRTĒŠANA

4.1. Sociālpedagoģiskās darbības programma

Pamatojoties uz pētījumā iegūtajiem rezultātiem diplomdarba ietvaros tika izveidota sociālpedagoģiskās darbības programma skolēnu mācību problēmu mazināšanai Rīgas X vidusskolas 7. – 9. klasēs.

Sociālpedagoģiskās programmas mērķis: informēt pedagogus un vecākus par skolēnu mācību problēmām un iespējām to mazināšanā pēc attālinātajām mācībām, mazināt skolēnu mācību problēmas, vadot nodarbības par iespējamo mācību problēmu mazināšanu un sniedzot individuālas konsultācijas.

Sociālpedagoģiskā darbības programma sastāv no 6 darbības virzieniem:

1. Situācijas izpētes un analīzes,
2. Sadarbības ar sociālo pedagogu, klašu audzinātājiem,
3. Sadarbības ar skolēnu vecākiem,
4. Darba ar skolēniem nodarbībās,
5. Individuālām konsultācijām skolēniem,
6. Sociālpedagoģiskās programmas aprobācijas izvērtēšanas.

Sociālpedagoģiskās darbības programmas aprobācijas laiks: 2022.gada 28.februāris līdz 2022.gada 1.maijs.

Sociālpedagoģiskā programma 7. - 9. klašu skolēniem mācību problēmu mazināšanā

N.p.k.	Darbības virziens	Uzdevumi	Laika periods	Darbības metodes	Izpildītājs	Plānotais rezultāts	Iespējamie riski
1.	Sadarbība ar pedagogiem.	1.1.Sagatavot iegūto datu pārskatāmu apkopojumu un analīzi. 1.2. Informēt par iegūtajiem rezultātiem.	Marts	Informatīva vēstule. Izsūtīt informāciju elektroniski.	Darba autore.	Skolotāji iepazīstas ar skolēnu nosauktajām mācību problēmām.	Skolotāji neiepazīstas ar saņemto informāciju.
2.	Sadarbība ar vecākiem.	2.1. Izveidot informatīvu aprakstu par mācību problēmām, ar kādām skolēni saskārās attālināto mācību laikā. 2.2. Izveidot rakstiskas rekomendācijas, kā palīdzēt skolēnam pārvarēt mācību problēmas, kuras radušās Covid – 19 pandēmijas ietekmes rezultātā. 2.3. Konsultēt individuāli nepieciešamības gadījumā.	Marts	Informācijas apkopošana, Izsūtīšana e – klasē. Analizēšana, Noformēšana.	Darba autore, Klases audzinātāji.	Vecāki tiek informēti ar kādām mācību problēmām saskaras skolēni Covid – 19 pandēmijas laikā, un tiem tiek sniegta bāzes informācija, kā palīdzēt bērnam, kurš saskaras ar mācību problēmām.	Vecāki nav ieinteresēti.
3.	Sadarbība ar skolēniem.	3.1. Izstrādāt nodarbības plānu skolēniem tā, lai tie iegūtu instrumentus un zināšanas, kā pārvarēt	Marts	Praktiska nodarbība, grupu darbs. Anketa “Mācību	Darba autore, klases audzinātāji,	Skolēniem, tiek sniegti praktiski padomi, kā tikt galā ar biežāk minētajām mācību grūtībām.	Skolēni nav ieinteresēti, uzskata, ka tiem nav nekādu

		<p>biežāk minētās mācību problēmas.</p> <p>3.2. Izstrādāt interaktīvu spēli mācību problēmu iemeslu mazināšanai. To pielietot, vadot nodarbību.</p> <p>3.3. Izskaidrot skolēniem, kur vērsties mācību problēmu gadījumā, kā arī parādīt, ka tiem ir pieejami resursi kā pārvarēt mācību problēmas, kas radušās Covid – 19 pandēmijas dēļ.</p> <p>3.4. Veikt mācību motivācijas un sekmības izpēti.</p>		motivācijas un sekmības izpēte”.	Sociālais pedagogs, skolas psihologs.		mācību problēmu.
4.	Individuālas konsultācijas skolēniem.	Sniegt individuālu atbalstu skolēniem, kuri saskaras ar mācību problēmām.	Marts, Aprīlis	Konsultācija, Saruna.	Sociālais pedagogs, klases audzinātājs, priekšmetu skolotāji.	Tiek sniegts atbalsts skolēniem, kuriem ir mācību problēmas.	Skolēni neapmeklē konsultācijas, nav ieinteresēti, kautrējas runāt par savām problēmām.
5.	Programmas darbības rezultātu izvērtēšana.	Analizēt prakses sociālpedagoģisko programmu.	Maijs	Anketēšana, eksperta atzinums.	Darba autore.	Programmas analīze un kopsavilkums.	Izstrādātā programma var būt neefektīva.

Nodarbības plāns mācību problēmu mazināšanai

Nr. P.k.	Darbības mērķis	Uzdevumi	Metodes	Plānotais rezultāts	Iespējamie riski
1.	Iepazīties ar skolēniem un veidot ar tiem pozitīvu kontaktu un labvēlīgu emocionālu atmosfēru nodarbībā.	1.1. Iepazīšanās ar skolēniem. 1.2. Noskaidrot skolēnu attieksmi pret notiekošo nodarbību un gatavību iesaistīties.	Skolēni atbild uz nodarbības vadītājas jautājumiem. 1.1.Kā tevi sauc? 1.2.Mīļākais mācību priekšmets un kāpēc tieši tas?	Skolēni piedaloties šajā aktivitātē uzzina, kādi ir citu iecienītākie mācību priekšmeti, tādējādi uzzinot, pie kura no skolēniem var vērsties pēc palīdzības, ja rodas problēmas attiecīgajā mācību priekšmetā .	Iespējams pielāgot attālinātai norisei, bet skolēni var nepieslēgties. Skolēni šo aktivitāti neuztver nopietni, traucē citu skolēnu atbildes vai tās izsmej.
2.	Saliedēt un veidot savstarpējo uzticību	2.1. Vērst skolēnu uzmanību uz to, ka visi ir ar līdzīgām problēmām. 2.2. Radīt atbrīvotu atmosfēru nodarbībā. 2.3. Rosināt skolēnus aktīvi iesaistīties turpmākajā nodarbībā.	Interaktīvā spēle “es nekad”, pielāgota nodarbības tēmai.	Nodarbības dalībnieki sadraudzējās ciešāk, izjūt uzticību un atveras nākamajiem uzdevumiem. Skolēni uzzina interesantus faktus par grupas biedriem. Skolēni trenē socializācijas prasmes, uzstājoties publikas priekšā.	Skolēni neiesaistās vai iesaistās pārāk aktīvi, un tas aizņem pārāk daudz nodarbībai atvēlētā laika.
3.	Sadalīt skolēnus grupās, izveidojot sadarbības grupas.	Sadalīt skolēnus grupās pa 6 (atkarīgs no skolēnu skaita nodarbībā), lai katram būtu iespēja izteikties	Klases audzinātājs iepriekš izstāstījis, kurus bērnus vajadzētu salikt vienā grupā, sociālais	Skolēni ir sadalīti grupās tā, ka tiek izjaukta viņu ierastā vide, lai trenētu	Skolēni protestē, nevēlas strādāt iedalītajā grupā.

		un iesaistīties grupu darbā.	pedagogs pievieno savu redzējumu pēc situācijas.	socializācijas prasmes ar citiem biedriem.	
4.	Skolēniem izdomāt un aprakstīt iespējamās mācību problēmas, meklēt iespējamus risinājumus.	4.1. Skolēni veido plakātu, kur norāda mācību problēmas, kas radušās attālināto mācību laikā vai ir šobrīd. 4.2. Skolēni apmainās ar plakātiem un piedāvā savus risinājumus grupas biedru piedāvātajām problēmām. 4.3. Nodarbības vadītājs piedāvā papildus risinājumus problēmu risināšanai. 4.4. Veikt mācību motivācijas un sekmības izpēti.	Grupu darbs - prezentācijas plakāts.	Dalībnieki saprot, ka nav vieni savās problēmās, ka citi jūtas līdzīgi.	Dalībnieki nav pietiekami atvērušies un nejūt uzticību grupas biedru vidū.
5.	Parādīt iespējamus veidus, kā mazināt mācību problēmas.	5.1. Apzināt mācību problēmas un to iemeslus. 5.2. Piemērot iespējas to mazināšanai pēc situācijas.	Izspēlēt darba autores veidotu interaktīvo spēli "Atrisini problēmu".	Skolēni uzzina/piedāvā iespējamus problēmu risināšanas veidus.	Dalībnieki neuztver aktivitāti nopietni.
6.	Saņemt atgriezenisko saiti no skolēniem.	Skolēni individuāli aizpilda iepriekš sagatavotu anketu.	Anketēšana.	Sociālais pedagogs var izvērtēt skolēnu sniegtās atbildes, lai vēlāk plānotu individuālās konsultācijas.	Skolēni nesniedz patiesās atbildes.

Individuālā sociālpedagoģiskās darbības programma darbam ar skolēniem

Nr. P.k.	Uzdevums	Darbības forma un metodes	Laika posms	Darba izpildītājs	Plānotais rezultāts
1.	Veikt padziļinātu skolēna izpēti.	Pārrunas ar klases audzinātāju, mācību priekšmeta skolotājiem un novērojumi sadarbībā ar klases biedriem.	Marts	Darba autore sadarbībā ar klases audzinātāju un sociālo pedagogu.	Iegūta informācija par skolēna attiecībām ar citiem klases biedriem un mācību priekšmetu skolotājiem un attieksmi pret mācībām.
2.	Tikties individuāli ar skolēnu, noskaidrot aktuālās mācību problēmas.	Saruna ar skolēnu, sarunas laikā skolēns izstāsta ar kādām mācību problēmām šobrīd saskarās un pauž savu viedokli kāpēc tādas ir radušās un kā tās būtu iespējams mazināt. Metodes darbam tiek individualizētas, piemērojot skolēna mācību problēmām.	Marts	Darba autore	Sarunas laikā darba autore iegūst informāciju no skolēna par mācību problēmu rašanās iemesliem un palīdz uzstādīt mērķus/darbības to mazināšanai.
3.	Veicināt skolēna izpratni par mācību problēmu rašanās iemesliem un iespējām to mazināšanā. Sniegt skolēnam metodes turpmākai mācību problēmu mazināšanai.	Saruna ar skolēnu Spēle "atrisini problēmu".	Aprīlis	Darba autore	Skolēns uzskata, ka problēmas ir nepārvaramas.
4.	Iegūt atgriezenisko saiti.	Individuālās pārrunās, sekmju izraksta izpēte.	Aprīlis	Darba autore	Skolēns neierodas uz konsultāciju.

4.2. Sociālpedagoģiskās darbības programmas aprobācija

Diplomdarba sociālpedagoģiskās darbības programmas aprobācija notika Rīgas X vidusskolas 7. – 9. klasēs laika posmā no 2022. gada 28. februāra līdz 2022. gada 1. maijam. Mācību problēmu mazināšanai tika veikta situācijas izpēte, veidota sadarbība ar klašu audzinātājiem, skolēnu vecākiem un atbalsta personālu, veidotas un novadītas nodarbības mācību problēmu mazināšanai un realizētas individuālās konsultācijas skolēniem, kuriem ir mācību problēmas.

Sociālpedagoģiskās programmas aprobācijas mērķis - izvērtēt Rīgas X vidusskolas 7. – 9. klasēs īstenotās sociālpedagoģiskās programmas iespējas mācību problēmu mazināšanā. Sociālpedagoģiskā darbība un tās rezultāti tiek analizēti katrā no darbības virzieniem.

4.3. Situācijas izpēte un analīze

Pirms sociālpedagoģiskās programmas izstrādes tika veikta izpēte par skolēnu mācību problēmām attālināto mācību laikā. Noskaidrots, kā skolēnus ietekmē mācību veida maiņa no klātienes uz attālinātajām mācībām un Covid – 19 ietekme ar mācībām saistītajos jautājumos. Tāpat tika pētīts, kādas ir skolēnu attiecības ar aprūpētājiem vai vecākiem, jo attālināto mācību laikā skolēniem mācību process bija jāorganizē no savas dzīvesvietas.

Izpētot un analizējot 7.-9. klašu skolēnu sniegtās atbildes, darba autore secināja, ka atsevišķus skolēnus īpaši neietekmē attālinātās mācības, bet citiem skolēniem šāds mācību veids sagādā problēmas. Kopumā skolēni, sniedzot vērtējumu, kā visnegatīvākos aspektus attālinātajam mācību procesam minēja, ka nav iespējams socializēties ar klases biedriem vai draugiem. Attālināto mācību laikā skolēniem nav iespējas satikt savus draugus vai piedalīties ārpusskolas nodarbībās. Pusaudža vecumposmā, kad īpaši svarīga komunikācija, socializācija, savu spēju izrādīšana un pašapliecināšanās, šādi ierobežojumi izraisa nomāktību un depresivitāti. Likumsakarīgi, ka pusaudžu un jauniešu psihoterapijas centra pētījums pēc pirmā pandēmijas viļņa uzrāda, ka jaunieši savu emocionālo stāvokli vērtē kā kritisku. Skolēniem palielinās noslodze un daudz mazāk laika atliek vaļaspriekiem un socializācijai ar vienaudžiem, kas pusaudžu vecumposmā ir ļoti svarīga. Atgriežoties no attālinātajām mācībām skolā, daļa skolēni izjuta trauksmi, un bija nepieciešama atkārtota adaptācija, lai pilnvērtīgi piedalītos mācību procesā.

Sociālpedagoģiskās programmas īstenošana tika uzsākta, kad skolēni bija atgriezušies no attālinātajām mācībām un mācības turpināja klātienē, tomēr ievērojot stingrus epidemioloģiskos drošības noteikumus.

4.4. Sadarbība ar sociālo pedagogu un klašu audzinātājiem

Lai realizētu sociālpedagoģisko programmu bija nepieciešams veidot sadarbību ar sociālo pedagogu un 7. – 9. klašu audzinātājiem. Sadarbība ar 9. klases audzinātājiem un skolēniem nenotika, jo skolēniem nepieciešams gatavoties eksāmeniem, atskaitot divus individuālos gadījumus, kuri apmeklēja individuālās konsultācijas garā starpbrīža laikā.

Sociālais pedagogs palīdzēja veidot sadarbību ar klašu audzinātājiem, organizējot mācību stundu novērošanu un sarunājot laiku autores nodarbību vadīšanai. Sadarbībā ar sociālo pedagogu tika izvēlētas atbilstošas metodes darbam ar skolēniem un apstiprināti individuālie sarunu plāni.

Sadarbība ar 7. klases un 8. klases audzinātājiem izveidojās pozitīva. Sadarbības ietvaros veicu pārrunas ar klases audzinātājiem par skolēnu uzvedību, mācību problēmām, komunikāciju un vidi klasē, individuālajām skolēnu mācību problēmām.

4.5. Sadarbība ar skolēnu vecākiem

Skolēnu vecākiem tika izsūtītas informatīvas vēstules par aptaujas rezultātiem un iespējām sadarbībā ar skolu, lai palīdzētu pusaudzim mācību procesā justies atbalstītam. Atsaucoties uz pētījuma rezultātiem, tika sagatavots informatīvs materiāls, kā uzlabot komunikāciju ar savu pusaudzi. Sadarbības ietvaros netika uzrunāts neviens vecāks no to skolēnu vecākiem, ar kuriem notika individuālais darbs, jo nebija tāda nepieciešamība, arī vecāki neizrādīja vēlmi sadarbībai.

4.6. Darbs ar skolēniem nodarbībās

Sociālpedagoģiskās programmas ietvaros tika vadītas divas nodarbības, lai skolēnus iepazīstinātu ar dažādām mācību problēmām un iespējām to mazināšanā.

4.4.tabula

Nodarbību dalībnieki un tēma

N.p.k	Klase	Skolēnu vecums	Nodarbības tēma
1.	7.	12 – 13 gadi	Pozitīvas komunikācijas veidošana
2.	8.	13 – 14 gadi	Mācību problēmas un iespējas to mazināšanā

Pārrunājot ar 7. klases audzinātāju klases problēmas, atklājās, ka šajā klasē skolēniem būtu nepieciešams uzlabot komunikācijas prasmes. Līdz ar to izstrādāju nodarbības plānu pozitīvas komunikācijas veidošanai. Nodarbības plānu skatīt 7. pielikumā.

Nodarbības mērķis 7. klasei - iepazīstināt skolēnus ar dažādiem pozitīvas komunikācijas veidiem, izspēlējot tos spēlēs. Kopīgi atrast labo dažādās situācijās un mācīties ieklausīties vienam otrā, un mācīties izteikt komplimentus. Jauniešu psihologs Emīls Ūdris apgalvo - "Pozitīvā domāšana ir vērsta uz aktivitāti, kas virza cilvēku attīstības un labklājības virzienā, tā paver rīcības brīvību un nav ierobežojoša. Pozitīva domāšana pusaudzi un jaunieši spēj daudz mērķtiecīgāk un labāk virzīt pretī iecerētajam un vērtībās balstītai dzīvei." (Mot.lv, 2022). Tāpēc, veidojot nodarbību, autore izvēlējās, kā "*Iedlauzi*" izmantot iespēju jauniešiem likt saskatīt kaut ko pozitīvu savā ikdienā.

Kopumā nodarbībā piedalījās 25 skolēni. Skolēniem tika uzdots jautājums, kura no nodarbības aktivitātēm patika vislabāk – 12 skolēni atzīmēja, ka viņiem patika visi nodarbības uzdevumi, 7 skolēni izvēlējās pozitīvā notikuma atsaukšanu atmiņā, 3 skolēni atzīmēja, ka vislabāk patika spēle - divas patiesības un meli. Divi skolēni atzīmēja, ka patika ieklausīties citos, savukārt, viens skolēns atzīmēja, ka viņam nepatika nekas, jo klase nekomunicē ar viņu. Šis skolēns tika izvēlēts individuālajai sadarbībai, lai uzlabotu un veicinātu skolēna piederību klasei un komunikācijas spējas.

Atgriezeniskās saites aptaujā bija ietverts jautājums "Vai šobrīd tev ir mācību problēmas?", uz ko lielāka daļa skolēnu atbildēja noraidoši, tomēr bija skolēni, kuri atbildēja apstiprinoši. Pārrunājot skolēnu sniegtās atbildes ar klases audzinātāju, tika veiktas individuālas pārrunas ar skolēniem, kuriem bija norādījuši, ka tiem ir mācību problēmas. Lielākā daļa bija saistītas ar atzīmēm, tāpēc skolēniem kā uzdevums tika dots analizēt savu sekmju izrakstu un uzstādīt mērķi, ko viņi vēlas sasniegt un kā to panāks. Piemēram skolēni rakstīja - "izlabot angļu valodas atzīmi līdz nākošajai tikšanās reizei uz 6, sarunāt un apmeklēt konsultācijas trešdienās." Vēlāk pētot skolēnu sekmju izrakstus daļa uzstādīto mērķi bija izpildījuši.

7. klases skolēni klases stundā pildīja anketu, kuras mērķis bija izpētīt skolēnu sekmību un motivāciju, lai varētu saprast, kas skolēnus motivē mācīties un būt sekmīgus un vēlāk šos datus izmantotu individuālajā darbā pēc nepieciešamības, un kopumā analizētu klases tendenci. Anketu skatīt 9. pielikumā. Anketu aizpildīja 25 skolēni. Atbildes parādīja, ka skolēni cenšas labāk mācīties, lai nopelnītu labāku atzīmi vai saņemtu uzslavu no vecākiem. Kā iemeslu, kāpēc skolēni nevar mācīties labāk, vairāk kā puse skolēnu atzīmēja, ka ir daudz interesantākas nodarbes, ko darīt un ka tie nevar piespiest sevi mācīties. Skolēni arī atzīmēja, ka agrāk ir vēlējušies mācīties labāk, bet tagad daudz, kas nav saprotams, šo aspektu pastiprinājuši Covid – 19 radītie ierobežojumi. 3 skolēni no 25 minēja, ka labāk mācīties traucē apstākļi mājās.

Darba autore, uzskata, ka tieši šāda veida jautājumi un saņemtās atbildes var sociālajam pedagogam parādīt, ar kuriem skolēniem un kādā jomā nepieciešams veikt individuālās pārrunas iespējams pēc nepieciešamības iesaistot vecākus.

8. klases nodarbības mērķis bija skolēnus iepazīstināt ar dažādām mācību problēmām un parādīt iespējas, kādos veidos tās var mazināt. Nodarbībā piedalījās 18 skolēni. Nodarbības sākumā, skolēniem iepazīstoties, tika lūgts nosaukt arī “*mīļāko*” mācību priekšmetu, paskaidrojot skolēniem, ka tādejādi viņi redzēs, pie kura skolēna var vērsties pēc palīdzības konkrētā mācību priekšmetā. Atgriezeniskās saites anketā divi skolēni rakstīja, ka viņam šī aktivitāte patikusi vislabāk, jo pavērusi plašākas iespējas draudzībai un palīdzības iegūšanai no klases biedriem. Nodarbībā skolēni veidoja plakātus (skatīt 14. pielikumā), kuros rakstīja mācību problēmas, ar kurām tie saskarās, un kādi varētu būt iespējami risinājumi. Lai apskatītu plašāku iespējamo mācību problēmu loku, darba autore izveidoja spēli “*Atrisini problēmu*” (skatīt 13. pielikumā). Spēles ietvaros skolēniem bija dots konkrēts mācību problēmu ierosinātais un dažādi varianti, kā risināt problēmu. Nodarbības noslēgumā skolēni aizpildīja atgriezeniskās saites anketu.

4.7. Individuālās konsultācijas skolēniem

Individuālajam darbam tika izvēlēti skolēni pēc nodarbībā iegūtās atgriezeniskās saites izvērtēšanas. Kopumā sadarbībai tika izvēlēti 5 skolēni. Lai nodrošinātu pilnīgu skolēnu anonimitāti, tie tiek identificēti ar nomainītu vārda pirmo burtu.

Tabula nr. 4.5.

Individuālo gadījumu raksturojums

N.p.k	Klase	Skolēna vecums	Skolēns
1.	7. klase	13 gadi	E
2.	8. klase	14 gadi	A
3.	8. klase	14 gadi	B
4.	9. klase	15 gadi	D
5.	9. klase	15 gadi	C

Skolēns A atgriezeniskās saites anketā bija atzīmējis, ka šobrīd saskaras ar mācību problēmām. Uzrunājot viņu noskaidrojās, ka viņam nepieciešams apmeklēt konkrētu mācību priekšmetu konsultācijas, jo tas vēlējās uzlabot savas atzīmes, kuras bija virs vidējā vērtējuma, bet nav nepieciešama sociālpedagoģiska palīdzība, lai tiktu galā ar mācību problēmām.

Skolēns B atgriezeniskās saites anketā bija norādījis, ka viņam it kā ir nepieciešama individuāla konsultācija. Uzrunājot skolēnu, tas atteicās no turpmākas sadarbības, jo viņš esot vēlējis uzlabot tikai konkrēta mācību priekšmeta rezultātus. Izpētot skolēna sekmju izrakstu, tas parādīja, ka skolēns ir sekmīgs, bet vēlas uzlabot savus rezultātus.

Skolēns C dzīvo kopā ar vecmāti, jo ar to viņam ir labas attiecības. Lai atbrauktu uz skolu viņam ir nepieciešams celties plkst. 5.00, tāpēc skolēns bieži izvēlas skolu neapmeklēt. Mājās ir dažādi pienākumi, kas saistīti ar dzīvnieku aprūpi, kurus viņš labprāt veic. C ikdienā saskarās ar dažādām mācību problēmām, jau iepriekš bijis sociālā pedagoga redzes lokā. Individuālajās nodarbībās ar skolēnu tiek izspēlētas uzvedība.lv uzvedības kārtis, tiek izspēlētas "lomu spēles", lai mācītos risināt dažādas ikdienišķas situācijas, jo skolēnam ir specifiskas komunikācijas problēmas. Tāpat tiek izpētīti skolēna sekmju izraksti un skolēns uzstāda mērķus, kurus priekšmetus un kā izlabos, nosakot laika periodu 1.nedēļa jeb nākamā tikšanās reize. Skolēns nākamo tikšanās reizi neapmeklē, jo nav ieradies skolā. Tiek apsvērta iespēja atkārtoti sazināties ar skolēna māti, tas darīts iepriekš pirms darba autore sākusi strādāt ar šo skolēnu. Uz 3. tikšanās reizi skolēns ierodas, bet manāmi uzlabojumi sekmju izrakstā nav redzami. Skolēns sola sarunāt konsultācijas. Ar skolēnu tiek pārrunātas komunikācijas metodes dažādās situācijās, izrāda izpratni par situāciju un metodēm. Spēj atbildēt uz kontroljautājumiem.

Skolēns D iepriekš ir cietis no vardarbības ne izglītības iestādē. Pirmās sarunas laikā D izlemj, kurš 1 mācību priekšmets paliks nesekmīgs, jo skolēnam ir ļoti daudz nesekmīgu mācību priekšmeti un visus līdz mācību semestra beigām nevar paspēt izlabot. Kopā ar skolēnu tiek pārrunāts par viņa hobijiem un nākotnes profesijas izvēli. Skolēnam tiek uzdots atrast izglītības iestādi, kurā viņš vēlētos un varētu mācīties pēc 9.klases. Skolēnam jānoskaidro, kādi ir uzņemšanas nosacījumi. Tāpat kā ar skolēnu C tiek uzstādīts mērķis, kuras atzīmes tiks izlabotas. Skolēns 2. tikšanās reizē izstāsta, kur izlēmis mācīties, kāda sagatavošanās nepieciešama, lai iestātos konkrētā izglītības iestādē. Trešajā tikšanās reizē skolēns norāda, kurās dienās un cikos ir norunātas konsultācijas, jo sekmju izrakstā iepriekš nesekmīgās atzīmes nav izlabotas. Jaunas nesekmīgas atzīmes nav.

Skolēns E dzīvo kopā ar vecmāti, abi skolēna vecāki ir šķīrušies un dzīvo ārzemēs. Skolēns pēc 9.klases plāno pārcelties uz ārzemēm pie tēva, ar kuru kontakts izveidojies tikai pēdējā gada laikā. Skolēnam E ir problēmas ar iejušanos kopējā klases kolektīvā. Skolēnam tiek ieteikts apmeklēt klases vakaru, lai tur rastu iespēju sadraudzēties ar citiem klases biedriem, bet skolēns tomēr neapmeklē klases vakaru. Ar skolēnu tiek veiktas pārrunas par draudzību veidošanu, par iespēju saredzēšanu, piemēram, starpbrīžos neizvairīties no citiem klases

biedriem. Noslēguma tikšanās reizē skolēns ir izvēlējies grupu darba tēmu un iesaistījies grupas darbā. Manāmi atvēries komunikācijai ar darba autori.

4.8. Sociālpedagoģiskās darbības programmas rezultātu analīze

Lai izvērtētu sociālpedagoģiskās darbības programmas efektivitāti tika izmantota ekspertatzinuma metode un atgriezeniskās saites izvērtēšana. Skolēni pēc nodarbības aizpildīja atgriezeniskās saites anketu. Apkopojot 7. klases sniegtās atbildes tika iegūti šādi rezultāti. Skolēni tika aicināti novērtēt, kā tie jutās pirms un pēc nodarbības, izmantojot lineāro skalu, kur 1 nozīmēja ļoti slikti, bet 10 ļoti labi. Vidējais vērtējums, kuru sniedza skolēni par to kā jutās pirms nodarbības bija 6,28 un pēc nodarbības vidējais vērtējums par labsajūtu bija 7. Skolēni arī analizēja savus sekmju izrakstus, uzstādot mērķus, kuros mācību priekšmetos un kuras atzīmes tie vēlētos uzlabot. Vēlāk, analizējot skolēnu sekmju izrakstus un uzstādītos mērķus, daļa skolēnu bija uzlabojuši savus mācību sasniegumus izvēlētajā mācību priekšmetā.

Lai izvērtētu 8. klases nodarbību, skolēni aizpildīja anketu (skatīt 10. pielikumā). Skolēniem bija jāvērtē sava pašsajūta ar lineārās skalas palīdzību, kur 1 bija ļoti slikti, bet 10 izcili. Skolēnu vidējais vērtējums pirms nodarbības bija 6.27, pēc nodarbības – 7,05. Vidēji skolēnu pašsajūta uzlabojās par vienu balli. Atbildot uz jautājumu, kas skolēniem likās visnoderīgākais, tie rakstīja, ka uzzināja risinājumus dažām mācību problēmām. Kāds skolēns minēja, ka bijis palīdzošs uzrakstīt problēmas uz papīra lapas. Pie komentāriem skolēni atzīmēja, ka nodarbība likās noderīga, tā patikusī un labprāt atkārtotu. Atzīmēja, ka noderīgi bijis uzzināt, kurš mācību priekšmets kuram klases biedram padodas vislabāk, lai nepieciešamības gadījumā varētu vērsties pēc palīdzības. Līdz ar to secinu, ka metodika un aktivitātes bija izvēlētas veiksmīgi un nodarbības mērķis tika sasniegts.

Izvērtējot individuālos gadījumus, tiek analizēti skolēnu uzstādītie mērķi un sasniegtie rezultāti. Pēc individuālajām sarunām skolēns D ir izlēmis, kura mācību iestāde būs piemērotākā profesijas apgūšanai, noskaidrojis iestāšanās prasības un sarunājis konsultācijas konkrētos datumos. Noslēguma tikšanās reizē atbildot uz jautājumu, cik droši par savu nākotni jutās pirms konsultācijām un cik tagad, skolēns atbildēja, ja iepriekš bijis nepārliecināts un vērtējis nākotni ar 3, tad šobrīd vērtē ar 7 un saskata sev nākotnes iespējas.

Skolēns E vērsies pie priekšmeta skolotāja, lai tas kā mācību metodi pielieto grupu darbu, un lūdzis atļauju konkrētai tēmas izvēlei, kuru izstrādātu kopā ar iedalītajiem grupas biedriem. Ņemot vērā, ka skolēns iepriekš nelabprāt apmeklēja izglītības iestādi, jo nespēja iesaistīties komunikācijā ar klases biedriem, šī viņa darbība liecina, ka skolēns ir gatavs veikt izmaiņas un iesaistīties klases aktivitātes, rast komunikāciju ar klases biedriem.

Kā eksperti sociālpedagoģiskās programmas izvērtēšanai tika izvēlēti X skolas skolotājs, kura darba stāžs ir 11 gadi, un Rīgas X vidusskolas sociālais pedagogs, kura darba stāžs ir 6 gadi. Rīgas X vidusskolas sociālā pedagoģe tika izvēlēta kā eksperts, jo ir ciešā saistībā ar pētāmo grupu. X skolas skolotājs tika izvēlēts kā eksperts, pamatojoties uz to, ka tam ir 11 gadus ilga darba pieredze ar skolēniem.

Rīgas X vidusskolas sociālais pedagogs kopumā sociālpedagoģiskās darbības programmu vērtē kā labu, jo darba autore spēja pamatot stratēģijas, idejas, to nepieciešamību nodarbību metodikas izvēlē. Daļa skolēnu pēc sekmju izrakstu analīzes un mērķu uzstādīšanas bija sasnieguši plānoto rezultātu un uzlabojuši vērtējumu. Individuālais darbs ar skolēniem vērtēts kā ļoti labs, jo darba autore viegli atrada kontaktu ar skolēniem nodarbībās un individuālajās konsultācijās. To pierāda skolēna E un D izaugsme un kopējās labizjūtas uzlabošanās. Skolēnu atgriezeniskās saites vērtējums pēc darba autores vadītajām nodarbībām pierāda, ka tās skolēniem bijušas noderīgas, jo skolēniem tika izskaidrotas dažādas iespējas mācību problēmu mazināšanā. Līdz ar to var secināt, ka programmas mērķis ir sasniegts.

X skolas eksperts iepazīstoties ar darba autores sagatavoto materiālu, un rezultātiem vērtē, ka īstermiņā programma darbojās un ir devusi rezultātu, jo individuālajā darbā ar skolēnu E ir redzami uzlabojumi skolēna komunikācijas prasmēs. Skolēns D ir kļuvis pārliecinātāks par savām nākotnes iespējām. Tomēr, lai objektīvi novērtētu programmas efektivitāti ilgtermiņā, tās aprobācijai būtu nepieciešams ilgāks laiks. Ilgākā laika periodā varētu secināt, vai skolēni pēc atbalsta saņemšanas spēj izmantot iegūtās zināšanas par mācību problēmu risināšanu.

NOBEIGUMS

Diplomdarba “**Sociālpedagoģiskā darbība 7. - 9. klašu skolēnu mācību problēmu mazināšanā**” izstrādāšanas gaitā tika iegūti šādi secinājumi.

1. Skolēni izglītības iegūšanas procesā var saskarties ar dažādām mācību problēmām, kuras izraisa fizioloģiskās pārmaiņas pusaudža ķermenī, apkārtējā vide, tai skaitā skolas, klases un ģimenes vide, paradumi, veselības problēmas un negaidīti notikumi pasaulē, kuri izmaina skolēna ikdienu un rada satraukumu par nākotni. Lielu ietekmi uz skolēna mācību darbību atstāj ģimenes attieksme pret mācību procesu un izglītības nozīmi kopumā. Ja skolēnam mājās nav iekārtota darba vieta mācībām un vecāki vai aprūpētāji neizrāda interesi par skolēna sekmēm skolā vai pat apgalvo, ka izglītība nav svarīga, skolēnam šie faktori var izraisīt problēmas mācību darbībā. Arī Covid - 19 pandēmijas izplatība ieviesa pārmaiņas izglītības procesa norisē. Skolēniem mācības vairs nenotika kā ierasts, bet tiešsaistē. Atgriežoties skolā pēc laika, atkal mācību forma tika nomainīta uz attālinātajām mācībām. Šī neziņa skolēnos radīja papildus stresu un neskaidrību par nākotni. Turklāt atgriežoties skolā pēc attālinātajām mācībām skolēniem bija dažādi ierobežojumi, lai mācības varētu norisināties epidemioloģiski drošā vidē – masku nēsāšana, socializācijas ierobežošana, tai skaitā interešu izglītības apguves ierobežojumi. Skolēni, saskaroties ar dažādām mācību problēmām, var zaudēt motivāciju mācīties, var samazināties skolēna sekmes vai skolēns var pamest mācības.
2. Sociālā pedagoga loma un funkcijas katrā izglītības iestādē var atšķirties, tomēr galvenās funkcijas paliek nemainīgas. Sociālais pedagogs savā darba ikdienā risina dažādas problēmsituācijas, veido preventīvus pasākumus, komunicē ar pedagogiem, aprūpētājiem, skolas administrāciju, sociālajiem dienestiem un citām institūcijām. Profesionālajā darbībā ir iespējams izmantot dažādas metodes, piemērojot tās individuāli skolēna specifiskajām vajadzībām.
3. Pētījumā skolēni norādīja uz pozitīvajām un negatīvajām iezīmēm mācību procesa maiņas rezultātā. Skolēni atzina, ka pandēmijas radīto izmaiņu dēļ jūt satraukumu par savām sekmēm un iespējām turpmākajā izglītībā. Lielākajai daļai skolēnu un skolotāju ir pietiekams tehniskais nodrošinājums, lai pilnvērtīgi varētu iesaistīties mācību darbībā. Tomēr skolēni Covid – 19 pandēmijas laikā izjūt vidēju motivāciju mācībām. Skolotāji norāda, ka skolēni, kuri ir motivēti mācībām savu attieksmi nav mainījuši, bet skolēni, kuri arī pirms pandēmijas nebija motivēti – nav motivēti arī šobrīd. Skolotājus vairāk

satrauc, ka mācību procesa maiņas rezultātā skolēniem radušies zināšanu iztrūkumi mācību vielas apgūvē. Skolotāji atzīmē, ka skolēnu patieso zināšanu līmeni var noteikt tikai atgriežoties klātienē pēc attālinātajām mācībām. Arī skolēni norādīja, ka, veicot pārbaudes darbus, izmantojuši papildus neatļautus resursus.

Kopumā skolotāji labāk izvēlas mācību procesu vadīt klātienē, jo tad ir izmantojams plašāks metožu klāsts. Savstarpējā komunikācija var norisināties nekavējoties - nav jāizmanto papildus tehnoloģijas. To norāda arī skolēni - lielākā daļa aptaujāto skolēnu atzina, ka mācībās klātienē vislabāk patīk, ka var veidot komunikāciju ar skolotāju nekavējoties un uzdot interesējošos jautājumus un saņemt atbildes.

4. Veicot sociālpedagoģisko darbību, tika īstenotas nodarbības skolēniem, lai parādītu iespējamās mācību problēmu risinājums. Analizējot atgriezeniskās saites anketas, skolēni norāda, ka nodarbībā pielietotās metodes bijušas saistošas un noderīgas, atzīmējot, ka ieguvuši informāciju par mācību problēmu risinājumiem. Individuālās konsultācijas, sekmju izraksti pierāda, ka tās bijušas noderīgas, jo skolēni pēc konsultācijas jutās drošāki par savu nākotni un iespējām tās uzlabošanā. Eksperti atzina, ka programmas mērķis ir sasniegts, un būtu noderīgi strādāt ar šiem skolēniem ilgtermiņā, lai pārliecinātos, ka tie iegūtās zināšanas izmanto, lai pārvarētu radušās problēmas. Tika izpildīti visi sociālpedagoģiskajā darbības programma uzstādītie uzdevumi.

Līdz ar to var apgalvot, ka diplomdarba mērķis ir sasniegts, uzdevumi ir izpildīti un uz pētījuma jautājumu ir atbildēts.

Turpmāk būtu nepieciešams veikt pētījums par:

1. Pedagogu un atbalsta personāla mijiedarbību ar skolēniem Covid – 19 pandēmijas laikā,
2. Skolēnu motivācijas un pašvadītas mācīšanās spēju attīstīšanas iespējām attālināto mācību laikā.

IZMANTOTIE AVOTI UN LITERATŪRA

1. Albrehta, D. (2001). *Didaktika*. Rīga: RaKa .
2. Andersone, R., Plaude, A., Rutka, L., Stikute, E. . (2018). *Metodiskā atbalsta līdzekļa 3.daļa Rekomendācijas darbam ar vecākiem*. Ielādēts no http://www.dagda.lv/uploads/media/PuMPuRS_infomaterials_Rekomendācijas_darbam_ar_vecakiem_2018.pdf
3. Baldiņš & Raževa. (2001). *Klases audzinātajā darbs skolēnu personības izpētē*. Rīga: Pētergailis.
4. Baldiņš & Raževa. (2001). *Skolas un ģimenes sadarbība*. Rīga: Pētergailis.
5. Better Health. (2021). *Teenagers and communication*. Ielādēts no <https://www.betterhealth.vic.gov.au/health/healthyliving/teenagers-and-communication#issues-that-can-affect-communication-with-teenagers>
6. Bez autora. (2021. gada 15. novembris). *Mācību procesa organizēšana*. Ielādēts no Izglītības un zinātnes ministrija: <https://covid19.gov.lv/index.php/atbalsts-sabiedribai/izglitiba-un-sports/macibu-procesa-organizesana>
7. Bērnu un ģimenes lietu ministrija. (2005). *Bērniem draudzīga skola*.
8. Bussines Research Methodology. (bez datuma). *Survey method*. Ielādēts no <https://research-methodology.net/research-methods/survey-method/>
9. Čunkurs & Hofmane. (2015). Psihiskie procesi. A. kolektīvs, *Psiholoģija 1* (lpp. 127 - 170). Rīga: Zvaigzne ABC.
10. Damberga, I. (2015). Mācīšanās. K. Mārtinsone, A. Miltuze, D. Voita, E. Čunkurs, S. Mihailova, I. Damberga, A. Hofmane, *Psiholoģija 1* (lpp. 258 - 287). Rīga: Zvaigzne ABC.
11. Edurio. (2020. gada 16. aprīlis). *Izglītības un zinātnes ministrijas un Edurio aptauju rezultāti*. Ielādēts no Attālināto mācību rezultāti pirmās 2 nedēļas: <https://home.edurio.com/izm-attalinato-macibu-rezultati>
12. Edurio. (2020. gada jūnijs). *Mācību gada noslēguma aptauja*. Ielādēts no <https://home.edurio.com/izm-gada-nosleguma-aptaujas>
13. European Commission. (bez datuma). *The ESCO classification*. Ielādēts no <https://esco.ec.europa.eu/en/classification/occupation?uri=http%3A//data.europa.eu/esco/occupation/fa4a3b52-990c-44eb-a912-490f5d689400>

14. Falka, A. (2015). *Atbalsta komandas darba organizācija izglītības iestādē*. Ielādēts no Valsts izglītības satura centrs: https://visc.gov.lv/specizglitiba/dokumenti/metmat/atb_komandas_organizacija.pdf
15. Freiberga, E. (2017). *Sociālā pedagoga darbība mācīšanās motivācijas veicināšanā vispārīzglītojošā skolā 7.-8. klašu skolēniem*. Rīga.
16. Grozījumi Izglītības likumā. (2020. gada 20. novembris). Ielādēts no <https://likumi.lv/ta/id/318794-grozijumi-izglitibas-likuma>
17. Hačatrjana, L. (2021. gada 27. septembris). *Attālinātā mācīšanās COVID-19 pandēmijas laikā: kas skolēniem ir palīdzējis un traucējis tikt ar to galā?* Ielādēts no https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/LU.LV/Post_doc_projekti/Pecdoktorantura__4_kar ta/Pilotpetijuma-zinojums-Hacatrjana-Liena.pdf
18. Izglītības un zinātnes ministrija. (2021. gada 10. augusts). Ielādēts no Klātienes mācību uzsākšanai nosaka obligātu skolēnu testēšanu: <https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/klatienes-macibu-uzsaksanai-nosaka-obligatu-skolenu-testesanu>
19. Jansone, I. (2009). *Cilvēka attīstība un dzīves cikli*. Rīga: Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultāte.
20. Jefimova, A., Tarasova, A. (2008). *Konsultēšanas metode sociālā pedagoga darbībā*. Rīga: Sociālā darba un sociālās pedagoģijas augstskola "Attīstība".
21. Jurgena, I. (2002). *Vispārīgā pedagoģija*. Rīga: Izglītības soli.
22. Krauklis, O. A. (1998). Skolēnu pašapliecināšanās un pašizjūtas optimuma saistība ar valodas funkciju lateralizācijas īpatnībām smadzeņu puslodēs. D. Meikšane, & J. Plotnieks, *Personības pašizjūta un identitāte* (lpp. 133). Rīga: SIA "Mācību apgāds NT".
23. Laķe, A., Klāsons, G., Avotiņš, A. (2015). *Pētījums par polituikas alternatīvu veidošanu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risināšanai*. Rīga: SIA „Aptauju Centrs”, SIA „Excolo Latvia”.
24. Latkovska, L. (2006). Sociālpedagoģiskā darbība ar nepilno ģimeņu bērniem sākumskolā. M. r. krājums, *Sociālā pedagoga darbs izglītības iestādē* (lpp. 26 - 59). Rīga: Rīgas domes izglītības, jaunatnes un sporta departaments.
25. Latvijas Sarkanais Krusts. (2021. gada 14. septembris). *Otro reizi notiks akcija, kuras laikā tiks ziedotas higiēnas preces meitenēm*. Ielādēts no <https://www.redcross.lv/otro-reizi-notiks-akcija-kuras-laika-tiks-ziedotas-higienas-preces-meitenem/>
26. Leard dissertation. (2012). *Principles of research ethics*. Ielādēts no <https://dissertation.laerd.com/principles-of-research-ethics.php>

27. Lipsberga, I. (2020). *Lasīšanas grūtības kā priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risks Latvijā*. Rīga.
28. Martinsone, B., Nīmante, D., Daniela, L. (2013). *Atbalsts pozitīvai uzvedībai*. Rīga: Latvijas Universitāte.
29. Martinša, M. I., Pedroza M. M. (2020). *Te, iekšā. Smadzenes tavā galvā. Ceļvedis*. . Rīga: Liels un mazs.
30. Miltuze, A. (2015). Individīda attīstība. K. Mārtinsone, A. Miltuze, D. Voita, E. Čunkurs, S. Mihailova, I. Damberga, . . . A. Hofmane, *Psiholoģija 1* (lpp. 312- 334). Rīga: Zvaigzne ABC.
31. Miltuze, A. Biseniece, M. (2015). Iedzimtība un vide. A. M. K. Mārtinsone, *Psiholoģija 1* (lpp. 120). Rīga : Zvaigzne ABC.
32. Miltuze., A. (2021. gada 21. oktobris). *Attīstības psiholoģija*. Ielādēts no <https://enciklopedija.lv: https://enciklopedija.lv/skirklis/7374-att%C4%ABst%C4%ABbas-psiholo%C4%A3ija>
33. Mot.lv. (2022). *Pozitīvie ieteikumi*. Ielādēts no <https://mot.lv/motivācijas-menesis/pozitivie-ieteikumi/>
34. Perets, D. (2000). *Izglītības programmu pilnveide*. Rīga: Zvaigzne ABC.
35. Plaude, I. (2003). *Sociālā pedagogija*. Rīga: RaKa.
36. Pusaudžu un jauniešu psihoterapijas centrs. (2020). *Covid-19 pandēmijas ierobežojumu ietekme uz Latvijas pusaudžiem un jauniešiem*. Ielādēts no <https://www.pusaudzis.lv/p%C4%93t%C4%ABjums>
37. Sirmele, I. (2020). *Sociālā pedagoga darbība mācību motivācijas veicināšanā 5.-6.klašu skolēniem ar zemiem mācību sasniegumiem*.
38. Skola 2030. (2019). *Pamatskola vecākiem*. Valsts izglītības satura centrs.
39. Stifijenko, A. (2007). *Skolēnu mācību motivācijas traucējošo faktoru noteikšana 5.klasē*. Rīga.
40. Šteinberga, A. (1998). Visuddkolēnu pašizjūtas veidošanās fons. D. Meikšāne, & J. Plotnieks, *Personības pašizjūta un identitāte* (lpp. 157). Rīga: SIA "Mācību apgāds NT".
41. Ukstiņa, R. (2012). *Sociālpedagoģiskā darbība izglītības iestādēs*. Liepāja: LiePA.
42. University of Strathclyde. (bez datuma). *The characteristics of social pedagogy*. Ielādēts no Future learn: futurelearn.com/info/courses/vulnerable-children/0/steps/5923
43. Urtāns, P. (bez datuma). *Rīga Brain*. Ielādēts no Par mācīšanos un smadzeņu darbību: <https://apmacibas.rigabrain.com/courses/macisanas-un-smadzenu-darbiba/lessons/par-macisanos-un-smadzenu-darbibu>

44. Vasiļonoka, L. (2006). Sociālpedagoģiskā darbība sākumskolā ar sociālā riska ģimenēm. M. r. krājums, *Sociālā pedagoga darbs izglītības iestādē* (lpp. 4 - 25). Rīga: Rīgas domes izglītības, jaunatnes un sporta departaments.
45. Veide, M. (1998). Identitāte pusaudža garīgās brīvības veidošanas procesā. D. Meikšāne, & J. Plotnieks, *Personības pašizjūta un identitāte* (lpp. 109). Rīga: SIA "Mācību apgāds NT".
46. Vilciņa, A. (2009). *Sociālā pedagoģija: teorija, prakse*. Rīga: Sociālā darba un sociālās pedagoģijas augstskola "Attīstība".
47. Vinstons, R. (2020). *Palīdzi savam bērnam pieaugt*. Rīga: Zvaigzne ABC.
48. Vofs, E. (2013). *Es klausītu savus vecākus, ja viņi aizvērtos*. Rīga: Zvaigzne ABC.
49. Zelmenis, V. (2000). *Pedagoģijas pamati*. Rīga: RaKa.
50. Žukovs, L. (1997). *Ievads pedagoģijā*. Rīga: RaKa.

PIELIKUMI

Anketa skolēniem

Cien. Skolēn!

Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē tiek veikts pētījums par mācību problēmām Covid – 19 izplatības laikā. Šī anketa ir anonīma, vārds un uzvārds nav jānorāda, informācija tiks izmantota tikai apkopotā veidā. Tavas patiesās atbildes palīdzēs noteikt kādus uzlabojumus nepieciešams veikt, lai uzlabotu mācību procesu.

Atzīme apvelkot ar aplīti tikai tās atbildes, kuras atbilst Tavam viedoklim, ja atbilde nav norādīta, tad brīvajā vietā ieraksti savu viedokli.

1. Kurā klasē Tu mācies?

1.1.7 . klasē

1.2. 8. klasē

1.3. 9. klasē

2. Kāds ir Tavs dzimums?

2.1.Zēns

2.2.Meitene

2.3.Nevēlos atbildēt

3. Kur atrodas Tava skola?

3.1. Rīga 3.2. X rajons

4. Kāds mācību veids Tev patīk labāk?

4.1.Mācīties attālināti no mājām

4.2.Mācīties skolā klātienē

4.3.Patīk mācīties gan skolā gan mājās

4.4.Nezinu

4.5.Cits _____

5. Nosauc trīs lietas/aspektus, kas tev patīk mācoties attālināti!

5.1. _____

5.2. _____

5.3. _____

6. Nosauc trīs lietas/aspektus, kas tev patīk mācoties klātienē!

6.1. _____

6.2. _____

6.3. _____

7. Vai esi bijis mājas karantīnā šajā mācību gadā?

7.1. Jā

7.2. Nē

7.3. Nevēlos atbildēt

8. Vai esi mācījies attālināti kamēr citi klases biedri mācās klātienē?

8.1 Jā

8.2 Nē

9. Vai esi mācījies attālināti atsevišķi kādu priekšmetu, jo skolotājs ir bijis karantīnā?

9.1. Jā

9.2 Nē

10. Vai ģimene tevi atbalsta mācību procesā?

10.1 Jā

10.2 Dažreiz

10.3 Nē

10.4 Cits _____

11. Kā Tu raksturotu attiecības ar savu ģimeni vai aprūpētājiem, kur 1 ir ļoti sliktas un 10 izcilas?

Ļoti sliktas 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 Izcilas

12. Kas Tev pietrūkst attiecībās ar savu ģimeni aprūpētājiem?

12.1. Atbalsts

- Nepietrūkst ir pietiekams
- Pietrūkst tikai reizēm
- Pietrūkst, nav pietiekams
- Nezinu

12.2. Uzticamas attiecības

- Nepietrūkst ir pietiekams
- Pietrūkst tikai reizēm
- Pietrūkst, nav pietiekams
- Nezinu

12.3. Sapratne

- Nepietrūkst ir pietiekams
- Pietrūkst tikai reizēm
- Pietrūkst, nav pietiekams
- Nezinu

12.4. Spēja brīvi komunicēt

- Nepietrūkst ir pietiekams
- Pietrūkst tikai reizēm
- Pietrūkst, nav pietiekams
- Nezinu

12.5. Izpratne par manām problēmām

- Nepietrūkst ir pietiekams
- Pietrūkst tikai reizēm
- Pietrūkst, nav pietiekams
- Nezinu

12.6. Ikdienas komunikācija

- Nepietrūkst ir pietiekams

- Pietrūkst tikai reizēm
 - Pietrūkst, nav pietiekams
 - Nezinu
- 12.7. **Kopā pavadīts laiks**
- Nepietrūkst ir pietiekams
 - Pietrūkst tikai reizēm
 - Pietrūkst, nav pietiekams
 - Nezinu
- 12.8. **Mierīga atmosfēra ģimenē**
- Nepietrūkst ir pietiekams
 - Pietrūkst tikai reizēm
 - Pietrūkst, nav pietiekams
 - Nezinu

13. Ko Tu vēlētos uzlabot attiecībās ar savu ģimeni?

14. Vai atgriežoties skolā pēc attālinātajām mācībām izjuti sociālo trauksmi, grūtības iejusties skolas vidē?

14.1 Jā 14.2 Daļēji 14.3 Nē

15. Novērtējot no 1 – 10, kur 1 ir neizjūtu nemaz un 10 ļoti spēcīgi, cik spēcīgu trauksmi Tu izjūti Covid – 19 pandēmijas laikā, saistībā ar mācībām un savu nākotni?

Nemaz 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 Ļoti spēcīgi

16. Lūdzu pastāsti, kas tieši tevi satrauc saistībā ar mācībām?

17. Vai mācību problēmu dēļ esi meklējis palīdzību pie skolas atbalsta personāla?

- 17.1 Jā
- 17.2 Nav bijusi nepieciešamība
- 17.3 Esmu par to domājis/usi
- 17.4 Nezināju, ka var
- 17.5 Nē

18. Vai mācoties attālināti mācībām velti vairāk laika?

- 18.1. Jā
- 18.2. Nē
- 18.3. Nezinu

19. Vai Tev ir pietiekams mācību līdzekļu nodrošinājums?

- 19.1. Jā
- 19.2. Nē
- 19.3. Nav pieejams dators
- 19.4. Nav pieejams internets

20. Vai atgriežoties mācībās klātienē izjūti laika trūkumu, lai sagatavotos stundai?

- 20.1. Jā
- 20.2. Ir grūti iekļauties skolas ritmā
- 20.3. Nē
- 20.4. Nezinu

21. Vai mācību problēmu dēļ tev ir nācies palikt uz otru gadu?

- 21.1. Jā
- 21.2. Nē
- 21.3. Man nav bijušas mācību problēmas
- 21.4. Piedalījos vasaras darbos
- 21.5. Cits _____

22. Vai maskas lietošana apgrūtina mācību procesu?

- 22.1. Jā
- 22.2. Nē
- 22.3. Būtu foršāk, ja nebūtu
- 22.4. Man ir vienalga
- 22.5. Tas ir foršs stila elements

23. Vai pēdējā laikā izjūti skolotāju atbalsta trūkumu mācību procesā?

- 23.1. Jā
- 23.2. Nē
- 23.3. Dažos priekšmetos
- 23.4. Cits

24. Vai skolotāji izmanto dažādas mācību metodes?

- 24.1. Pārsvarā mācību vielu tikai izstāsta
- 24.2. Ir mācību priekšmeti, kur skolotāji mācību darbam pieiet radoši
- 24.3. Neliemas, ka skolotājs būtu ieinteresēts savā priekšmetā
- 24.4. Skolotāja izmanto dažādas metodes – darbu grupā, pāros utt.
- 24.5. Cits _____

25. Vai vienmēr pārbaudi interneta resursu patiesumu, kurus izmanto mācību procesā?

25.1. Jā

25.2. Nē

25.3. Reizēm

25.4. Cits _____

26. Novērtē skalā no 1 – 10, kur 1 ir nemaz un 10 ļoti, cik motivēts juties mācībām Covid -19 pandēmijas laikā?

Nemaz 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 - 10 Ļoti motivēts

Paldies par dalību! Lai Tev veicas.

Pedagoģiskās novērošanas veidlapa

Klase:		
Mācību priekšmets:		
Skolotājs:		
Skolēnu skaits klasē:		
Skolēnu skaits kuri piedalās stundā:		
1.	Novērošanas mērķis	
2.	Skolēnu un skolotāju sadarbība	
3.	Skolēnu uzvedība mācību stundā	
4.	Skolēnu līdzdarbošanās mācību stundā	
5.	Papildus komentāri	

Intervijas ar skolotājiem un atbalsta personālu veidlapa

Intervijas norises datums			
Intervijas sākums laiks			
Intervijas beigu laiks			
Respondenta vārds			
Izglītības iestāde			
Respondenta ieņemamais amats			
Respondenta darba stāžs			
Klases ar kurām strādā			
N.p.k	Jautājums	Respondenta atbilde	Komentāri
1.	Kādas mācību problēmas esat novērojuši skolēniem saistībā ar Covid - 19?		
2.	Vai esat novērojis, ka skolēniem atgriežoties klātienē ir sociālā trauksme?		
3.	Vai skolēniem ir grūtības iejusties klases vidē, atgriežoties klātienē pēc attālinātajām mācībām?		
4.	Jūsprāt, vai skolēni Covid – 19 pandēmijas		

	dēļ ir mazāk motivēti mācībām?		
5.	Ar kādām problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā saskaraties Jūs?		
6.	Kāds atbalsts Jums, kā skolotājam, būtu nepieciešams?		
7.	Kā Jūsprāt, vieglāk būtu mācīt bērnus attālināti vai klātienē?		
8.	Kādā mācību formā, klātienē vai attālināti, bērni uzrāda labākus mācību sasniegumus?		

Paldies par intervijai veltīto laiku!

Piekrišana intervijai

Es _____ (vārds, uzvārds) piekrītu brīvprātīgi piedalīties šajā intervijā, kuras mērķis ir analizēt skolēnu mācību problēmas Covid – 19 pandēmijas laikā. Informācija, kuru sniegšu, tiks izmantota, lai veiktu pētījumu, kurā tiks pētītas skolēnu mācību problēmas 7.-9. klasēs.

Es saprotu, ka intervijā ir ietverti jautājumi, kas saistīti ar manu pārlicību, izvēli, personīgo attieksmi un darba stilu. Intervija aizņems līdz 40. minūtēm un tā tiks pierakstīta. Es drīkstu atteikties atbildēt uz jebkuru no jautājumiem un/vai pārtraukt interviju jebkurā brīdī, bez iepriekšējas brīdināšanas. Ja man radīsies jautājumi vai bažas par pētījumu, vai manu līdzdalību tajā, intervētājs man sniegs atbildes uz tiem.

Es piekrītu, ka šī intervija var tikt izmantota zinātniskos pētījumos un uz tiem balstītās publikācijās. Es piekrītu, ka intervijas teksts man tiks parādīts un man būs iespēja to pārlasīt.

Es piekrītu, ka pētījumā intervija tiek/netiek (*pasvītrot vēlamo variantu*) saistīta ar manu vārdu.

Paraksts:

Datums:

Skolotāju un atbalsta personāla sniegtās atbildes

Intervijas norises datums	26.12.2021		
Intervijas sākums laiks	11.40		
Intervijas beigu laiks	12.05		
Respondenta vārds	Daina		
Respondenta ieņemamais amats	Skolotāja – bioloģija, Latvijas un pasaules vēsture		
Respondenta darba stāžs	40 gadi		
Pārstāvētā izglītības iestāde	Vērgales pamatskola		
Klases ar kurām strādā	5. – 9. klases		
N.p.k	Jautājums	Respondenta atbilde	Komentāri
1.	Kādas mācību problēmas esat novērojuši skolēniem saistībā ar Covid – 19 pandēmiju?	Attālinātās mācīšanās rezultātā iekavēta mācību viela un lielākā daļa skolēni tomēr neapgūst mācību vielu, jo viņiem nav nopietna attieksme. Atsēž to laiku un ārkārtīgi grūti izkontrolēt zināšanas. Faktiskais stāvoklis parādās tikai, kad ierodas klātienē. Skolēni tāpat kā skolotāji izsisti no sliedēm, nav vairs ikdienas ritms ierastā kartība, saraustīts mācīšanās un mācīšanas process. Tad klātie, tad attālināti. Neziņa un nedrošība, kas atkal būs.	Apdomājās. Nopūšās.
2.	Vai esat novērojis, ka skolēniem atgriežoties klātienē ir sociālā trauksme?	Grūtības ieiet klātienē ritmā.	
3.	Vai skolēniem ir grūtības iejusties klases vidē, atgriežoties klātienē pēc attālinātajām mācībām?	Tas ir individuāli. Kopumā skatoties no ārpusē grūti pateikt, bet ko skolēns sevī jūt – nevar no malas pateikt. Skolēni saka, ka pietrūkst klāties mācīšanās. Gribās kā ierasts – ar visu to ko skola piedāvā – pulciņiem, pasākumiem. Ziemassvētki nebija, Valsts svētki nebija, sporta sacensības nav.	
4.	Jūsprāt, vai skolēni Covid – 19 pandēmijas dēļ ir mazāk motivēti mācībām?	Varētu tā teikt – ar dažiem, ļoti dažiem izņēmumiem. Kas ir labie un teicamie, tie arī cenšas kā nu viņi māc, bet pārējiem tā attieksme nav.	Nopūšās

		Traucē tas, ka dažiem jau ir ielaistie robi, tas neļauj labi sekot līdzī mācību procesam.	
5.	Ar kādām problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā saskaraties Jūs?	Tāpat kā skolēniem nepatīk attālinātā macīšanās. Ārkārtīgi sīki jāizplāno stundas norise, lai nepaliktu pusvārdā. Ilga sēdēšana pie datora, no kā sāp acis, tas jau arī skolēniem, jo stundas notiek tiešsaistē un mājas darbi. Un no uztraukuma par to vai viss būs labi, visiem izdosies pieslēgties un kā noritēs stundas gaita attālināti rodas veselības problēmas – paaugstināts asinsspiediens.	Ilgi domā
6.	Kāds atbalsts Jums, kā skolotājam, būtu nepieciešams?	Skolas dators bija, jo bija Zoom, bet tagad izmanto privāto datoru. Zināšanas kā darboties jau ir, bet vienmēr jau nevar paredzēt apstākļus.	Kāds atbalsts – ģepurojamies kā varam. Ilgi domā.
7.	Kā Jūsprāt, vieglāk būtu mācīt bērnus attālināti vai klātienē? Un kāpēc?	Klātienē viennozīmīgi, tiešais kontakts ar skolēniem, klātienē ir daudz citādāka. Sakarsme ir labāka, uzskates līdzekļus var pielietot, dažādas mācību metodes, un izkontrolēt tiešo darbu stundā, jo Zoom jau redz tikai seju. Stundā var izkontrolēt, vai seko līdzī un arī pašiem bērniem vieglāk saorganizēties darbam klātienē.	Atbild uzreiz
8.	Kādā mācību formā, klātienē vai attālināti, bērni uzrāda labākus mācību sasniegumus?	Labākas sekmes ir mācoties attālināti, jo izmanto dažādus resursus, kas nav pieejami mācību stundas laikā. To apstiprina arī paši skolēni, ne 100%, bet viena daļa.	

Paldies par intervijai veltīto laiku!

Intervijas norises datums	27.12		
Intervijas sākums laiks	11.28		
Intervijas beigu laiks	11.50		
Respondenta vārds	Pedagogs A		
Respondenta ieņemamais amats	Sporta skolotājs/ Klases audzinātājs		
Respondenta darba stāžs	12		
Pārstāvētā izglītības iestāde	Rīgas X. skola		
Klases ar kurām strādā	7.-12. klases		
N.p.k	Jautājums	Respondenta atbilde	Komentāri
1.	Kādas mācību problēmas esat novērojuši skolēniem saistībā ar Covid - 19?	<p>Globāli sportā, nebija problēmas, visi attālinātajā procesā visu izdarīja.</p> <p>Bērniem darba organizācijas problēmas, tiem kam pašorganizēšanās spēja mazāka, tiem arī bija problēmas, jo ir bērni, kurus iepriekš bīdīja vecāki un skolotāji, tad tagad bija nedaudz grūtāk, jo visu vajadzēja darīt pašiem.</p>	
2.	Vai esat novērojis, ka skolēniem atgriežoties klātienē ir sociālā trauksme?	Nē	
3.	Vai skolēniem ir grūtības iejusties klases vidē, atgriežoties klātienē pēc attālinātajām mācībām?	<p>Nav novērots.</p> <p>Ar visiem ierobežojumiem, laida ātrāk ģērbties, atļāva kavēt, lai nedrūzmētos garderobē, tā kā laiks lai saģērbtos bija pietiekams un nekad jau neko neteica, ja kāds nedaudz kaut ko nokavējās.</p> <p>Problēmas bija ar to, ka nebija iespējams paņemt to tēmu, kas bija attālinātajā procesā, bet tagad jau jāņem nākamā tēma tālāk. Līdz ar to izpaliek kaut kāds posms, kas bija jāapgūst un uzreiz jāņem nākamā tēma, kas ir pēc programmas.</p>	
4.	Jūsprāt, vai skolēni Covid – 19 pandēmijas dēļ ir mazāk motivēti mācībām?	<p>Ļoti individuāli, atkarīgs no katra skolēna un viņa ģimenes attieksmes pret mācībām un skolu.</p> <p>Mācību gada sākumā aprunājos ar skolēniem, par to kādas ir viņu sajūtas, puse saka, ka viss patika pusei patīk labāk skolā, kad skolotājs palīdz.</p>	

5.	Ar kādām problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā saskaraties Jūs?	Pašam jāpārorientējas, jāpārveido mācību materiāli, viss jāpārtaisa, jāpārstrādā jauna programma, jauna vērtēšana, jauni uzdevumi – attālinātajai mācīšanai, pielāgot. Tas prasa ļoti daudz laika, jo iepriekš jau viss bija saplānots un izveidots. Tagad nepieciešama pielāgošanās.	
6.	Kāds atbalsts Jums, kā skolotājam, būtu nepieciešams?	Nebija nepieciešams atbalsts. Materiāltehniskā bāze, varbūt, bet pašam jau viss mājās tehniskais nodrošinājums ir. Tēmu izstrādāšanai sastrādājās ar kolēģi. Skola ir definējusi kritērijus, ko drīkst darīt, kā darīt, lai visi skolotāji + - vienādi strādā.	Skola sniedza atbalstu, ja tas bija nepieciešams, materiāltehnisko, Kā arī izstrādājusi vadlīnijas, lai visi skolotāji strādā pēc viena principa un bērniem nebūtu grūtības pielāgoties katra skolotāja izdomātajam darbības stilam.
7.	Kā Jūsprāt, vieglāk būtu mācīt bērnus attālināti vai klātienē? Un kāpēc?	Vieglāk klātienē, tāpēc, ka plašāku tēmu klāstu izmantot stundās, jo attālināti ierobežots daudzums, un komunikācija ir vieglāka klātienē, ja kaut ko nesaprot var uzreiz atbildēt, nevis caur čatiem. Vai sūtot vēstules e-klasē un gaidot, kad atbildēs. Turklāt var praktiski parādīt kā izpildāms uzdevums utt.	
8.	Kādā mācību formā, klātienē vai attālināti, bērni uzrāda labākus mācību sasniegumus?	Neesmu salīdzinājis, bet pieņemu, ka ļoti individuāli, tūri uz pašvadītas mācību rēķina. Attālināti vieglāki uzdevumi, un klātienē vairāk praktiskā darbība. Piemēram ir kāds zēns, sportists, hokejists, viņam nebūtu problēmas nostaigāt 5km vai izdarīt kādus fiziskus uzdevumus, tomēr pašam nebija motivācijas mājās darboties.	Izdzirdot jautājumu nosmej

Paldies par intervijai veltīto laiku!

Intervijas norises datums		29.12.2021	
Intervijas sākums laiks		8.40	
Intervijas beigu laiks		9.00	
Respondenta vārds		Aleksejs	
Respondenta ieņemamais amats		Informātikas skolotājs	
Respondenta darba stāžs		3 gadi	
Pārstāvētā izglītības iestāde		Ogres Valsts ģimnāzija	
Klases ar kurām strādā		7.-11.klases	
N.p.k	Jautājums	Respondenta atbilde	Komentāri
1.	Kādas mācību problēmas esat novērojuši skolēniem saistībā ar Covid - 19?	Attālinātais darbs. Ir skolēni, kuriem tas sagādā grūtības. Pieslēgties mācību stundām, jo vairs nav jāierodas skolā, bet tas jādara mājās, kas ir daudz grūtāk.	
2.	Vai esat novērojis, ka skolēniem atgriežoties klātienē ir sociālā trauksme?	Nē, neesmu novērojis.	
3.	Vai skolēniem ir grūtības iejusties klases vidē, atgriežoties klātienē pēc attālinātajām mācībām?	Nē. Skolēni klātienē jūtas labāk. Komunikācija ar klases biedriem un skolotājiem klātienē, ietekmē viņus labāk. Vismaz to es varu teikt par skolēniem kurus redzu savās stundās un dzirdu komentārus.	
4.	Jūsprāt, vai skolēni Covid – 19 pandēmijas dēļ ir mazāk motivēti mācībām?	Nedomāju ka pandēmija ietekme skolēnu vēlmi mācīties. Ir skolēni kas nav mācījušies pirms pandēmijas, un nemācās arī tagad, tie, kuri mācījās turpina mācīties arī tagad.	
5.	Ar kādām problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā saskaraties Jūs?	Attālinātais darbs. No savas puses varu organizēt tiešsaistes stundas datorikā un programmēšanā, bet noorganizēt lai skolēns atrodas pie datora nevaru.	Ļoti paskaidrojoša atbilde.
6.	Kāds atbalsts Jums, kā skolotājam, būtu nepieciešams?	Sadarbība ar skolēnu vecākiem. Skolēnu vecāki, kas varētu sekot līdz skolēna darbam un neizteikt man pretenzijas par to, ja skolēns nav pieslēdzies tiešsaistes stundai. Par to ko skolēns dara mājās, es fiziski nevaru atbildēt.	
7.	Kā Jūsprāt, vieglāk būtu mācīt bērnus attālināti vai klātienē?	Tieši man, labāk būtu attālināti, jo savu darbu varu organizēt un nav jātērē laiks uz skolēnu uzvedību.	

		(Nomierināt, disciplinēt, savās starpā nevar sarunāties, bet pievēršas mācību procesam). Ja ņemt vērā rezultātus, tad klātienē, jo tad es redzu skolēnus, pēc skatiena varu saprast vai viņi ir sapratuši tēmu, un varu viņus “piespiest” strādāt (to ko vajadzētu darīt vecākiem)	
8.	Kādā mācību formā, klātienē vai attālināti, bērni uzrāda labākus mācību sasniegumus?	Klātienē, bet ir ļoti daudz skolēni, kas godīgi strādā arī attālināti un rezultāti ir tikpat labi, kādi bija klātienē.	

Paldies par intervijai veltīto laiku!

Intervijas norises datums	28.12		
Intervijas sākums laiks	16.45		
Intervijas beigu laiks	17.01		
Respondenta vārds	Mārcis		
Respondenta ieņemamais amats	Sporta skolotājs		
Respondenta darba stāžs	6 gadi		
Pārstāvētā izglītības iestāde	Privāta pamatskola DOMDARIS		
Klases ar kurām strādā	7., 8.klases		
N.p.k	Jautājums	Respondenta atbilde	Komentāri
1.	Kādas mācību problēmas esat novērojuši skolēniem saistībā ar Covid - 19?	Droši vien, koncentrēšanās grūtības, tas ka ir nedaudz mobings un neiecietība vienam pret otru. Ļoti seko līdzī skolā tieši.	
2.	Vai esat novērojis, ka skolēniem atgriežoties klātienē ir sociālā trauksme?	Savā skolā neesmu izjutis, bet kā sporta treneris esmu.	
3.	Vai skolēniem ir grūtības iejusties klases vidē, atgriežoties klātienē pēc attālinātajām mācībām?	No kolēģiem klausoties, sanāk atkārtots darbs, lai dotu laiku sagatavoties.	
4.	Jūsprāt, vai skolēni Covid – 19 pandēmijas dēļ ir mazāk motivēti mācībām?	Laikam jāsaka jā, jo saraustītais mācību process nosit motivāciju.	
5.	Ar kādām problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā saskaraties Jūs?	Arī ar kolēģiem runājot – neizņemta pilnvērtīgi mācību viela, ir lietas kuras tu nevari izņemt attālināti. Daudz vairāk jāsāk no sākuma ar disciplīnas jautājumiem, jāatkāpjas 2 soļus atpakaļ, lai viņus savāktu. Jāvelta vairāk laiks komunikācijas uzlabošanai.	
6.	Kāds atbalsts Jums, kā skolotājam, būtu nepieciešams?	Skola piedāvā visu nepieciešamo atbalstu.	
7.	Kā Jūsprāt, vieglāk būtu mācīt bērnus attālināti vai klātienē?	Klātienē, protams!	

8.	Kādā mācību formā, klātienē vai attālināti, bērni uzrāda labākus mācību sasniegumus?	Klātienē, protams!	
----	---	--------------------	--

Paldies par intervijai veltīto laiku!

Intervijas norises datums	28.12.2021		
Intervijas sākums laiks	13.19		
Intervijas beigu laiks	13.41		
Respondenta vārds	Agnese		
Respondenta ieņemamais amats	Sociālais pedagogs		
Respondenta darba stāžs	1.5 gadi		
Pārstāvētā izglītības iestāde	Rīgas Valsts vācu ģimnāzijā		
Klases ar kurām strādā	7.-9. klase		
N.p.k	Jautājums	Respondenta atbilde	Komentāri
1.	Kādas mācību problēmas esat novērojuši skolēniem saistībā ar Covid - 19?	Motivācijas trūkums, pašvadītas mācīšanās prasmju trūkums, kavējumi palielinās – neattaisnotie, pazeminātas vai paaugstinātas sekmes, ja pilda kopīgi vai neatbilstoši noteikumiem. Socializēšanās trūkums jūtams. Problēmas laikā pabigt darbu – iekļauties termiņos.	Apdomājas
2.	Vai esat novērojis, ka skolēniem atgriežoties klātienē ir sociālā trauksme?	Jā, diezgan daudz skolēni vai klašu audzinātāja nāk. Ir kam sākās panikas lēkmes, līdz pat vemšanai.	
3.	Vai skolēniem ir grūtības iejusties klases vidē, atgriežoties klātienē pēc attālinātajām mācībām?	Grūtības koncentrēties – neticība saviem spēkiem, palikuši emocionāli nestabilāki. Traucē karantīnas pa vidu – adaptācijas grūtības. Un atspoguļojas mācībās, negrib atbildēt klātienē, vai sevi prezentēt klātienē. Ir kas aizgāja mājāmācībā un prom uz tālmācību. Skolēni apgalvo, ka klātienē ir daudz stresa un vairāk darba, lielāka slodze.	
4.	Jūsprāt, vai skolēni Covid – 19 pandēmijas dēļ ir mazāk motivēti mācībām?	Attālināto mācību laikā jā, jo skolā klātienē labi gāja, bet attālināto mācību laikā pietrūkst saziņa. Visas citas lietas gribās mājās darīt vairāk.	
5.	Ar kādām problēmām Covid – 19 pandēmijas laikā saskaraties Jūs?	Mācību motivācija, neiesniegti laicīgi darbi, mācījās pie sociālā pedagoga skolā. Skatījās, kas kavē, parādus utt.	
6.	Kāds atbalsts Jums, kā skolotājam, būtu nepieciešams?	Bija supervīzijas. Skola arī piedāvāja individuālās supervīzijas, RSU arī piedāvāja grupu supervīziju. Ļoti forši un palīdzoši. RSU supervīzijai uztrāpīju nejauši. Nevieni man to nepiedāvāja, pati atradu/	Uzdodu papildjautājumu par to kā uzzināja par supervīzijām.

7.	Kā Jūsprāt, vieglāk būtu mācīt bērnus attālināti vai klātienē?	Klātienē, tiec klāt 1:1. Attālināti var pacelt un nepacelt telefonu. Attālināti sniedza konsultācijas individuāli, vai pildīt skolas darbus.	
8.	Kādā mācību formā, klātienē vai attālināti, bērni uzrāda labākus mācību sasniegumus?	Klātienē, jo attālināti bērni mēdz izmantot neatļautus resursus un nevar objektīvu zināšanu pārbaudi veikt.	

Paldies par intervijai veltīto laiku.

Informatīva vēstule vecākiem par skolēnu mācību problēmām

Rīgas X. vidusskolā tika veikta 7. - 9. klašu skolēnu aptauja, lai noskaidrotu skolēnu biežāk paustās mācību problēmas, kuras radušās Covid – 19 pandēmijas izplatības laikā, kad mācības izglītības iestādēs norisinājās attālinātā mācību formā.

Pētījumā skolēni kā biežākos trūkumus attālinātajā mācību procesā minēja:

1. 80% skolēniem pietrūkst iespējas satikt draugus vai komunicēt klātienē ar citiem,
2. Grūtāk komunicēt ar skolotāju, nav “tiešs acu kontakts ar skolotāju”, iespēja uzreiz pajautāt, ja nesaprot kaut ko no mācītā.
3. Klātienes mācību procesā skolotāji labāk izskaidro mācību vielu.
4. Mācībās klātienē tiek interesantāk organizēts mācību process, un pašiem iespējams vairāk izpausties, vieglāk saprast mācību vielu.
5. Netiek objektīvi novērtēti mācību sasniegumi, jo skolēni izmanto papildlīdzekļus, kuri klātienes mācību darbā nav atļauti.
6. Jādala daturs ar citiem ģimenes locekļiem.
7. Mājās nav iespējams paēst siltas pusdienas.

Vērtējot savas attiecības ar ģimeni 45 skolēni atbildēja, ka vecākiem izpratne par skolēna problēmām ir pietiekama, 34. skolēnu vecākiem izpratne par skolēna problēmām reizēm pietrūkst, un 21 skolēns atzīmēja, ka vecākiem nav izpratnes par viņa problēmām.

Ikdienas komunikācija ar vecākiem ir pietiekama 75. aptaujāto skolēnu, reizēm ikdienas komunikācija ar vecākiem pietrūkst 21. skolēnam, bet ikdienas komunikācija ar vecākiem nav pietiekama 7. skolēniem.

Apskatot atmosfēru mājās 69 skolēni atzīmēja, ka mājās valda mierīga atmosfēra. Mierīga atmosfēra mājās reizēm pietrūkst 26 respondentiem, bet tāda mājās nav 7.

Mācību procesa veiksmīgai norisei vecāki bērnu var atbalstīt mācībās, ikdienā ģimenē veidot pozitīvu attieksmi pret mācīšanos un skolu. Iedrošināt un atbalstīt bērnu jaunu zināšanu apgūvē. To iespējams panākt:

- Veidojot konstruktīvas attiecības ar skolotājiem un citiem vecākiem. Sarunājoties, risinot jautājumus un problēmas.
- Apmeklējot vecākiem domātos pasākumus, interesējoties par sava bērna individuālo progresu.

- Ik dienu esot klātesošam un atbalstošam – interesējoties, sarunājoties ar bērnu par skolā notiekošo, piedzīvoto, izdošanos, pārsteigumiem, grūtībām. Pārrunājot nesaprašanos, palīdzēt bērniem izprast dažādu pušu viedokli un meklēt risinājumus.
- Uzturot interesi nevis par vērtējumu, bet par mācīšanos, prasmēm, vērtībām. Palīdzot veidot pozitīvu attieksmi pret pārbaudes darbiem kā mācīšanās procesa daļu un iespēju novērtēt, cik tālu esi ticis, lai dotos tālāk.
- Palīdzot bērnam attīstīt tādas prasmes, kas ļauj kļūt patstāvīgākam, neatkarīgam, kā arī apzināties savas stiprās puses, mācīties pārvarēt grūtības, nesaskaņas un konfliktus.
- Palīdzot apgūt paņēmienus, kā pārvarēt stresu, trauksmi, neizdošanos.
- Palīdzot plānot un ievērot dienas režīmu, sabalansēt mācīšanos ar ārpus stundu pulciņiem (Skola 2030, 2019).

Jūties brīvi nepieciešamības un jautājumu gadījumā vērsties pie skolas atbalsta personāla.

Nodarbības plāns pozitīvas komunikācijas veidošanai 7.klasē

Tēma	Pozitīva komunikācija					
Nosaukums	“Es atrodu labo”					
Klase	7. klase					
Norises ilgums	70 minūtes					
Norises vieta	Klases telpa					
Mērķis	Iepazīstināt skolēnus ar dažādiem pozitīvas komunikācijas veidiem, izspēlējot tos spēlē. Kopīgi atrast labo dažādās situācijās un mācīties ieklausīties vienam otrā. Mācīties izteikt komplimentus.					
N.p.k	Uzdevums	Mērķis	Pedagoga rīcība	Skolēnu rīcība	Paredzētais ilgums	Komentāri/Riski
1.	Iepazīšanās/ Rīta aplis. Nosauc savu vārdu un īsi pastāsta, kas patika vakardienā vislabāk.	Iepazīties ar skolēniem, veidot pozitīvu atmosfēru daloties ar labo un likt atrast kaut vai vienu labu noteikumu.	Pedagogs uzsāk rīta apli iepazīstinot ar sevi – īsi pastāstot par sevi un nodarbības mērķi, un pastāstot labo, kas notika ar viņu vakar. Aicina nākamo izteikties.	Skolēni pa vienam turpina iepazīšanos un rīta apli.	10 minūtes	Skolēni varētu kautrēties no jaunā pedagoga, skolēni varētu teikt, ka vakar nekas labs nenotika.
2.	Turpini stāstu ar iepriekšējā runātāja teiktā vārda, pēdējo burtu.	Ieklausīties cita teiktajā, mācīties noklausīties līdz galam otra teikto.	Piemēra izklāsts – Zil”S”...”S”udrab ”S”...”Saule”...”Elp ”A” utt.	Skolēni klausās iepriekšējā stāstītājā, lai varētu turpināt uzdevumu.	15 minūtes	Skolēniem šis uzdevums liekas pārāk grūts, prasa daudz laiku. Skolotājs un pārējie drīkst palīdzēt.
3.	Pozitīvās klačiņas. Skolēni sadalās grupās pa 4, viens sēž pret pārējiem ar muguru, pārējie pēc kārtas izsaka	Atrast labo klases biedrā, mācīties izteikt komplimentus.	Pedagogs izskaidro noteikumus. Sadala skolēnus grupās pa 4, izmantojot JĀ/NĒ metodi – izvēlas vienu	Skolēni sadalās komandās izmantojot metodi JĀ/NĒ. Skolēni izvieto krēslus, lai viens krēsls stāvētu priekšā un 3 aizmugurē.	5 minūtes, lai sadalītos grupās, 15 minūtes, lai izspēlētu aktivitāti.	Skolēniem ir grūtības izdomāt labo, vai skolēni saka, ka viņiem nav nekas labs sakāms par šo skolēnu, kas varētu būt aizvainojoši. Skolēni kautrējas viens no otra.

	komplimentu par skolēnu, kurš sēž pret pārējiem ar muguru.		skolēnu, kurš stāv ar muguru un pedagogs klusu norāda, uz kādu un jautā "šo", un skolēns, kurš stāv ar muguru saka Jā vai Nē. Pedagogi novēro, lai skolēni tiešām tiktu tikai pozitīvas lietas.			
4.	Divas patiesības un meli. Skolēni telefonā ieraksta divas patiesības par sevi un vienu nepatiesību, pārējie min, kura ir patiesība, kurš viens apgalvojums ir meli.	Iepazīt vienam otru tuvāk, uzzināt kaut ko jaunu par klases biedriem.	Pedagogs ar savu piemēru izstāsta divas patiesības un vienu nepatiesu apgalvojumu par sevi.	Skolēni min skolotāja apgalvojumus, pēc tam skolēni telefonā ieraksta apgalvojumus par sevi, lasa klases priekšā un pārējie pēc kārtas nosauc, kā viņiem liekas, kurš apgalvojums ir nepatiess	4 minūtes, lai izdomātu apgalvojumus, 15, lai izspēlētu spēli	Šo spēlē, ja pietiek laiks.
5.	Atgriezeniskās saites sniegšana.	Noskaidrot vai skolēniem šī nodarbība likās pašsajūtu uzlabojoša.	Skolotājs izdala iepriekš sagatavotu anketu.	Skolēni aizpilda anketu, kur ir daži jautājumi ar atbilžu variantiem.	5 minūtes	Skolēnu sniegtās atbildes nav patiesas, vai tie neaizpilda anketu.

Vēstule vecākiem par komunikācijas veidošanu ar pusaudzi

Pusaudžu gadi daudzām ģimenēm var būt izaicinoši. Jauniešiem var rasties idejas, vērtības un uzskati, kas atšķiras no viņu vecāku uzskatiem un vērtībām. Tā ir daļa no pusaudža virzības uz neatkarību. Šis ir pārmaiņu laiks ne tikai pusaudža dzīvē, bet arī vecāku dzīvē.

Lai komunikāciju ar pusaudzi padarītu vieglāku var izmantot šādas metodes:

1. Saskaņoties ar kādu problēmu, mēģiniet nonākt pie kopēja risinājuma, kas apmierinātu gan Jūs, gan Jūsu pusaudzi.
2. Jauniešiem var būt interesantas idejas un citādāks viedoklis kā Jums, mēģiniet to uztvert kā plašāku redzējumu uz pasauli, jo viņi šobrīd mācās būt paši par sevi. Protams, ja vien tas neapdraud pusaudzi.
3. Atļaujiet pusaudzim kļūdīties, centieties būt atbalstošs un nekritizēt, jo tā viņam būs iespēja mācīties.
4. Cilvēkiem ir divas ausis un viena mute – tas mums atgādina patiesību - klausieties vairāk kā runājat, dodiet iespēju savam pusaudzim izteikties. Klausieties ko Jums saka, pārtrauciet ko darāt, un pievērsieties sarunai.
5. Pusaudži ir aizņemti ar draugiem un mācībām, bet atrodi veidus un laiku kad ar tiem parunāt, kopā brokastojot vai vakariņojot.
6. Respektējiet pusaudža privātumu – piekļauvējiet pirms dodaties viņa istabā, bez atļaujas neaiztieciat viņa mantas.
7. Izvairieties no sarkasma, un kritizēšanas.
8. “Nelasi domas” - nedomājiet pusaudža vietā, noskaidrojiet ko domā pusaudzis un paskaidrojiet ko un kā domājat Jūs!

Jautājumu un neskaidrību gadījumā, jūtieties brīvi sazināties ar skolas atbalsta personālu!

Atgriezeniskās saites anketa pēc komunikācijas nodarbības

1. Kā Tu juties PIRMS nodarbības, atbilstošo skaitli apvelc?

1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 — 7 - 8 - 9 - 10

1 ir ļoti slikti

10 ir ļoti labi

2. Kā Tu juties PĒC nodarbības, atbilstošo skaitli apvelc?

1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 — 7 - 8 - 9 - 10

1 ir ļoti slikti

10 ir ļoti labi

3. Kas Tev šajā nodarbībā visvairāk patika?

3.1. Pozitīvā notikuma atsaukšana

3.2. Ieklausīšanās spēle

3.3. Pozitīvās klačiņas

3.4. Divas patiesības un meli

3.5. Visi uzdevumi

3.6. Cits _____

4. Vai uzzināji kaut ko jaunu par klases biedriem?

4.1 Jā

4.2 Nē

5. Vai Tev šobrīd ir kādas problēmas, kas saistītas ar mācību procesu?

Paldies!

Mācību motivācijas un sekmības izpēte

N.p.k	Apgalvojums	Pilnīgi piekrītu	Daļēji piekrītu	Nepiekrītu
1.	Es cenšos labāk mācīties lai...			
1.1.	Iegūtu labāku atzīmi			
1.2.	Mūsu klase būtu labāka			
1.3.	Turpmākajā dzīvē daudz pelnītu			
1.4.	Mani cienītu un uzslavētu klases biedri			
1.5.	Mani uzslavētu skolotāji			
1.6.	Mani uzslavētu vecāki			
1.7.	Man nopirktu tīkamu lietu			
1.8.	Mani nesodītu			
1.9.	Vairāk zinātu un prastu			
2.	Es nevaru mācīties labāk, jo			
2.1.	Man ir daudz interesantākas nodarbes			
2.2.	Mācīties var clikti, bet vēlāk pelnīt labi			
2.3.	Mani traucē mājas apstākļi			
2.4.	Nevaru sevi piespiest mācīties			
2.5.	Agrāk gribēju mācīties, bet tagad daudz ko nesaprotu			
2.6.	Es nespēju mācīties kopā ar citiem vienā telpā			
3.	Iegūstot labu vērtējumu, man patīk, ka			
3.1.	Es labi zinu mācību vielu			
3.2.	Klases biedri būs apmierināti			
3.3.	Tikšu uzskatīts par labu skolēnu			
3.4.	Vecāki būs apmierināti			
3.5.	Skolotāji būs priecīgi Man nopirks patīkamu lietu			
3.6.	Mani nesodīs			
3.7.	Es "nevilksu" klasi uz leju			

4.	Iegūstot sliktu atzīmi man visvairāk nepatīk, ka			
4.1.	Esmu slikti apguvis mācību vielu			
4.2.	Ieguvu sliktu atzīmi			
4.3.	Mani uzskatīs par sliktu skolēnu			
4.4.	Klases biedri smiesies par mani			
4.5.	Vecāki būs sarūgtināti			
4.6.	Skolotāji būs neapmierināti			
4.7.	Būšu pievīlis klasi			
4.8.	Mājās mani sodīs			
4.9.	Man kaut ko nenopirks			

Ieteikumi mācību vides uzlabošanai:

Mācību motivācijas un sekmības izpētes skolēnu sniegtās atbildes

N.p.k	Apgalvojums	Pilnīgi piekrītu	Daļēji piekrītu	Nepiekrītu
1.	Es cenšos labāk mācīties lai...			
1.1.	Iegūtu labāku atzīmi	13	12	0
1.2.	Mūsu klase būtu labāka	5	11	8
1.3.	Turpmākajā dzīvē daudz pelnītu	8	13	3
1.4.	Mani cienītu un uzslavētu klases biedri	4	7	14
1.5.	Mani uzslavētu skolotāji	8	9	8
1.6.	Mani uzslavētu vecāki	14	7	4
1.7.	Man nopirktu tīkamu lietu	4	12	9
1.8.	Mani nesodītu	12	7	8
1.9.	Vairāk zinātu un prastu	14	11	0
2.	Es nevaru mācīties labāk, jo			
2.1.	Man ir daudz interesantākas nodarbes	4	14	7
2.2.	Mācīties var clikti, bet vēlāk pelnīt labi	4	12	9
2.3.	Mani traucē mājas apstākļi	3	3	19
2.4.	Nevaru sevi piespiest mācīties	8	14	4
2.5.	Agrāk gribēju mācīties, bet tagad daudz ko nesaprotu	8	10	6
2.6.	Es nespēju mācīties kopā ar citiem vienā telpā	7	7	12
3.	Iegūstot labu vērtējumu, man patīk, ka			
3.1.	Es labi zinu mācību vielu	16	5	4
3.2.	Klases biedri būs apmierināti	3	4	18
3.3.	Tikšu uzskatīts par labu skolēnu	8	9	10
3.4.	Vecāki būs apmierināti	19	6	0
3.5.	Skolotāji būs priecīgi	12	9	3
3.6.	Man nopirks patīkamu lietu	3	11	10
3.7.	Mani nesodīs	7	9	10
3.8.	Es "nevilksu" klasi uz leju	6	11	8

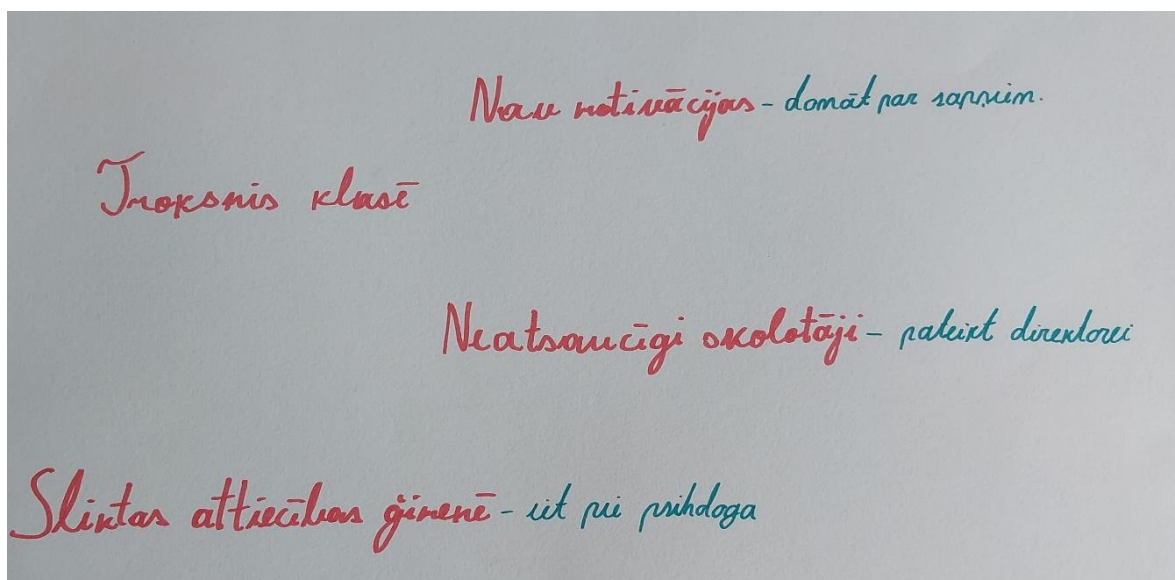
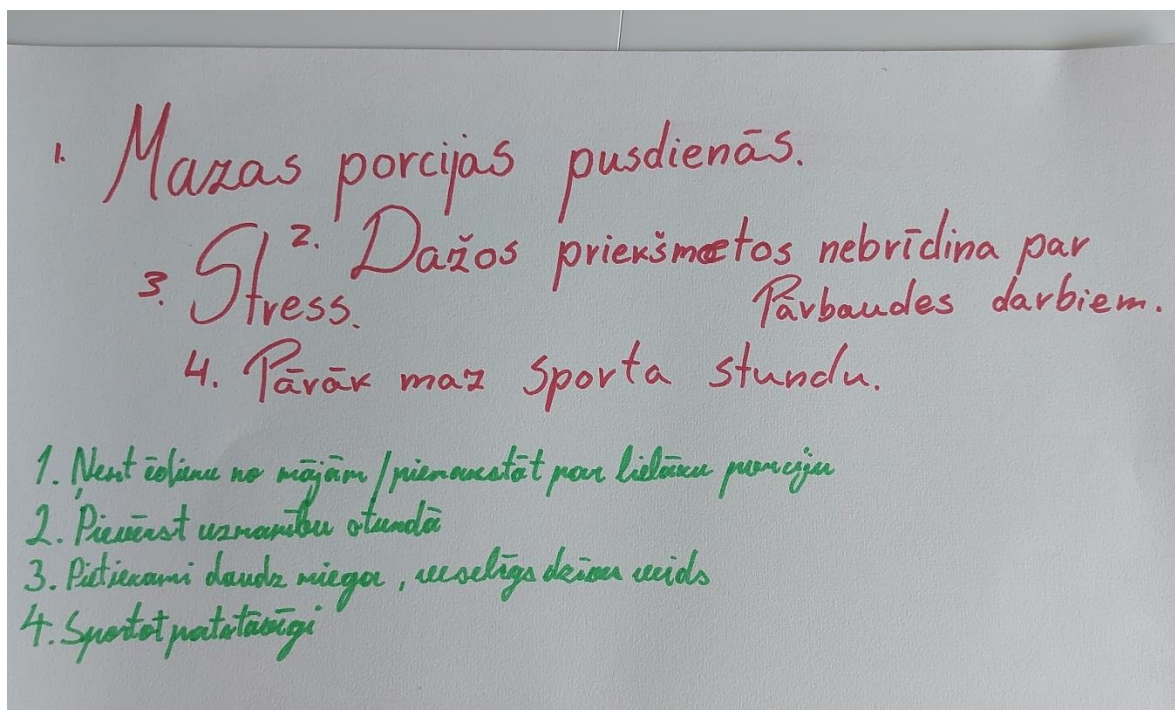
4.	Iegūstot sliktu atzīmi man visvairāk nepatīk, ka			
4.1.	Esmu slikti apguvis mācību vielu	10	13	2
4.2.	Ieguvu sliktu atzīmi	15	10	0
4.3.	Mani uzskatīs par sliktu skolēnu	3	9	14
4.4.	Klases biedri smiesies par mani	2	7	17
4.5.	Vecāki būs sarūgtināti	13	7	4
4.6.	Skolotāji būs neapmierināti	7	11	7
4.7.	Būšu pievīlis klasi	2	6	17
4.8.	Mājās mani sodīs	5	7	13
4.9.	Man kaut ko nenopirks	3	5	17

Spēle "Atrisini problēmu"

SATRAUKUMS PAR ATZĪMĒM/VĒRTĒJUMU	NESASKAŅAS AR MĀCĪBU PRIEKŠMETA SKOLOTĀJU
NESPĒJA UZŅEMTIES ATBILDĪBU	SKOLOTĀJA ATBALSTA TRŪKUMS
PAŠDISCIPLĪNAS TRŪKUMS	STRESS
NEPAREIZS UZTURS	SOCIALIZĀCIJAS TRŪKUMS
VECĀKU ATBALSTA TRŪKUMS	POZITĪVU UZSLAVU TRŪKUMS
NEPIETIEKAMS MIEGA DAUDZUMS	KĻŪDAINA INFORMĀCIJA IZMANTOJOT INTERNETA RESURSUS
GRŪTĪBAS KONCENTRĒTIES	NOMĀKTĪBA
NEPIETIEKAMAS FIZISKĀS AKTIVITĀTES	KONFLIKTI AR APKĀRTĒJIEM
NEPIETIEKAMS TEHNISKAIS NODROŠINĀJUMS	KLASESBIEDRI, KURI TRAUCĒ MĀCĪBU STUNDĀS
MOTIVĀCIJAS TRŪKUMS	NEVĒLĒŠANĀS APMEKLĒT SKOLU

SEKOT LĪDZI TAM KO ĒD (PIEMĒRAM IG UZTURA SPECIĀLISTU KOTIEM	UZSTĀDĪT SASNIEDZAMUS MĒRĶUS
SĀC LĒNĀM MAZIEM SOLĪŠIEM	ĒST SKOLAS PUSDIENAS
UZSTĀDĪT, MAZUS SASNIEDZAMUS MĒRĶUS	PARUNĀTIES PAR TO AR KĀDU
LASĪT GRĀMATU	SAPRAST KĀ MAZINĀT STRESA IZRAISĪTĀJUS
IZTEIKT KOMPLIMENTU PIRMAJAM	DARĪT IERASTĀS LIETAS CITĀDĀK (PIEMĒRAM TĪRĪT ZOBUS AR OTRU ROKU
LIETOT APLIKĀCIJU, KURA UZLABO KONCENTRĒŠANĀS SPĒJAS, PIEMĒRAM “CHARGE YOUR BRAIN”	PĀRBAUDĪT MĀJAS LAPAS PATIESUMU/MEKLĒT ATSAUCES
SAMAZINĀT VIEDIERĪČU LIETOŠANU 2H PIRMS MIEGA	DOTIES AGRĀK GULĒT
PASKATĪTIES UZ SITUĀCIJU NO MALAS	SAPRAST RĪCĪBAS MOTĪVUS
DOTIES PIE SKOLAS ATBALSTA PERSONĀLA	APMEKLĒT INTEREŠU IZGLĪTĪBAS NODARBĪBAS
CENSTIES IZPRAST KONFLIKTA PATIESO CĒLONI	VĒRSTIES PIE SKOLAS ATBALSTA PERSONĀLA
ATRAST MENTORU/DRAUGU	PĀRSĒSTIES CITUR
SĀKT AR KAUT KO MAZU -TĪRĪT SAVUS APAVUS -MAZGĀT DRĒBES -RŪPĒTIES PAR AUGU	DOTIES PASTAIGĀ
UZSKAITĪT IEMESLUS KĀPĒC SITUĀCIJA IR IZVEIDOJUSIES	VĒRSTIES PIE SKOLAS ADMINISTRĀCIJAS VAI ATBALSTA PERSONĀLA
IZRUNĀTIES AR SKOLOTĀJU	KĀPT PA KĀPNĒM
IET UZ MĀJĀM AR KĀJĀM (TIK PIETURAS, CIK ILGI JĀGAIDA NĀKAMAIS SABIEDRISKAIS TRANSPORTS)	PALŪGT CIENĪT APKĀRTĒJOS UN PAŠAM SEVI NETRAUCĒJOT
DOMĀT PAR IEGUVUMIEM NEVIS GRŪTĪBĀM	PĀRRUNĀT TO AR VECĀKIEM

Skolēnu veidotie plakāti par mācību problēmām

Eksperta atzinuma intervijas jautājumi

Ļ. cien. _____, pamatojoties uz Jūsu profesionālo pieredzi, lūdzu sniegt eksperta atzinumu par Elīnas Magones sociālpedagoģiskās darbības programmas realizāciju un efektivitāti.

Es, _____, piekrītu sniegt savu eksperta atzinumu. Ieņemamais amats

N.p.k	Jautājums	Vērtējums
1.	Situācijas izpēte un analīze	vāji/viduvēji/labi/ļoti labi
2.	Sadarbība ar sociālo pedagogu, klašu audzinātājiem	vāji/viduvēji/labi/ļoti labi
3.	Sadarbība ar skolēnu vecākiem	vāji/viduvēji/labi/ļoti labi
4.	Darbs ar skolēniem nodarbībās	vāji/viduvēji/labi/ļoti labi
5.	Individuālās konsultācijas skolēniem	vāji/viduvēji/labi/ļoti labi
6.	Sociālpedagoģiskās darbības programmas aprobācijas izvērtēšana	vāji/viduvēji/labi/ļoti labi
7.	Vai Jūsaprāt izstrādātā programma veicināja skolēnu izpratni par mācību problēmām?	
8.	Kā Jūs kopumā vērtējat realizētās programmas efektivitāti? Jūsu ieteikumi un/vai komentāri.	

Datums _____

Paraksts _____

Diplomdarbs “**Sociālpedagoģiskā darbība 7. - 9. klašu skolēnu mācību problēmu mazināšanā**” izstrādāts Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti.

Autore: Elīna Magone

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: Dr. paed. Astrīda Raževa

Recenzents/e: Dr. paed., prof. Ilze Ivanova

Darbs iesniegts LU PPMF Skolotāju izglītības nodaļā

Metodiķei Rutai Trautmanei

Šis dokuments ir elektroniski parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.